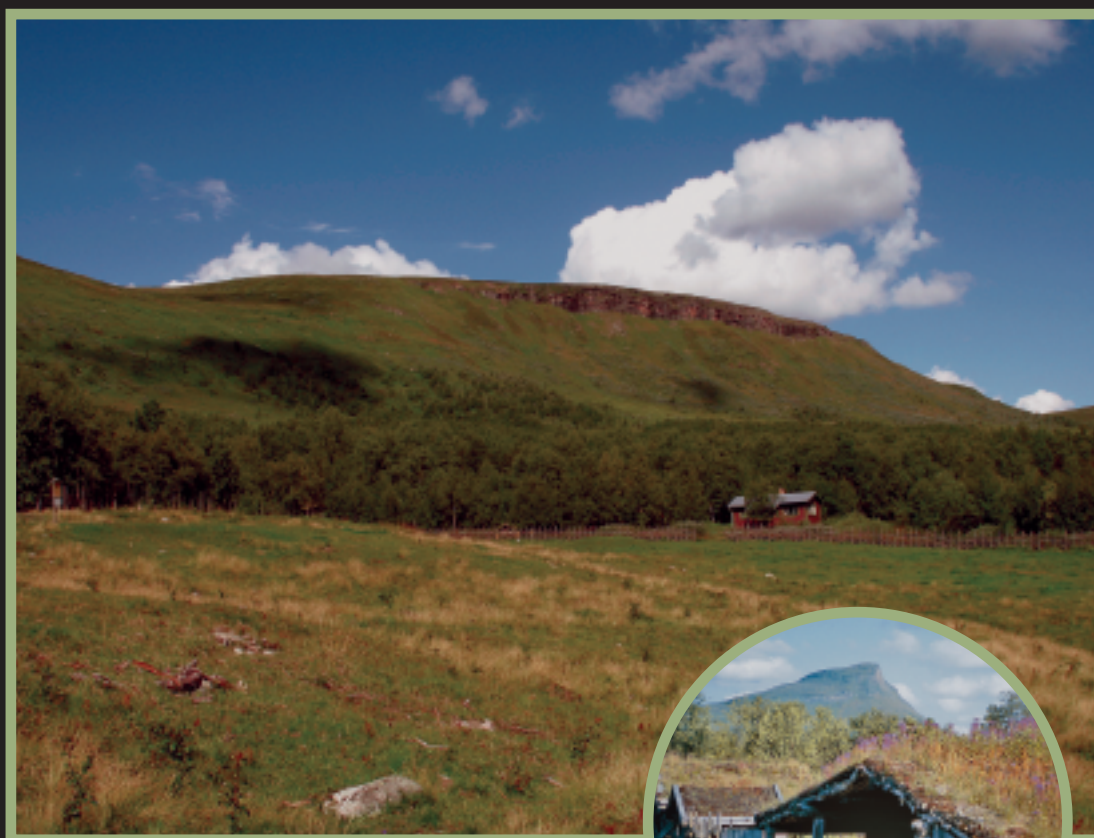

Mykologiveckan i Hamra, Härjedalen

14–20 augusti 2006

R A P P O R T

*”Så stiger Härjedalen fram –landet som Gud gömde
men icke glömde! Med blånande fjäll och stora skogar,
med enslighet och ödemarksvidd. Men också med
urgammal kultur och odlingsgläntor i skogshavet. Här
dröjde det gamla länge kvar och ännu idkas fäbodhan-
tering, även om många fäbodar numera obönhörligt
lutar mot sitt fall”*

Jämtländske författaren
och kulturpersonligheten
Per Nilsson Tannér

Bild omslag: Hamrafjället 2006

Foto: Herbert Kaufmann

Fäbostugor vid Hågnvallen (lilla bilden)

Foto: Siw Muskos

Text: Jan-Olof Tedebrand

(om ej annat anges)

Artlistor: Jan-Olof Tedebrand (sammanställning)

Utgivare: Östersunds Mykologiska Förening

Citatet omslag: ur Härjedalen, Allhems landskapsböcker 1968

Copyright: Östersunds Mykologiska Förening 2007

Vid citat och hänvisning anges "Hamrarapport 2006"

Teckningar: Siw Muskos

Layout: MacTanten, Alnö

Digitaltryck: PMC, Sundsvall

Har du frågor så hör av dig till:

Siw Muskos

Klörevägen 13

864 32 Matfors

060-24020

siw@muskos.com

Bidragsgivare till Hamraveckan

och denna rapport:

Artdatabanken

Länsstyrelsen i Jämtland

Skogsstyrelsen Region Mitt

Världsnaturfonden.

Innehåll

Sidan

Artiklar/notiser

- 5 Förord
- 6 Några fakta Härjedalen
- 6-7 Artlistor/förkortningar
- 8-9 Deltagare
- 10 Litteratur
- 10 Rikliga insamlingar av storsvampar och "småttingar"!
- 11 Vi fann många nya svamparter för Sverige!
- 12 Agenda 21
- 12 Utflykter och ledare
- 16 Natura 2000
- 18 Mike Richardson...
- 21 Ängsbjörskogen – rik på mykorrhizasvampar!
- 22 Rödlistade arter
- 23 Bevara Mittådalens fåbodar!
- 24 Vädet
- 32 Orange kantareller
- 36 Björkar på Hamrafjällets fjällsippshedar om hundra år?!
- 37 Lisa Öbergs rapport
- 41 Härjedalens kulturlandskap ...
- 43 Vad gör ängssvamparna nere i marken?
- 43 Säterliv
- 44 Kerstin Bergelin
- 47 Älven Ljusnan
- 51 Bevara Ormrkets naturskogar!
- 67 Renens bete viktigt för kalfjällens biologiska mångfald!
- 67 Tre trattskeivlingar på Dryashedarna
- 69 Ögonblicksbild
- 71 Härjedalens tallhedar
- 73 Ny Norsk Rödlsta!
- 80 Salixprästen
- 84 Storslagen fjällmiljö
- 86 Mykorrhizasvampar och kalhuggning
- 87 Fjällsippor vid sjön Malmagen!
- 87 Född: myskoxe
- 90 Bilder från repotage i "Fjällnytt", Funäsdalen.

Artlistor

- 13 Tännäsdalen, vägen mot Andersborg, Tännäs sn
- 17 Bruksvallarna, Flon, Ljusnedal sn
- 19 Bruksvallarna Walles – Hagströmsvallen, Tännäs sn
- 22 Djupdalsvallen, Ljusnedal sn
- 24 (Mellan) Djupdalsvallen och Gruvvålen, Ljusnedal sn
- 24 Fjällnäs camping med omnejd, Tännäs sn
- 25 Fjällnäs SO, Tännäs sn
- 25 Flatruet, Storsjö sn
- 26 Hamrafjällets naturreservat, Tännäs sn
- 39 Hamra kring värdshuset, Tännäs sn
- 39 Hamra V/Anderssjöåfallet, Tännäs sn
- 40 Hamrafjällets naturreservat, Tännäs sn
- 40 Holmvallen, Ljusnedal sn
- 42 Hågnvallen, Ljusnedal sn
- 44 Lill-Glän SSV, Tännån V, Tännäs sn
- 45 Lillåsen (Lillåsvallen), Ramundberget, Ljusnedal sn
- 46 Ljusnedal, Ljusnedal sn
- 47 Ormrket, Ljusnedal sn
- 50 Ramundberget–Klinken, Tännäs sn
- 53 Ramundberget NO, Ljusnedal sn
- 54 Rutfjällets norrsnittning m.sjön Malmagen, Tännäs sn
- 55 Rutfjället near Hamra
- 56 (Vägen mot) Västra Ruvallen, Ljusnedal sn
- 57 Ruvallen med omgivning, Tännäs sn
- 60 Röstavallen, Tännäsdalen, Tännäs sn
- 61 Sandåsvallen, Tännäs sn
- 63 Skarvvålen sluttning N Tännäsdalen, Tännäs sn
- 63 Skärkdalen, öster om vägen till Ljungdalen, Storsjö sn
- 64 Storkläppvallen, Ljusnedal sn
- 65 Stor-Mittåkläppen/Kliepe (1212 m), Ljusnedal sn
- 66 Storruet S, Tännäs sn
- 68 Svansjökläppen, Trååmbe (1125 m.ö.h.) Tännäs sn
- 70 Sveg
- 70 Sölendets naturreservat, Rörös kommun, Norge
- 74 Torkilsstöten, Storsjö sn
- 77 Torkilsstöten N och NO, Storsjö sn
- 80 Trappåsen, Ljusnedal sn
- 82 Tännån NV Malmagen, Tännäs sn
- 84 Vivallen, Tännäs sn
- 88 Vivalsfloarna, Tännäs sn
- 88 Västra Ruvallen, Ljusnedal sn
- 89 Överänget, Tännäs sn
- 89 Helags.

Ängar och åkrar i Tännadalen kring 1880 med Hamraffället i bakgrunden.
Notera dåvarande trädgräns och jämför med omslagsbilden.

Foto: Nordiska Museet

FÖRORD

Kära SMF-vänner

Här kommer rapport från Sveriges Mykologiska Förenings mykologivecka i nordvästra Härjedalen. Intresset för mykologiveckan i Härjedalen blev rekordstort. Vi arrangörer tvingades, av utrymmesskäl, begränsa antalet deltagare. SMF, svamp och Härjedalen erhöll fin uppmärksamhet. Populära radioprogrammet Naturmorgon direktsändes t.ex. från Hamrafjällets ljuvliga sydsluttningar lördagen före mykologiveckan. TV, tidningar och lokala nyhetsblad berättade om arrangemanget. Det botaniska resultatet blev över förväntan. Vi fann en underbart vacker och förut delvis okänd biologisk mångfald av svampar i fascinerande naturtyper: fjällhedar, björkskogar, fåbodängar, rikkärr och granskogar nere i dalarna.

Det är jobbigt, men samtidigt stimulerande, lagarbete att organisera en mykologivecka av denna storlek. Vi inom arrangörsguppen trivdes med varandra. Vi hade rekognoserat utflyktsmål i fjällområdet och hade många telefonmöten. Vi hade minnesvärd sommarträff hemma hos Hjördis på hennes vackra lantgård i Ådalen, se bild nedan. Vi hade även sena kvällsträffar på Siw Muskos rum vid Hamra värdshus under själva mykologiveckan. Läkaren och biologen Håkan Lindström bidrog med kreativa tips t.ex. att bjuda in franske kännaren av alpina svampar, Pierre-Arthur Moreau. Vi inom SMF har ju under senare år börjat knyta mer och mer kontakter med mykologi och mykologer i andra länder. Den unge spanjoren Ibai Olariaga Ibarguren, mykolog och biolog, var t.ex. en positiv bekantskap.

Kursledaren Stig Jacobsson och Länsstyrelsen i Jämtland (Eva Näsman, Bengt Pettersson) var till stor hjälp med att ta fram underlag inför exkursionerna. Den gemytliga svampkonsulenten Jan Sandström i Funäsdalen var även ovärderlig. Med sin lokala kännedom öppnade Janne alla dörrar för oss. Vi lyckades även engagera duktiga exkursionsledare bl.a. Bosse Eriksson och Lars Thure Nordin som under decennier lett botaniska sommarvandringar hos familjen Mörtberg vid anrika Hotell Tännadalen. Våra kursledare Stig Jacobsson och Jan Vesterholt blev uppskattade för kunskaper och hjälpsamhet. Svampkonsulenterna Ann Mari Bergström och Gunnel Avehag var till stor hjälp som funktionärer. Vi fick även en del tips av Bengt Warensjö, ordförande i Naturskyddsföreningens lokala krets, och av många andra som bor i Tännadalen med omnejd. Botanisten Håkan Sundin med stuga i Ljungdalen tipsade om bl.a. högörtsgrenskog norr om Torkilsstöten. Inger Hallgren vid Skogsstyrelsens kontor i Vemdalen sände oss uppgifter om skogsnaturen. Ett stort tack till alla för värdefull hjälp.

Hjördis Lundmark ansvarade för boendet som ägde rum i moderna lägenheter på gångavstånd till arbetslokalen. Vår värdinna vid Hamra värdshus, Eva Thörnberg, blev en nära vän liksom den hjälpsamme vaktmästaren. Många spännande fynd gjordes bl.a. cirka 30 nya svamparter för landet. De frodiga ängsbjörkskogarna visade sig hysa en stor biologisk mångfald av bl.a. spindlingar (Cortinarius). Ilkka Kyövuori, Mika Toivonen, Håkan Lindström, Karl Soop m.fl. gav oss rätt namn på alla knepiga, bruna spindlingar som växer i symbios med fjällbjörk. En imponerande prestation! Fina matsvampar såsom kantarell, tegelsopp och rimskivling växte i björklundarna. Det var en härlig syn för oss arrangörer att se ett gäng sitta i solen på värdshusets veranda och rensa ett berg med fjällkantareller inför fredagens fest! Karin Engerström Gerstel visade oss sina svampfärgade kreationer. Hans Marklund och Hjördis Lundmark visade vackra bilder och berättade om sin kommande bok om svampfärgning.

Slutligen vill vi tacka alla deltagare för fint kamratskap under härliga vandringar bland de storslagna fjällen och under spännande diskussioner om alla funna arter i utställningslokalen. Arrangörsguppen Hjördis Lundmark, Siw Muskos, Maj-Britt Sæthe, Jan-Olof Tedebrand och Staffan Åström (saknas på bilden).

*Här bilden av oss arrangörer
vid mötet hemma hos
Hjördis förra sommaren.*

Foto: Hjördis Lundmark

Mykologiveckan, Hamra, Härjedalen, 14–19 augusti 2006

Några fakta om Härjedalen

Landskapet Härjedalen är cirka 12 000 kvadratkilometer stort och invånarantalet är cirka 11 000. Varje invånare disponerar alltså mer än 1 kvadratkilometer! Fler än 500 000 turister besöker årligen Härjedalen som är landets högst belägna landskap. Ett 40-tal fjälltoppar når över 1000 meter. Landets högst belägna by och kyrka finns i Tännäs. Stora delar av landskapet domineras av en fascinerande naturtyp: tallskog på sandfält. Landskapsblomman mosippa blommar vid snösmältningstid på tallhedarna. Landskapssvamp är gulkremla. Landskapets huvudort är Sveg som ligger vid älven Ljusnan. Här växte författaren Henning Mankell upp.

Under mykologiveckan bodde vi intill Mittån som är biflöde till Ljusnan. Stora myrområden finnes som delvis utnyttjas för torvproduktion vid Härjedalens Mineral AB i Sveg. Den globala jakten på energiresurser har fått kineser att investera i Härjedalen Mineral AB, en fabrik som är ett biokombinat där energi ur skog och torv blir etanol, pellets och värme. En stor debatt om just torvbrytningen på 1980-talet resulterade i skydd för Gullhögs- och Tönningsfloarna. Sonfjällets björnrika nationalpark och Rogens karga naturreservat med bl.a. myskoxar är de största naturskyddade områdena.

Foto: Siw Muskos

Direktsändning av programmet Naturmorgon från Hamraffället 12 augusti 2006. Fr. v. Bo Nylén, Ingemar Lind, Lena Näslund, Lisa Henkow och Jan-Olof Tedebrand. Siw Muskos tog bilden.

Artistor

Svampars förekomst i norrländsk barrskog, fjällbjörkskog och fjällhed är dåligt känd. Det faktum att många barrskogssvampar lever i symbios med fjällbjörk i fjällen verkar t.ex. lite känt. Än mindre känt är att fler och fler skogsarter troligen börjar etablera sig på fjällhedarna i bl.a. nordvästra Härjedalen i takt med varmare klimat. Vi gjorde under mykologiveckan många nyfynd för landet i fjällmiljön och massor med primäruppgifter för Härjedalens fjällvärld. En del av den underbara biologiska mångfald vi noterade återges inte bara i text utan även i bilder i denna rapport. Den låga kunskapsnivån om biologiska mångfalden i fjällen inom en så stor och viktig nyckelgrupp som svampar är

ytterst illavarslande bl.a. mot bakgrund av befarade klimatförändringar. Statens satsningar på biologisk mångfald behöver mångdubblas i vårt land de närmaste åren! Dagens kraftiga ekonomiska tillväxt innebär starkt ökat tryck på vår natur. En försiktighetsprincip bör gälla som innebär att vi även värnar om de som inte har någon egen röst: alla växter, djur och svampar.

Nedanstående dokumentation bygger på ifyllda exkursionslistor från varje grupp. Gruppens "skrivare" anges i vinjetten till varje lokallista. Därtill fyllde deltagarna i mängder av fältblanketter vid hemkomsten till utställningslokalen. Sådana fältblanketter skrevs t.ex. för alla arter

som placerades på utställningsborden. Vi har skrivit in uppgifter om arters ekologi (växtsätt), insamlare, belägg, ev. foton m.m. från fältblanketterna. Artlistorna blir därmed intressantare.

Vetenskapliga namn följer för Agaricales (skivlingar och soppar) mestadels namnen i kommande upplaga av Nordic Fungus I. För övriga svampar följs mestadels Ekologisk Katalog (EK) 1998 liksom för svenska namn. Under varje artlista finns en förklarande kommentar där en del sällsyn- ta, rödlistade eller på annat sätt intressanta fynd lyftes fram och kommenteras.

Våra två kursledare under fjällveckan i nordvästra Härjedalen, Stig Jacobsson och Jan Vesterholt, och utflykts- ledaren Bengt Petterson har haft vänligheten att läsa igenom rapporten och rätta fel. Stig och Jan har även lagt in en del egna kommentarer till intressanta arter under signaturerna SJ och JV. Håkan Lindström, som är specialist på spindlingar, har lagt in kommentarer om en del spind- lingar som vi fann under veckan under signaturen HL.

Även dansken Thomas Laessöe, kännare av småsvampar, har lagt in kommentarer till några intressanta fynd under signaturen TL. Vi hoppas att dessa kommentarer om arters ekologi, taxonomi m.m. ger rapporten ökat läsvärde.

Begreppet "mittsvenska området" förekommer i text- en och avser landskapen Härjedalen, Jämtland, Medelpad, Ångermanland. Dessa landskap är nämligen geografiskt belägna mitt i Sverige. Ett fantastiskt stycke natur från bottenhavets solbelysta öar i öster till vindpinade högfjäll i väster upp mot norska gränsen! Begreppet "Mellan- sverige" förekommer tyvärr i svenska svampböcker och författarna menar då Mälardalen. Vilket är en felaktig benämning. Mykologiveckan 2006 ägde rum i den mittsven- ska regionen!

Självklart blir det en del fel i mängden av uppgifter. Hör gärna av er med rättelser, tillägg och synpunkter till:

Siw Muskos
Klövervägen 13, 864 32 Matfors
060-24020 siw@muskos.com

Förkortningar

Herbarier:

C = Botanisk Museum,
Köpenhamns universitet
GB = Göteborg universitet
UPS = Fytoteket vid Uppsala
universitet

Namnförkortningar:

ABN Alf & Britt Nilsson
EL Ellen Larsson
HK Herbert Kaufmann

HL Håkan Lindström
IK Ilkka Kytövuori
JOT Jan-Olof Tedebrand
JV Jan Vesterholt
KB Kerstin Bergelin
KS Karl Soop
LAS Leif och Anita Stridvall
PAM Pierre-Arthur Moreau
SJ Stig Jacobsson
SM Siw Muskos
TL Thomas Laessöe

Övriga förkortningar:

EK Ekologisk Katalog 1998
NM 2 Nordic Macromycetes
del 2, 1992
NM 3 Nordic Macromycetes
del 3, 1997
SMT Svensk Mykologisk Tidskrift
Leg insamlare
Det determinatör
Conf kursledare eller annan specia-
list som bekräftat bestämningen.

Nordic Macromycetes del 2 (1992) kommer i ny upplaga, som Funga Nordica I, under år 2008. Där ska finnas alla kända nordiska skivlingar och soppar. Våra uppgifter från fjällen i Härjedalen blir fint underlag. Jan Vesterholt är anställd under två år för att sammanställa boken. Dessutom finns "koor- dinatorer" i varje land som ansvarar för att kända uppgifter kommer med:
Danmark: Thomas Laessöe
Sverige: Stig Jacobsson
Norge: Gro Gulden
Finland: Pentti Salo.
Preliminär checklista över slakten finns redan utlagda på hemsidan:
www.nordicmacromycetes.dk

Foto: Siw Muskos

Hamra världshus.

Deltagarlista

Kursledare

Jacobsson Stig
Flöjtgatan 21
421 39 Västra Frölunda
Vesterholt Jan
Gothersg. 130,
Bot. 130, Bot. Muséet
DK-I 123 Köpenhamn

Deltagare

Andersson Hans
Klintgatan 16 A
854 60 Sundsvall
Arnold Norbert
Leibniz-Institut Weinberg 3
DE-06120 Halle/Saale
Bergelin Kerstin
Bovetevägen 10
260 40 Viken
Blom Anita
Gräsuddsvägen 22
826 60 Söderhamn
Bodin Inge
Mariehällsvägen 10
168 65 Bromma
Croneborg Hjalmar
ArtDatabanken
Engerström-Gerstel Karin
Porsvägen 14
146 37 Tullinge
Forsberg Berit
Törnskogsvägen 38
192 48 Sollentuna

Fries Manfred
Fasanenstrasse 5
DE-38159 Vechelde
Fägersten Viola
Håkansgatan 22
511 61 Skene
Gahne Birgitta
Rasbo, Grän
755 96 Uppsala
Grönlund Eva
Rondellen 22
176 71 Järfälla
Gutén Sören
Musikanten 11 B
784 41 Borlänge
Hederås Gunilla
Tyringegatan 21
252 76 Helsingborg
Hederås Jan-Erik
Tyringegatan 21
252 76 Helsingborg
Helfer Wolfgang
Aussere Feldtstrasse 17 A
DE-86551 Aichach
Hultqvist Elna
Slottsgatan 23
387 32 Borgholm
Hägg Bernt
Mossbergagränd 5
212 30 Malmö
Häggberg Inga-Lill
Stordalen 305
860 33 Bergeforsen

Högström Ingrid
Domargården 125
713 94 Nora
Johansson Inger
Gunnarstorp 14
516 93 Rångedala
Karlsson Ann-Sofie
Greby 21
457 95 Grebbestad
Karlsson Mats
PI 2542
281 95 Vankiva
Kaufmann Herbert
Sofiebergsvägen 6
702 29 Örebro
Kellström Karin
Slätteråsen 1923
835 91 Krokom
Krumlinde Joachim
Näktergalsvägen 53
247 36 Södra Sandby
Kuoljok Sonja
Fågelvägen 15
962 33 Jokkmokk
Kytövuori Ilkka
Kotasuontie 24 F
FI-00680 Helsingfors
Laessoe Thomas
Copenhagen University
DK-I 353 Köpenhamn K
Larsson Ellen
Kullingsborgsvägen 12
441 43 Alingsås

Lindström Gunnel
Morkullevägen 5
831 62 Östersund
Lindström Håkan
Östansjö 150
840 64 Kälarne
Linton Bernt
Blåklintstigen 6
137 36 Västerhaninge
Ljungberg Lars
Löpargatan 84
722 41 Västerås
Ljungström Jonas
Rondellen 22
176 71 Järfälla
Lundqvist Nils
Portalgatan 19
754 23 Uppsala
Luderitz Mattias
Zum Deikkamp 1
DE-23715 Bosan-Thurk
Lönqvist Jan-Åke
Frödingvägen 5
293 33 Olofström
Malmberg Margareta
Lomvägen 60
192 56 Sollentuna
Marklund Hans
Lievägen 5
871 53 Härmösand
Mellberg Claes-Göran
Snickaregatan 9 C
511 55 Kinna

Gruppbild. Fotograf: Kjell Olofsson

Molia Anne
Knuts vei 16
NO-1450 Nesoddtangen
Moreau Pierre-Arthur
7 rue Destailleurs
FR-59000 Lille
Nilsson Alf
Olsagårdsgatan 4
511 62 Skene
Nilsson Britt
Olsagårdsgatan 4
511 62 Skene
Nilsson Jan
Smultronvägen 4
457 31 Tanumshede
Nilsson Nils-Otto
Box 21
280 22 Vittsjö
Nitare Johan
Skogsstyrelsen
Oscarsdotter-Hedberg Birgitta
Kristiansborgsallén 28
722 19 Västerås
Rodling-Martinsson Berit
Ploggatan 20
724 66 Västerås
Ryberg Arne
Boafallsvägen 10
293 72 Jämshög
Ryd Lilian
Gralsåsen
313 92 Oskarström
Soop Karl
Djustäppsvägen 23
792 90 Sollerön

Staernes Ann-Britt
Nord-Staernes
NO-3626 Rollag
Stenström Gerda
Tegnergatan 17
392 34 Kalmar
Strid Ema
Hantverksvägen 68
184 32 Åkersberga
Strid Åke
Hantverksvägen 68
184 32 Åkersberga
Stridvall Anita
Lextorpsvägen 655
461 64 Trollhättan
Stridvall Leif
Lextorpsvägen 655
461 64 Trollhättan
Ström Birgit
Rotvägen 26
831 73 Östersund
Svensson Bertil
Ulvstigen 4
541 91 Skövde
Svensson Eva
Marklandsgatan 61
507 45 Borås
Svensson Jonny
Karsahult
360 10 Ryd
Svensson Lage
Kabelgatan 22
414 57 Göteborg

Svensson Monica
Backsveden 83
821 50 Bollnäs
Sörensen Ivar
Eventyrveien 7
NO-3055 Krokstadelta
Toivonen Mika
Kulorastnantie 3 T 159
FI-01450 Vantaa
Torkelsen Anna-Elise
Gjennomfaret 19
NO-0876 Oslo
Wahlberg Johnny
Blåsippevägen 6
430 94 Bohus-Björkö
Walter Inger-Lise
Akersveien 24 E
NO-0177 Oslo
Wiking Kerstin
Mossbergagränd 5
212 30 Malmö
Virhammar Nils
Ulvstigen 3
541 91 Skövde

Funktionärer/Guider
Avehag Gunnel
Blå blomvägen 3
134 39 Gustavsberg
Bergström Ann-Mari
Messlingen, Harstigen 3
840 95 Funäsdalen

Eriksson Bo
Fack 43
730 70 Västerfärnebo
Nordin Lars Thure
Makrillvägen 115
815 45 Tierp
Olofsson Kjell
Biologigränd 46
907 32 Umeå
Petterson Bengt
Trollsåsen 2920
830 44 Nälden
Sandström Jan
Tullvägen 6
840 95 Funäsdalen

Arrangörer
Lundmark Hjördis
Mällby Gård 106
873 92 Bollstabruk
Muskos Siw
Klövervägen 13
864 32 Matfors
Såthe Maj-Britt
Frösövägen 53
832 44 Frösön
Tedebrand Jan-Olof
Silje Gård 128
855 90 Sundsvall
Åström Staffan
Ren 2515
853 92 Krokrom

Litteratur

Härjedalens kärlväxtflora (1994) av Bengt Danielsson är en suveränt bra guide till natur och blommor i Härjedalen. Eva Näsman vid länsstyrelsen i Östersund har skrivit rapport om "Ängar och hagar i Härjedalen" (1990). På länsstyrelsens hemsida (www.z.lst.se) finns information om naturreservat och om Natura 2000-områden. Härjedalens fantastiska och prisbelönta Fjällmuseum i Funäsdalen har litteratur till försäljning om natur och kultur i fjällområdet.

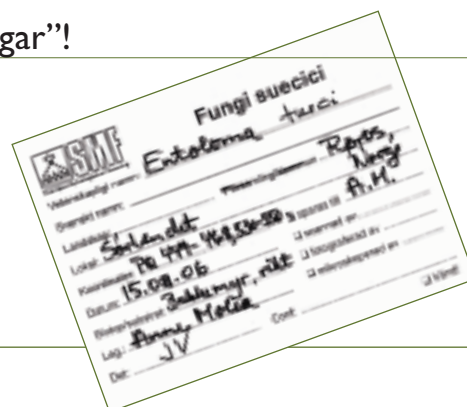
Ernst Henning (1857–1929) var egentligen rostsvalpsforskare men studerade även storsvalpsars förekomst i olika växtsamhällen i fjällen. Han besökte fjällområdet i nordvästra Härjedalen sommaren 1884. Hans skildring (Vetenskapsakademins handlingar 1887) är kulturhistoriskt intressant. Vid den tiden tvingades resenärer ta sig till Tännadalen via Norge! Henning berättar utförligt om resan via Trondheim och Röros till Malmagens gästgiveri dit han kom 19 juli 1884. Torrt väder och dåligt med svamp gjorde att han redan 23 juli bosatte sig i Funäsdalen. Men även där var torrt och bara de vanligaste storsvalparna sågs. Ernst skriver: "Genom brukspatron W. Farups å Ljusnedals bruk gästfrihet och välvilja blev jag satt i tillfälle att kostnadsfritt uppehålla mig vid en av hans fäbodas uppe vid de i afseende på fanerogamfloran så intressanta Mittåkläpparna, belägna ett par mil norr om Funäsdalen, och utrustades t.o.m. av honom för några dagars vistelse derstädes. Jag uppehöll mig emellertid blott några få dagar (29 juli–2 augusti) ty en envis torka hade gjort att högst få arter utvecklats. ... Den 17 augusti återvände jag till Malmagen varifrån exkursioner gjordes på Hamra- och Rutfjällen och den 21 lämnade jag Härjedalen efter 5 veckor. ... I afseende på resans resultat må genast nämnas att dessa inte blev så goda dels på grund av ogynnsam väderlek dels på grund av att jag, af enskilda förhållanden, nödgades lämna trakten tidigare än tänkt. Antalet arter som jag lyckades finna i bestämda exemplar, utgjorde 120 Hymenomycetes, 4 Gasteromycetes och 1 Helvellace. De under resan insamlade parasitsvalparna har jag överlämnat åt licensiat C.J. Johansson att bearbeta (Jmfr Botaniska Notiser 1886 och Bot. Centralblatt, Bd 28, 1886)". Ernst Henning fann t.ex. följande spindlingar under sin sommar i Härjedalsfjällen: Cortinarius varius, multiformis, collinitus, anomalus, armillatus, hinnuleus, brunneus, flexipes, armeniacus. Artlistans uppgifter är en blandning av svenska och

latin t.ex. "Agaricus (Inocybe) calamistrata Fr. inter Dryadem, Azaleam etc. Hamrafjell, 950 m. 1918" och "Agaricus (Inocybe) lacerus f. major, lutescens in societate Dryadis, Mittåkläppen et Hamrafjell. Denna form bestämde jag till en början till Inocybe caesariata, men på Hamrafjell tyckte jag mig se tydliga övergångar till I. lacera."

Mykologerna Pilat och Nannfeldt publicerade 1955 artistor från Abisko i Lappland varifrån även R. Kühner och D. Lamoure bidragit med uppgifter om fjällsvampar. Stig Jacobsson hade under åren 1978–1981 svamputflykter vid Fjällnäs anrika högfjällshotell tillsammans med Lars Lundberg. Stig skrev artikel i tidskriften Windahlia 1982 om de intressanta svampfynden. Vad gäller speciallitteratur om fjällsvamp så finns två större arbeten från samma år (1955): Jules Favres (Schweiz): Les champignons superieurs de la zone alpine du Parc National suisse (Ergebn. Wiss. Untersuch. Schweiz. Nationalparks 6 (33), p. 1–212) och dansken Morten Langes: Macromycetes part 2. Greenland. Agaricales. Meddelelser om Groenland, 147, p. 1–69. Favre visade att fjällsippa (Dryas), liksom viden (Salix) växte i symbios med många svampar. Vår vän Pierre-Arthur Moreau skriver i mail 5/1 2007: "The matter with Favre is that he worked in Swiss National Park, where most Dryas localities are very slopy and fairly dry. So he could not observe the most spectacular species we saw in Härjedalen: Lactarius dryadophilus, Russula dryadicola ... His work was first completed by Kuhner and Lamoure 35 year researches in the National Park of Vanoise (French alps, published 1970–1986) and more recently by many publications from alpine (Jamoni, Ballara, Bon, Horak, Senn-Irlet etc) and arctic areas (Gulden, Knudsen & Borgen etc.) Many interesting papers came from the 7 "International Symposia of Arctic-Alpine Mycology" (each 4 years with reports published as "Arctic and Alpine Mycology Books"). Pierre-Arthur skriver även: "Dry acid heathland with Empetrum as we saw at Svansjökläppen are less documented than dryas heaths. In the alps these acid heathlands are rare and limited to windy crests, they are poorly documented. The norwegian colleagues (especially Anna Elise Torkelsen and her colleague Gro Gulden) are specialists in arctic fungi".

Rikliga insamlingar av storsvalpar och "småttingar"!

Ett bestående resultat av mykologiveckan är, förutom denna rapport, de svampbelägg som torkades. Siw Muskos ansvarade för den officiella torkningen från utställningsborden. Maj-Britt Sâthe och Jan-Olof Tedebrand bistod. Inte mindre än 156 belägg är, i evigheters evighet, deponerade i Uppsala universitets förnämliga och välskötta herbarium som förkor-

tas UPS i artlistorna nedan. Där finns kunnig herbariepersonal bl.a. svampkännaren Svengunnar Ryman. Vi har även deponerat de cirka 500 fältblanketterna och artlistor från utflykterna i Uppsalaherbariet.

Kursledaren Jan Vesterholt var även flitig vid svamp-torken. Jans 96 insamlade belägg, bl.a. många ovanliga frän-skivlingar (Hebeloma), finns inskrivna med signaturen JV. Vår danske vän Thomas var lite sämre med "bara" 94 belägg (deponerade i C). Det knepiga släktet trådingar visade sig hysa många arter, särskilt uppe på kalfjällets hedar. Vi hade glädjen ha med oss flera kännare av tråd-ingar. Ellen Larsson samlade inte mindre än 36 belägg av trådingar (EL). Pierre-Arthur Moreau (PAM) är specialist på fjällens svampar och gav oss namn på många svåra och mindre kända arter. Han tog med sig 24 belägg hem till universitetet i Lille i Frankrike. Vi har översatt Pierre-

Arthurs beskrivningar av växtsätt till svenska. Kremlor såg vi överallt i fjällen med björk, dvärgbjörk, viden och fjäll-sippa. Herbert Kaufmann har redovisat lista över noterade kremlor och en del belägg (HK). Nils Lundqvist samlade 18 belägg (NL) av småsvampar, mest rost och sot, på olika fjällblommor. Sådana här "småttingar" brukar saknas i artlistor. Engelsmannen Mike Richardson har bestämt dyngsvampar åt oss på harspilling som vi samlade bland fjällen! Mike redovisar 37 olika dyngsvampar på harspilling!

Många belägg samlades även av Ilkka Kytövuori och dennes elev Mika Toivonen. Deras belägg kanske depo-neras i Helsingfors universitets herbarium (H). Totalt torkades och bevarades fler än 500 belägg under mykolo-giveckan! Många resultat av den spännande mykologiveck-an i Härjedalens fjällvärld kommer inte att redovisas för-rän om flera år i olika sammanhang.

Vi fann många nya svamparter för Sverige!

Mykologen John Axel Nannfeldt skrev för cirka 50 år sedan artikel i tidskriften Friesia och redovisade dåvarande kunskapen om svampars utbredning i Norden. Men idag är mykogeografi ett försummat område. Det är sällan man ser prickkartor som visar svamparters förekomst i sven-ska landskap, i Sverige eller i Europa. Den kommande nyt-gåvan av Funga Nordica kommer att fylla en stor lucka! Vi noterade under mykologiveckan flera hundra nya svampar- Cortinarius anomalus var: calcialpina

.....	Torkilstöten
Cortinarius minutalis	Hamrafjället
Cortinarius tiliaceus	Hamra
Delitschia didymella	Mittåkläppen, Storkläppvallen, Bruksvallarna
Delitschia perpusilla	Storkläppvallen
Entoloma huijsmanii	Hamrafjället
Entoloma langei	Hamrafjället
Entoloma olidum	Flon, Bruksvallarna, Rutfjället
Entoloma pernitrosum	Andersborg
Galerina annulata	Hamrafjället
Hebeloma lutense	Torkilstöten
Hypocopa equorum	Torkilstöten
Hypocopa ornitophila	Mittåkläppen, Torkilstöten
Inocybe arthrocystis	Rutfjället
Inocybe dulcamaroides	Hamrafjället
Inocybe egenula	Hamrafjället, Torkilstöten
Inocybe fulvipes	Hamrafjället
Laccaria montana	Flatruet, Svansjökläppen
Leccinum cyaneobasileucum	Flatruet, Rutfjället
Macrotyphula tremula	Hamrafjället
Mycenella favreana	Hamrafjället, Torkilstöten
Naucoria macrospora	Tännån NV Malmagen
.....	Rutfjället near Hamra

ter för Härjedalen. Trots att svamptillgången i början av svampsäsongen var måttlig så noterade vi även fler än 30 nya svamparter och varieteter för Sverige. Vilket visar att kunskapen om svampfloran i norrländska fjällområden befinner sig på ett nästan linneanskt stadium. Behovet är stort av kvalificerade inventeringar. Följande nya arter för landet noterades:

Panaeolus reticulatus	Lillåsen/Lillåsvallen
Psilocybe tenax	Ruvalen
Psilocybe strictipes	Hamrafjällets västra del
Pterula sclerotiiicola	Svansjökläppen
Russula dryadicola	Hamrafjället, Torkilstöten
Russula scotica	Hamrafjället, Rutfjället, Svansjökläppen
Sphaerodes fimicola	Klinken
Sporormiella subtilis	Klinken, vägren vid Hamra, Holmvallen, Mittåkläppen, Rutfjället, Torkilstöten
Typhula sclerotoides	Hamrafjället

Foto: Birgit Ström

Lars Lundberg, Östersund, har under ett långt liv lärt ut svampkunskap i Jämtlands län.

Agenda 21

Agenda 21 är ett uppdrag från FN:s stora miljökonferens i Rio 1992. Uppdraget är att påbörja en utveckling mot hållbara och långsiktiga lösningar som inte förbrukar jordens resurser. En viktig del i arbetet är att bevara den biologiska mångfalden. Detta problem finns i alla områden – i Amazonas såväl som i vårt land. Artutdöendet går idag tusentals gånger snabbare än normalt. Varje dag försvinner arter från jorden. För att kunna rädda arter måste vi veta var de finns. Vår inventering av fjällområdet i nordvästra Härjedalen, en liten del av moder jord, får även ses mot denna bakgrund.

Foto: Hjördis Lundmark

Utflykter och ledare

Tisdag 15/8

1 Sölendet	Jan-Olof Tedebrand
2 Anderssjöåfallet-Sydbrantsstigen	Bo Eriksson
3 Hamrafjällets parkering	Lars-Thure Nordin
4 Andersborgsvägen	Stig Jacobsson
5 Klinken	Bengt Petterson

Onsdag 16/8

1 Trappåsen	Stig Jacobsson
2 Svansjökläppens norrslutning	Bo Eriksson
3 Skarvvålens slutning N Tännalen	Lars Thure Nordin
4 Sandåsvallen	Bengt Petterson
5 Rutfjället Jan Sandström,	Jan-Olof Tedebrand

Torsdag 17/8

1 Stor-Mittåkläppen	Bo Eriksson
2 Torkilsstöten	Lars Thure Nordin
3 Holmvallen, Storkläppvallen	Bengt Petterson
4 Vivallen	Stig Jacobsson

Fredag 18/8

1 Hågnvallen, Djupdalsvallen	Jan-Olof Tedebrand
2 Äng och skog vid Flon Bruksvallarna	Bo Eriksson
3 Lillåsen (Lillåsvallen) Ramundberget	Bengt Petterson
4 Granskogen N Torkilsstöten	Karl Soop
5 Kort utflykt för Rörosgänget	Lars Thure Nordin

Dessutom gick Ellen Larsson, Pierre-Arthur Moreau, Håkan Lindström, Anita och Leif Stridvall samt Jan Vesterholt m.fl. på fredag en egen tur rakt över vägen vid värdshuset och upp på Hamrafjällets topp. Vältränade mykologer!

Lördag 19/8

1 Ormrudet	Lars Thure Nordin
2 Skarvvålens dryashedar	Bo Eriksson
3 Flatruet	Ann-Mari Bergström, Jan-Olof Tedebrand

Foto: Hjördis Lundmark

*Utflykt till
I 600-talsstaden
Röros.*

Samefotografen Nils Thomasson (1880–1975) / Länsmuseet Jämtli.

Renhjord vid Hamrafjället. Bilden är tagen av samefotografen Nils Thomasson (1880–1975) som hade sin ateljé i Åre. Men han lämnade ofta ateljén för att skildra natur och människor runtom i länet. Nils donerade sin samling med cirka 30 000 bilder på glasplåtar och bladnegativ till Länsmuseet Jämtli. 1950-talet kända skidåkerska Sara Thomasson och nuvarande kommunalrådet i Östersund, Karin Thomasson, är ättlingar till Nils.

Tännaldalen, vägen mot Andersborg, Tännäs sn, Härjedalen

Delvis inom Hamrafjällets naturreservat/Natura 2000-område

15.08.2006 B

Skrivare: Stig Jacobsson

Området ligger öster om Hamrafjället och nås via avgiftsbelagd väg från Tännaldalen. Man kör upp vid gul skylt "Fjällparkeringen", cirka 200 m väster om skidbron över vägen i Tännaldalen. Första stopp kan göras efter cirka 1,2 km till höger intill fjällbäck. Naturtypen är sydvänd sluttning med örtrik, kalkpåverkad fjällbjörkskog. Vid besök 2004 noterade Stig Jacobsson bl.a. rikligt med honungsvaxskivling (*Hygrocybe reidii*) och även många spindlingar t.ex. rättikspindling (*C. raphanoides*), auroraspindling (*C. septentrionalis*), rensindling (*C. fennoscandicus*), bittersindling (*C. infractus*), blånande lökspindling (*C. purpurascens*).

Fjällbjörkskog

1320755; 6943255 (1 km)

Agrocybe praecox, tidig åkerskivling, bland gräs i välgkant intill fjällbjörkskog, Kjell Olofsson

Amanita crocea, orange kamskivling, PAM

Amanita flavescens, SJ

Amanita fulva, brun kamskivling, Bernt Hägg, UPS

Amanita hyperborea P. Karst. *Betula pubescens*, leg & det PAM, PAMSU06-20

Amanita vaginata, grå kamskivling, SJ

Arrhenia umbratilis, roadside, bare ground, PAM, UPS

Chalciporus piperatus, pepparsopp, PAM

Cantharellus cibarius, kantarell, SJ

Chondrosteron purpureum, purpurskinn

Collybia alpina, leg Bertil Svensson, det SJ, UPS

Collybia cirrata, liten nagelskivling, Bernt Hägg

Cortinarius acetosus, SJ

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling

Cortinarius caesiostramineus, blekspindling, KS & Sören Gutén

Cortinarius caperatus, rimskivling, SJ

Cortinarius craticius, SJ, det HL och KS

Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling, SJ

Cortinarius depressus, kontrastspindling, ABN

Cortinarius disjungendus, SJ

Cortinarius lepidopus, SJ

Cortinarius septentrionalis, auroraspindling, SJ

Cortinarius talus, halmspindling, SJ

Cortinarius torvus, strumpspindling, SJ

Cortinarius trivialis, trappspindling, Nils Virhammar, conf. HL

Cortinarius vespertinus, SJ

Cortinarius violaceocinereus, HL, Herb HL

Cylindrobasidium evolvens, mjukskinn, leg Bernt Hägg, det Gunilla Hederås

Entoloma sp. no smell, leg PAM, JV06-222

Entoloma conferendum, stjärnrödhattning, SJ

Entoloma glaucobasis, SJ

Entoloma griseocyaneum, stornopping, JV, UPS

Entoloma polioopus, SJ

Entoloma pernitrosum, *Betula pendula*, wet peaty ground, PAM, UPS

Exidia repanda, köttkrös, björk, leg ABN, det Anna-Elise Torkelsen

Glocephyllum sepiarium, vedmussling, på granstolpe, Bernt Hägg

Hohenbuhelia longipes, myrmussling, Polytrichum sp, wet roadside, leg, det, foto, mikroskoperad PAM
PAMSU06-10
Hygrocybe conica, toppvaxskivling, SJ
Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling, IK
Hygrocybe quieta, luktvaxskivling, Kjell Olofsson
Hypholoma elongatum, långfotad slöjskiving, ABN
Hypholoma myosotis, olivslöjskivling, SJ
Inocybe bongardii, dofttråding, leg & det IK
Inocybe cervicolor, hjorttråding, leg & det IK
Inocybe cinnamomea, violtråding, leg & det EL, Herb EL
Inocybe dulcamara, bittersöt tråding, Salix, leg & det EL, herb EL
Inocybe rimosa, topptråding, SJ
Inocybe rivularis, leg & det Sören Gutén, conf. SJ
Inocybe rivularis, leg & det EL, herb EL
Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling, SJ
Laccaria laccata, laxskivling, SJ
Laccaria proxima, stor laxskivling, ABN
Lactarius flexuosus, buktriska, Bernt Hägg
Lactarius flexuosus var., roseozonatus, våt mark med Betula pubescens och Aconitum, SJ
Lactarius fuliginosus, rökriska, ABN
Lactarius glycosmus, kokosriska, SJ
Lactarius pubescens, blek skäggriska, SJ
Lactarius repraesentaneus, gulriska, SJ
Lactarius rufus, pepparriska, SJ
Lactarius torminosus, skäggriska, SJ
Lactarius trivialis, skogsriska, SJ
Lactarius uvidus, lilariska, SJ
Lactarius vietus, gråriska, PAM
Leccinum scabrum, björksopp, PAM
Leccinum versipelle, tegelsopp, SJ
Marasmius androsaceus, tagelbrosking, Juniperus, PAM

Melastiza cornubiensis, naken jord p-platsen, ABN
Mycena megaspora, rothätta, SJ
Mycena niveipes, blek rynkhätta, PAM
Peziza badia, brunskål, välgant, ABN
Phellinus nigricans, svart eldticka, Sonja Kuoljok
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling, SJ
Pholiota heteroclita, lukttöfsskivling, KS
Polyporus ciliatus, sommarticka
Russula albonigra, gråsvart kremula, SJ
Russula aquosa, sumpkremula
Russula claroflava, gulkremula, SJ
Russula decolorans, tegelkremula, SJ
Russula delica, trattkremula, SJ
Russula foetens, stinkkremula, SJ
Russula gracillima, spådkremula, SJ
Russula lundellii, praktkremula, leg & det PAM
Russula pubescens, utställd
Russula puellaris, siennakremula, ABN
Russula aff subfoetens, fuktig fjällbjörkskog, leg & det PAM, PAMSU06-11
Russula versicolor, skarp siennakremula, with Aconitum etc. leg & det PAM
Russula vesca, kantkremula, EL
Russula vinosa, vinkremula
Stereum rugosum, styvskinn, Bernt Hägg
Thelephora terrestris, vårtöra, SJ
Tremella encephala, broskboll, tall
Tremella mesenterica, gullkrös, Bernt Hägg
Tricholoma saponaceum var napipes, såpmusseron, leg Kjell Olofsson, conf. PAM
Tricholomopsis decora, stubbmusseron, PAM
Xerocomus ferrugineus, sammets-sopp, Betula pubescens, road side, PAM, UPS

Kommentar

Amanita crocea, orange kamskivling. Släktet kamskivlingar var väl företrätt i fjällområdet. Dansken Flemming Runes artikel om släktets alpina arter i SMT 2006/3 kom väl till pass. Orange kamskivling var den vackraste av arterna! JOT

Amanita flavescens har ofta förväxlats med *A. crocea* men avviker genom enfärgad, gulare hatt och kort fot. *A. crocea* är typisk med mycket hög fot och en tvåfärgad hatt med livligt färgad mitt. *A. flavescens* är nog särskilt vanlig i boreal-subalpin miljö men finns även söderut. JV

Cortinarius acetosus har en sydlig utbredning men några fynd finnes i midsvenska området t.ex. vid sydväxtberget Siljeberget i Selånger sn, Mpd. HL

Cortinarius caesiostamineus, blekspindling är inte uppgiven för norra Sverige i EK. Avsnittet om spindlingar i EK är föråldrat och borde revideras. Arten har

länge varit känd i fina kalkgranskogar i midsvenska området. Nu vet vi även att blekspindlingen håller till i fjällens kalkrika ängsbjörkskogar! JOT

Cortinarius craticius är en gammal Friesart med rött velum på foten, trädig hattkant och doft av rättika. Arten har länge varit bortglömd. Islänningen Jacques Melot tog upp namnet igen. Arten står nära *C. caput-medusae* (mörkbrunt velum) som mest växer med asp. Håkan Lindström såg mäktigt ut när han förevisade rariteten. Siw Muskos och Hans Marklund har funnit *C. craticius* i Ångermanland, Häggdånger. JOT

Cortinarius septentrionalis, aurorasvindling visade sig under mykologiveckan vara en av karaktärsarterna i ängsbjörkskogen. Men denna vackra spindling ses även i rikare björkskogar ända ner till Bottenhavet t.ex. i Indalsälvens delta i Mpd, Timrå sn. JOT

Cortinarius torvus, strumpspindling med sitt tjocka velum är känd söderut under ek och bok. Men strumpspindling visade sig vanlig i de ängsbjörkskogar som vi besökte under veckan! Den vållade en del diskussion bland Cortinariuskännarna. Leif Stridvall menade att fjällfynden inte doftade sötaktigt som de sydliga fynden. Handlar det om en särskild fjällform eller om en ny art undrade Karl Soop? Vi bör nog låta svamparter ha en viss variationsbredd utifrån ekologi och andra kännetecken sade Håkan Lindström. Kanske finska kännare t.ex. Kaare Liimatainen kan avgöra saken genom att DNA-testa strumpspindlingarna. JOT

Cortinarius violaceocinereus är en västlig, atlantisk art som är vanligare vid norska kusten. Den är även funnen sällsynt i mittsvenska området t.ex. i Jmt, Bräcke under Borgsjöveckor. HL

Foto: Jan Vesterholt

Entoloma glaucobasis.

Entoloma glaucobasis, (se bild), noterade SJ på flera ställen i slutningen och i rik myrmark. Den visade sig vara vanlig i fjällområdet och samlades även i myr/äng vid Hamrafjället, Sandåsvallen, Storkläppvallen, Trappåsen. JOT

Entoloma pernitrosum, ny för Sverige! Pierre-Arthur Moreau har skrivit på fältblanketten: "probably often confused with *E. politum* (but pigment parietal, not vacuolar)." Det handlar om en liten, ljus, starkt strimmig rödskivling med auktor (Orton) Trimbach. JOT.

Ortons egna lärjungar i England godtar inte arten. TL

Hohenbuhelia longipes, myrmussling noterades nyligen ny för Sverige från en skogsvägs kant i Åsele Lappmark, se SMT 2006/2 sidan 2–7. Den påminner om en Clitocybeart och doftar mjöl. Arten uppfördes nyligen på nya norska rödlistan (2006) i kategorin sårbar (VU) och

står som akut hotad (CR) på senaste finska rödlistan. Den finns även på flera andra europeiska rödlistor. De två svenska och de tre norska fynden är alla gjorda i vägkanter med björnmossa. I Nordic Macromycetes (1992) anges ett finskt fynd från Kittilä. Irene Andersson spekulerar i SMT-artikeln om att arten sprids med kringströvande renar. I björkskogarna kring Andersborgsvägen strövade skockar av renar under svampveckan! Irene refererar även till fynd från Jurabergen i Frankrike där arten växte i myrkant bland björnmossa och silesår samt anger fynd i tyska Bayern och där i högmossar. Hon berättar även om att arten är nematofag dvs. livnär sig på speciella arter av nematoder. Irene hänvisar till ruskig skräckfilm på webben (Webster & Polocek 1994)! Nematoder finns överallt i naturen och äter själv svampphyter! Så de får väl skylla sig själva om de i sin tur blir uppätta av en svamp! Men ekologiskt är myrmusslingen troligen bunden till mossor.

Andra arter inom släktet är bundna till ved (*H. atrocaerulea*) eller till gräs (*H. culmicola*). JOT

Inocybe rivularis noterades här med fjällbjörk. Den är annars typisk i rikare, fuktiga granskogar i mittsvenska området. Noterades t.ex. i ett tiotal gransumpskogar i Ramseles kalkbälte vid SMF-veckan 2002, se inventeringsrapport och har anträffats i bäckraviner och liknande fina granmiljöer under Borgsjöveckor. JOT

I. rivularis är ingen granart. Den växer fuktigt bland björk och vide och tycks vara särskilt vanlig i den subalpina regionen. Det fanns säkert björk i de fina, kalkrika gransumpskogarna vid Ramsele. SJ

Lactarius rufus, pepparriska och Russula decolorans, tegelkremla, två typiska barrskogsarter växte här bland de översta, glesa björkbestånden, långt från närmaste barrträd. SJ

Russula albonigra, gråsvart kremla vållade diskussioner. Den låg först utlagd som *R. anthracina*, sotkremla. Men Stig Jacobsson mikroskopade fyndet och kom fram till just *R. albonigra*. Det handlar om en sällsynt, kalkgynnad kremla som direkt grånar och som har mentholartad smak hos skivorna. Gråsvart kremla är i t.ex. Medelpad funnen i rikområden (Alnö, Borgsjö, Liden). Flera fynd finns även från fjällnära granskog i västra Jämtland, Kalls sn, Kolåsen. JOT

Russula lundellii (=intermedia), praktkremla är verkligen praktfull med sina stora gulröda hattar! Den visade sig vara en av karaktärsarterna i de kalkrika ängsbjörkskogar som vi inventerade under mykologiveckan.

Russula pubescens är "vinkremla i fjällbjörkskog".

Den var rätt vanlig i de kalkrika ängsbjörkskogar som vi besökte. Arten verkar lite känd. Pierre-Arthur utbrast första gången han fick den förevisad: "I am so happy, the first time I have seen it." JOT

Fjällhed

I321000:6944000 (1 km)

Efter cirka 2 km längs Andersborgsvägen kommer man upp till en stor parkeringsplats, "fjällparkeringen", just där fjällbjörkskogen övergår i öppen, flack fjällhed. Här kan man följa sommarvandringen bort till Andersborg och tillbaka över hedar med viden och blöta myrvackor där blodröda orkidéer och Kung Karls spira blommar under högsommaren.

Amanita hyperborea P Karst. (=nivalis), heathland, *Betula pubescens*, leg, det & mikroskoperad PAM, sporer ellipsoida

Cortinarius delibutus, gulspindling, leg & det ABN

Cortinarius durus, SJ

Entoloma conferendum, stjärnrödhätting, PAM

Entoloma formosum, SJ

Hygrocybe conicopalustris, wet heathland amongst sphagnum, leg & det & mikroskoperad, PAM

Hygrocybe substrangulata, SJ

Hypholoma elongatum, långfotad slöjskivling, wet heathland in sphagnum, PAM

Inocybe diabolica, leg & det EL, herb EL

Inocybe fastigiata var. alpina, leg & det EL, herb EL

Inocybe lacera, mörktråding, kalfjäll med dvärgbjörk etc.

leg & det Kjell Olofsson, utställd

Inocybe praetervisa, stor löktråding, *Salix glauca* ssp *glauca* (ripvide), leg, det & foto EL

Inocybe pyriodora var. *chamaesalicis* Bon, pärontråding, snowbed, leg och det IK

Laccaria laccata, laxskivling, wet heathland with *Betula nana*, PAM, SJ

Leccinum rotundifoliae, rensopp, SJ

Lichenomphalia umbellifera, vecknavling, heathland in sphagnum, PAM, UPS

Mycena megaspora (=uracea), on peat, wet heathland, PAM

Russula consobrina, nässelkremla, *Betula nana*, SJ

Russula nana, fjällkremla, leg & det Bernt Hägg

Kommentar

"*Amanita hyperborea*" är identisk med *Amanita nivalis*, snökamskivling, se artikel av Flemming Rune om kamskivlingar i SMT 3/06 sidan 63. JOT

Cortinarius durus är en stor spindling som vi fann flerstädes under veckan. Den liknar *C. balteatus*, bårds-pindling. Karl Soop skriver i sitt kompendium "Cortinarius in Sweden, 9:e uppl. 2004" under texten om *C. saginus*: "In alpine or arctic heaths with dwarf *Salix* one may encounter a similar species, c. *durus* Orton (=errabundus Melot). It differs mainly by a paler, duller coloration and by longer spores". JOT

C. durus är även funnen under björk i skogslandet t.ex. Jämtland, Ragunda och Medelpad, Borgsjö. HL

Hygrocybe conicopalustris. Arten erkänns inte av Boertmann. TL

Hygrocybe substrangulata är en orangeröd, fjällig

vaxskivling som i fjällområden mest ses med lavar och kråkris i hedmiljö. Det finns närstående arter t.ex. *H. miniata*. JOT

***Inocybe pyriodora*, pärontråding**. Känd förut från svenska kalkområden upp till Borgsjö i västra Medelpad. JOT Här handlar det om en alpin varietet, ej den som vi funnit i Borgsjö. SJ

***Russula consobrina*, nässelkremla** anges i svampböcker växa under gran på sur mark. I Ryman-Holmåsens svampbok (2006) står t ex: "mager barrskog, helst under gran på fuktiga ställen". Men nässelkremlan är även vanlig i kalkrik granskog t.ex. i jämtska siluområdet med omnejd. Vi finner den i finaste guckuskomarker under Borgsjöveckor! Den är även vanlig under fjällbjörk. Intressant var Stig Jacobssons notering av nässelkremla även under *Betula nana*, dvärgbjörk, på den trädlösa fjällheden! JOT

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av skyddad natur som bidragit till att stärka svensk naturvård. Naturvårdsverket genomför 2004–2008 s.k. basinventering av Natura 2000-områden och skyddade områden. Syftet är dels att formulera bevarandeplaner så att områden uppfyller målet om "gynnsam bevarandestatus" dels att få in data av sådan kvalitet att man kan löpande följa upp, utvärdera och rapportera enligt artikel 17 i Art- och Habitatdirektivet till EU-kommissionen. Inventeringen är främst inriktad på att fastställa utbredningen av de olika

naturtyper (habitat) och de olika arter som EU pekat ut i Art- och Habitatdirektivet. Med tanke på svamparnas stora betydelse i naturens kretslopp är det synd att de ännu inte beaktats i direktivet. Ett arbete har pågått för att få in 33 svampar i Bernkonventionen (bl.a. sumpäggsvamp i rikkärr; blårodling i ängsmark och violgubbe i kalkgranskog), varifrån arter ofta förs över till EU:s habitatdirektiv. Tyvärr har detta arbete hittills inte rönt framgång.

Totalt satsas 160 mkr under 5 år på basinventeringen och viss prioritering av insatserna görs. För fjällhabitat är avgränsningen av habitaterna baserat på redan befintligt material och fältinventeringar sker i stickprov i objekten. Fältinventeringar i fjällen har inte påbörjats. En manual är ute på remiss och man hoppas kunna göra inventeringarna sommaren 2007. En särskild insats kommer att göras för att inventera artrika alpina rikkärr med brokstarr/svedstarr. Vi besökte under mykologivecken en del sådana pälör. Mer info om basinventeringen finns på Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se och länkarna natur-naturvård, Natura 2000, basinventeringen. Manualen kommer även att läggas ut där. I sammanhanget kan nämnas miljöövervakningsprogrammet NILS inom vilket det pågår inventeringar i fjällen, se <http://nils.slu.se> Vad gäller klimatförändringar och biologisk mångfald så lägger Naturvårdsverket ut uppdrag på Centrum för biologisk mångfald (CBM) att bl.a. göra bedömningar utifrån tillgänglig kunskap om klimatförändringarnas påverkan på dagens biologiska mångfald.

Vi inventerade svamp i följande

Natura 2000-områden i Härjedalen:

Flon, Bruksvallarna	gräsmark 40 hektar
Hamrafjället	fjällbjörkskog, gräsmark 676 hektar
Klinken	fjällbjörkskog, våtmark 330 hektar
Lillåsen/Lillåsvallen	fäbodvall, fjällbjörkskog, våtmark 10 hektar
Sandåsvallen	fäbodvall, fjällbjörkskog, våtmark 17 hektar
Stor-Mittåkläppen	+ fäbodar ca. 1100 hektar
Trappåsen	fjällbjörkskog 161 hektar

Kommentar

Stormittåkläppens Natura 2000-område har nyligen utvidgats med fäbodvallarna nedanför: Djupdalsvallen, Hågnvallen, Storkläppvallen m fl. Holmvallen är eget Natura 2000-område på ca 5 hektar.

Bruksvallarna, Flon, Ljusnedal socken, Härjedalen

1329800; 6949000

Natura 2000-område (europeiskt nätverk av särskilt exklusiva naturområden). Biogeografisk region: alpin.

18.08.2006

Ängar och betesmarker

Utflyktsledaren Bo Eriksson ristade gruppens lista.

Bruksvallarna är vintersportcentrum men flera jordbruk är ännu i drift. Här finns ängar och hagmarker som säkerligen har en intressant svampflora. Mellan Bruksvallarna och Ramundberget finns stora sankmarker längs älven Ljusnan. Vacker ängsbjörkskog pryder Ljusnans dalgång utan avbrott från Bruksvallarna till Ramundbergets hotell.

Vid byn Flon söder om Bruksvallarna finns kulturhistoriskt intressant bymiljö med 1800-talsbebyggelse. Ålderdomligt odlingslandskap med öppna odlingsmarker längs Ljusnan som ännu är i bruk bl.a. stora arealer myrmark och sandiga fuktängar som ännu betas. Längs den slingrande smala älven finns kärrområden i korvsjöar och igenslammade vikar liksom videsnår. Här finns även många timrade ängslador, en del gigantiska! Detta stora betesmarksområde längs älven kan ha varit hävdad i mer än tusen år. Nu hade inte ängssvamparna kommit igång vid vårt besök. Två mycket spännande fynd gjordes ändå: *Entoloma olidum* (se bild) och *Lepista ovispora*! *Cortinarius saniosus*, gulträdig spindling, Sören Gutén *Entoloma olidum*, (se bild) betad blandskog, Claes-Göran Mellberg, det. PAM, UPS

Hygrocybe conica, toppvaxskivling, Sören Gutén
Leccinum scabrum, björksopp, Bo Eriksson
Leccinum versipelle, tegelsopp, Bo Eriksson
Lepista ovispora, knippetrattsskivling, Bruksvallarna norra, Sören Gutén, conf. PAM
Lepiota ventriosopora, gulflockig fjällskivling, blandskog med tall, Ewa Svensson
Pholiota mixta, blek klibbflamskivling, betesmark, Claes-Göran Mellberg, conf SJ
Russula claroflava, gulkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula vinosa, vinkremla, Sören Gutén
Suillus luteus, smörsopp, Bo Eriksson

Entoloma olidum, ny för Sverige

Entoloma olidum, ny för Sverige! Pierre-Arthur Moreu hade på fältblanketten strukit över *E. lividum* och skrivit *E. olidum* och sin signatur. Det handlar om rätt stor, kraftig rödskivling. JOT *E. olidum* skall enligt litteraturen ha obehaglig lukt. Vi diskuterade lukten mycket och alla kände inte någon lukt. Den hade flera karaktärer som inte stämde med beskrivningen hos Noorde-loos bl.a. var den för stor. Men Pierre-Arthur Moreau kände till den från tidigare fynd som bestämts av Torbjörn Borgen som

varit med om att beskriva arten. Torbjörn Borgen har även senare bekräftat bestämningen av kollekten från Rutfjället. JV **Lepista ovispora (Lange) Gulden**, knipprattskivling är enligt NM 2 sällsynt och lite känd i de nordiska länderna, dock vanligare på Island. Således kanonfynd av Sören i de fina betade ängsmarkerna norr om vägen (ängarna sträcker sig ända ner till och längs med stora landsvägen). JOT

Mike Richardson har bestämt svampar på våra harskitar!

På uppmaning av Kerstin Bergelin samlade vi harspillning i fjällen åt engelsmannen Mike Richardson. Mike har odlat harpälorna under tre månader i särskild klimatkammare! Nyligen sände han följande lista till Kerstin med 37 olika svamparter som bryter ner harspillning i Härjedalsfjällen! Man kan fundera över varför evolutionen inte resulterat i en enda svamp på harspillning? Mike jobbar vidare med en del svampar som han ännu inte artbestämt. En insamling producerade t.ex. ingenting under en månad men sedan dök tre okända svampar upp på harpälorna som vållat honom stort bryderi. Han lovar återkomma till Kerstin och SMF! Mike skriver vidare att *Metatrichia floriforme* är en slemsvamp (myxomycet) och att *Piptocephalis lepidula* är parasit på *Mucorales*. Mikes insamlingar kommer att deponeras i UPS-herbariet tillsammans med hans bilder av de koprofila svamparna från Härjedalens höga fjäll.

Foto: Birgit Ström

Jan Sandström berättar om landskap och människor. Västansjögråden i bakgrunden.

Anopodium ampullaceum	Mittåkläppen, Storkläppvallen, Holmen vid Lossendammen,
Ascobolus cf albidus	Mittåkläppen
Ascobolus immersus	Hamrafjället
Coniochaete ligniaria	Klinken, Vägren vid Hamra, Svansjökläppen, Rutfjället,
Torkilstöten, Storkläpp-	vallen, Mittåkläppen, Holmen

Coprotus lacteus	vid Lossendammen
Mittåkläppen	Vägren vid Hamra, Rutfjället,
Delitschia didymella	Mittåkläppen, Storkläppvallen, P-platsen vid bommen Bruksvallarna
Delitschia marchalii	Torkilstöten, Mittåkläppen
Delitschia patagonica	Mittåkläppen
Delitschia perpusilla	Storkläppvallen
Hypocopra equorum	Torkilstöten
Hypocopra ornithophila	Mittåkläppen, Torkilstöten
Metatrichia floriformis	Svansjökläppen
Microascales-Phaeotrichum	Flatruet
Pilobolus crystallinus	Mittåkläppen
Pilobolus kleinii	Hamrafjället
Piptocephalis lepidula	Hamra värdshus
Podospora appendiculata	Svansjökläppen, Mittåkläppen, Torkilstöten, Holmvallen
Podospora decipiens	Storkläppvallen
Psilocybe coprophila	Hamrafjället, Torkilstöten
Schizothecium conicum	Hamrafjället
Schizothecium tetrasporum	Klinken, Hamrafjället, Hamra värdshus, Holmen vid Lossendammen
Schizothecium vesticola	Svansjökläppen, Mittåkläppen
Schizothecium ?	Flatruet
Sordaria fimicola	Hamrafjället, Mittåkläppen, Torkilstöten, Hamra värdshus
Sordaria humana	Hamrafjället, Mittåkläppen, Hamra värdshus
Sordaria superba	Klinken, Svansjökläppen, Mittåkläppen, Storkläpp- vallen, Holmvallen, Holmen vid Lossendammen
Sphaerodes fimicola	Klinken
Sporormiella australis	Rutfjället, Mittåkläppen, Torkilstöten, Hamra värdshus,
Holmen vid Lossendammen	

Sporormiella intermedia	Mittåkläppen, Torkilstöten, Hamra värdshus,	Thelebolus microsporus	Rutfjället
	Holmvallen, Holmen vid Lossen	Thelebolus polysporus	Hamra värdshus
Sporormiella minima	Mittåkläppen	Thelebolus sp.	Flatruet
Sporormiella octomera	Mittåkläppen, Hamra värdshus, Torkilstöten, Holmen vid Lossendammen	Thelebolus stercoreus	Hamrafjället, Svansjökläppen, hus, Holmvallen
Sporormiella subtilis	Klinken, Vägren vid Hamra, Rutfjället, Mittåkläppen, Torkilstöten, Holmvallen	Mittåkläppen, Hamra värdshus, Trichodelitschia minuta	Mittkläppen, Torkilstöten

Kommentar

Professor Nils Lundqvist som deltog i mykologiveckan är stor kännare av koprofila svampar, alltså svampar på dynga. Nils började 1959 studera dyngsvampar under ledning av den legendariske mykologen John Axel Nannfeldt. Vid den tiden var cirka 560 koprofila svampar kända i landet, idag är siffran högre. Nils doktorerade 1972 på en avhandling om koprofila arter inom familjen Sordariaceae s.lat.

som tillhör Pyrenomyceterna. Under många Borgsjöveckor har Nils samlat småsvampar och även beskrivit en ny art för vetenskapen från en känd tallplantering i Borgsjöbyn med hästdynga, se www.myko.se

Borgsjörapport 1999, länk "Cercophora aggregata" och "välkänd dynghö".

Nils har följande kommentar till Mike Richardssons lista: "Det var intressant att titta på listan över koprofilerna på harpärlor som Mike odlat fram. Nästan ett dussin av arterna är nya för Härjedalen. Följande arter har jag inte träffat på i Sverige: Delitschia didymeella, D. perpusilla, Hypocopra equorum, H. ornithophila, Phaeotrichum sp. Sphaerodes fimicola, Sporormiella subtilis. Därtill är många av svamparna i listan funna i landet men fynden är opublicerade. Vad Metatrachia floriformis beträffar torde dynga vara nytt

substrat för arten. Trevligt att den sällsynta Anopodium ampullaceum påträffats igen! Hoppas att Coniochaeta ligniaria är rätt bestämd. Den är normalt vedboende men hittas då och då på harpärlor, vilka ju mest består av sågspån. Den är lik flera andra arter på samma substrat. C. ligniaria har sporer med ensidig groddspringa medan de koprofila arternas

groddspringa går runt hela sporen. Av de 45 belägg jag funnit i litteraturen av Hypocopra equorum är cirka 30 funna på hästdynga, en handfull på kanin och några enstaka på rådjur, hare, får, ko, hjort.

Åtminstone fem-sex är felbestämningar. Av det nordiska material jag undersökt av Ascobolus albidus (32 kollekt) är de flesta på hästdynga och en på hare. Ett annat frågetecken är om vi hos oss har den äkta Delitschia patagonica som samlades på Mittåkläppen eller om vår art är D. kriegiana. Nåväl, så här kan man fundera i det oändliga. Den perfekta lösningen ligger sällan runt knuten. Mike har själv sagt att han är en

"lumper" medan jag ser lite snävare på artbegreppet. Hur som helst är det en mycket intressant lista som han fått fram. Jag noterar speciellt att vissa arter tycks bilda fruktkroppar efter mycket lång tid. Jag minns själv Wawelia effusa som efter sex veckor dök upp på ett bortglömt, uttorkat undervisningsmaterial av just härdynga!"

Bruksvallarna Walles – Hagströmsvallen, Tännäs socken, Härjedalen

1325755; 6953425

18.08.2006

Bo Eriksson skrev listan. Blomsterkännaren Bo noterade även gräsull, hirs- och svedstarr, nordspira.

Obetad björkskog

Amanita fulva, brun kamskivling, Sören Gutén
Amanita muscaria, röd flugsvamp, Bo Eriksson
Amanita submembranacea, gråstrumpig kamskivling, Sören Gutén
Boletus edulis, karljohan, Bo Eriksson

Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, Sören Gutén

Cortinarius alpinus (=favrei), Hagströmsvallen, björk, Sören Gutén, conf. SJ

Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling, Sören Gutén

Cortinarius argutus, asprotspindling, Hagströmsvallen, Sören Gutén

Cortinarius balaustinus, strålsplindling, Sören Gutén

Cortinarius septentrionalis, auroraspindling, Sören Gutén
 Cortinarius torvus, strumpspindling, Sören Gutén
 Entoloma sericellum, bleknopping, Sören Gutén
 Entoloma sericeum, silkesrödhätting, Sören Gutén
 Hebeloma velutipes, liten tårfränskivling, Hagströmsvallen, betad björkskog, Eva Svensson
 Hydnum repandum, blek taggsvamp, Bo Eriksson
 Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling, Hagströmsvallen, betad björkskog, Eva Svensson
 Inocybe grammata, Sören Gutén
 Inocybe rimosa, topptråding, Sören Gutén
 Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling, Bo Eriksson
 Lactarius flexuosus, buktriska, betad björkskog, Eva Svensson
 Lactarius glyciosmus, kokosriska, Sören Gutén
 Lactarius torminosus, skäggriska, Bo Eriksson
 Leccinum scabrum, björksopp, Bo Eriksson
 Leccinum versipelle, tegelsopp, Bo Eriksson
 Lycogala epidendrum, vargmjolk, Sören Gutén
 Polyporus varius, strumpticka, Eva Svensson
 Russula claroflava, gulkremla, Sören Gutén
 Russula delicata, trattkremla, Hagströmsvallen, betad björkskog, Eva Svensson
 Russula xerampelina coll, sillkremla, Bo Eriksson
 Tricholoma virgatum, gallmusseron, Hagströmsvallen, Sören Gutén
 Tricholoma viridlutescens (arvernense), kantmusseron, Sören Gutén
 Xerocomus subtomentosus, sammetssopp, Bo Eriksson

Kommentar

Cortinarius anomalus. Det mesta vi finner av *C. anomalus* i mittsvenska området kan hänföras till *C. lepidopus*, en art beskriven av engelsmannen Cooke från hedartade björkskogar norr om London. Dessa skogar finns delvis kvar idag. HL

Betad björkskog

Cantharellus cibarius, kantarell
 Chalziporus piperatus, pepparsopp
 Collybia dryophila, blek nagelskivling, Eva Svensson
 Cortinarius alpinus (=favrei), Sören Gutén
 Cortinarius argutus, asprotspindling, björk-jolster-sälgen ej asp, Sören Gutén
 Cortinarius bivelus, hålskivling, Sören Gutén
 Cortinarius talus, halmspindling, Sören Gutén
 Flammulaster limulatus, Sören Gutén
 Hygrocybe conica, toppvaxskivling
 Hypomyces ochraceus, på Russula sp, Wolfgang Helfer
 Lactarius flexuosus, buktriska, Sören Gutén

Lactarius fuliginosus, rökriska, Eva Svensson
 Lactarius glyciosmus, kokosriska, Wolfgang Helfer
 Lactarius trivialis, skogsriska, Eva Svensson
 Mycena pura, rättikhätta, Sören Gutén
 Paxillus involutus, pluggskivling
 Phellinus lundellii, björkeldticka, Wolfgang Helfer
 Russula decolorans, tegelkremla, Eva Svensson
 Russula delicata, trattkremla, Eva Svensson
 Tricholoma virgatum, gallmusseron, Sören Gutén

Övriga besökta lokaler under turen till Bruksvallarna

Amanita submembranacea, gråstrumpig kamskivling, vid Ljusnankroken, Wolfgang Helfer
 Bolbitius titubans, guldskevling, vid Ljusnankroken, Wolfgang Helfer
 Flammulaster limulatus, vid Ljusnankroken, leg Wolfgang Helfer, det Söre Gutén
 Hebeloma vaccinum, Bruksvallarnas camping, plan nere vid Ljusnan, brokstarlokal, 1326375; 6952400, Sören Gutén, det JV
 Hypomyces ochraceus, anamorph: Cladobotryum verticillatum, on Russula, vid Ljusnankroken, Wolfgang Helfer

Foto: Siv Muskos

Hjalmar Croneborg, Åke Strid och Lilian Ryd.

Foto: Hans Andersson

Jan-Olof Tedebrand bland tre meter höga bestånd av Nordisk stormhatt vid Hamrafjället.

Ängsbjörkskogen – rik på mykorrhizasvampar!

Fjällbjörkskogen bildar trädgräns i nordvästra Härjedalen beroende på lite oceaniskt klimat betingat av närheten till Golfströmmen. På 1970-talet var naturvårdens ställning svag. Hyggen i fjällnära skogar plöjdes! Björk och andra lövträd dödades på hyggen med hormoslyr! Skogsfolk t.ex. Jan Remröd diskuterade på fullt allvar att ersätta den ur virkessynpunkt lågproduktiva fjällbjörkskogen med nordamerikansk klippgran! Som tur var så finns de stora arealerna med björkskog kvar i fjällen som motvikt mot de virkesrika men artfattiga barrplantagerna i skogslandet. Idag är naturvården starkare och alla gläds åt de frodiga ängsbjörkskogarna där nordisk stormhatt, tolt, vitsippsranunkel, kransrams är typiska högorter. Stormhattens blåblommiga stjälkar kan bli mer än två meter höga. Blommorna pollineras av en humla, stormhattshumlan. Hässlebroddens skira vipor prydde lundarna. Carl von Linné skriver om den väldoftande hässlebrodden i sin lappländska resa 1732: "Lappflickorna pläga, under vaktandet av sina betande

renar, samla sig en knippa av denna gräsarts blad och lägga den i en nederst på magen hängande pung, vari de förvara sin tobak. Jag vet dock ej, vilket de äro mest måna om: att ge en behaglig lukt åt tobaken eller åt sig själva".

Största och finaste ängsbjörkskogarna finns längs Ljusnan uppströms Bruksvallarna, på Hamrafjällets sluttningar och vidare västerut mot Fjällnäs, på Grönfjällets sluttningar, mot Öjön och Skärvagsån, N och NV om Ljungdalen t.ex. i Kesudalen och på sluttningarna av Torkilsstöten och Vargtjärnsstöten. Våra inventeringar visade på en rik mångfald av mykorrhizasvampar i ängsbjörkskogen. Totalt är cirka 170 svamparter kända som partners till björk i vårt land. Enbart i Hamrafjällets ljuvliga björklundar fann vi, under en enda vecka just i början av svampsäsongen, inte mindre än 95 av björkens mykorrhizaparter! Om vi fortsatt våra inventeringar hela hösten så hade vi nog funnit fler av björkens svampkompisar!

Rödlistade arter

De ovanliga och hotade kärlväxterna i fjällmiljö har uppmärksamats inom Projekt Linné och vid senare års rödlistning. Fjällens svampflora har varit uruselt känd och därför inte alls diskuterats. Vår inventering och våra fynd visar att fjällens svamparter borde diskuteras inför rödlistan 2010. Mest hotade är vissa sällsynta ängssvampar bl.a. rödskivlingar på gamla fåbodängar och i slåtterkärr. På sikt kan även vissa svampar, bundna till kalvfjället, försvinna om björkskog och gräs växer in på hedarna. Mer inventeringar behövs av både fåbodängens och kalvfjällets svampflora. Vår inventering visar även att gammal granskog i fjälldalarna hyser en skyddsvärd svampflora. Nedanstående lista visar arter på 2005 års rödlista som vi noterade under mykologiveckan:

VU-sårbar

Cortinarius borgsjöensis, blåbandad spindling

Entoloma madidum, blårödling

Hygrophorus inocybiformis skäggvaxskivling

Junghuhnia collabens, blackticka

Russula olivina, olivinkremla

NT-missgynnad

Alloclavaria purpurea, luddfingersvamp

Amylocystis lapponica, lappticka

Asterodon ferruginous, stjärntagging

Bovista paludosa, sumpäggsavamp

Camarophyllopsis hymenoccephala, lerskivling

Cortinarius venetus, olivspindling

Entoloma griseocyaneum, stornopping

Entoloma prunuloides, mjölrödskivling

Fomitopsis rosea, rosenticka

Hygrocybe cf. aurantiosplendens, fager vaxskivling

Hygrocybe calciphila, kalkvaxskivling

Hygrocybe russocoriacea, lädervaxskivling

Hygrocybe splendidissima, praktvaxskivling

Inonotus leporinus, harticka

Lactarius olivinus, olivinrisk

Mycena diosma, dofthatta

Phellinus populicola, stor aspticka

Phlebia centrifuga, rynkskinn

DD- kunskapsbrist

Gymnopilus odini, brandbitterskivling

Blårödling.

Foto: Bengt Pettersson

Skärkdalen, Torkilsstöten

Hamrafjället, Lillåsvallen, Trappåsen

Ormrudet, Ruvallen, Vivallen

Ormrudet

Ruvallen, Vivallen

Ruvallen, Vivallen

Ormrudet

Ormrudet

Hamrafjället, Holmvallen, Sandåsvallen, Sölendet

Torkilsstöten

Vivallen

Andersborg, Hamrafjället, Hågnvallen

Klinken

Ormrudet

Ruvallen

Torkilsstöten

Lillåsen, Lillåsvallen

Holmvallen (noterades vid rekognocering 2005)

Ormrudet

Vivallen

Hamrafjället

Ormrudet

Torkilsstöten

Djupdalsvallen, Ljusnedal socken, Härjedalen,

1329065;6930395 (500 m.)

Ingår numera i Stor-Mittåkläppens Natura 2000-område

18.08.2006

Skrivare: Alf och Britt Nilsson, Jan-Olof Tedebrand

Runt väffelstugan vid Djupdalsvallen var fåbodvallen förvandlad till perfekt klippt gräsmatta. En bedrövlig syn eftersom fåbodvallen ingår i riksintresse för naturvård,

turism och fåbodkultur. Utanför gräsmattan och upp längs fåbodbäcken växte fåbodängarna igen med tuvtåtel och viden. I sitt nuvarande skick får Djupdalsvallens fåbodmarker allt lägre biologiska och kulturhistoriska värden. Lilian

Ryd, Sonja Kuoljok, Alf och Britt Nilsson och vi andra avslutade i alla fall vår fåbodinventering av Hågnvallen och Djupdalsvallen med att njuta av nygräddade våfflor, grädde och hjortronsylt. Smaskens!

Amanita fulva, brun kamskivling, ABN

Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp, parkeringsplatsen vid Djupdalsvallen, I329255;6960355,

Manfred Fries

Chalciporus piperatus, pepparsopp, ABN

Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, ABN

Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling, ABN

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, ABN

Cortinarius betulinus, blekblå spindling

Cortinarius caperatus, rimskivling, ABN

Cortinarius delibutus, gulspsindling, ABN

Cystoderma granulatum, rostbrun grynskivling

Entoloma asprellum, strimnopping, ABN

Entoloma nitidum, svartblå rödning, Kerstin Wiking

Entoloma sericeum, silkesrödhättning, ABN

Hygrocybe chlorophana, gul vaxskivling

Hygrocybe conica, toppvaxskivling

Hygrocybe insipida, småvaxskivling

Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling, äng med vide och björk, Lilian Ryd

Laccaria laccata, laxskivling, ABN

Laccaria proxima, stor laxskivling, ABN

Lactarius fuliginosus, rökriska

Lactarius glycosmus, kokosriska, ABN

Lactarius piperatus, pepparriska

Lactarius torminosus, skäggriska, ABN

Lactarius theiogalus (= *tabidus*), småriska, ABN

Lactarius trivialis, skogsriska, ABN

Lactarius vietus, gråriska, ABN

Leccinum scaber, björksopp, ABN

Leccinum variicolor, fläcksopp, ABN

Leccinum versipelle, tegelsopp, ABN

Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp

Mycena galopus, mjölkhatta, ABN

Mycena pura, rättikhätta, Bernt Hägg

Peziza alaskana, på stig, leg Bernt Hägg, det TL

Peziza repanda, flatskål, ABN

Russula aeruginea, grönkremla, ABN

Russula betularum, blek giftkremla, ABN

Russula claroflava, gulkremla, ABN

Russula consobrina, nässelkremla, ABN

Russula puellaris, fjällbjörkskog, Sonja Kuoljok

Russula vesca, kantkremla, ABN

Xerocomus subtomentosus, sammetsopp

Kommentar

Cortinarius caperatus innebär bara en återgång till Fries gamla latinska namn för rimskivling. HL

Entoloma nitidum, svartblå rödning är inte uppgiven från norra Sverige i EK.

Vi fann denna vackra, björkbundna skogsart varje dag under mykologiveckan. Den är annars funnen sällsynt i mittsvenska skogslandet t.ex. under Borgsjöveckor. I övrigt noterades mer triviala arter i listan från Djupdalsvallen. JOT

Peziza alaskana var intressant fynd av Bernt! Denna vackert purpursvarta skålsvamp finns bara på kalkmark i alpina miljöer! JOT

Bevara Mittådalens fåbodar!

Fåbodområdet ligger högt med storslagen utsikt över Mittådalen och omgivande fjäll. Vandringslängs "fåbodturen" visade tyvärr nya makadamprydda vägar fram till fåbodar. Många vallar har även blivit sommarstugor med gräsmattor närmast husen t.ex. vid nedre Torrbergsvallen och många fåbodängar hävdas inte alls. Trots att fåbodområdet ägs av staten. Trots att fåbodområdet är klassat som riksintresse för naturvård, friluftsliv och fåbodbruk.

Riksdagens beslutade miljömål om "storslagen fjällmiljö" har som delmål 3: "Senast år 2010 ska merparten av områden med höga natur- och kulturvärden i fjällområdet ha ett långsiktigt skydd som vid behov omfattar även skötsel och restaurering". EU:s nya stöd till landsbygdsutveckling (LBU) 2007–2013 borde kunna användas för rejäla satsningar även norr om Dalälven bl.a. i fjällvärlden. I vårbudgeten 2006 höjdes

svenska medfinansieringen av LBU-anlaget med 1,5 miljarder kr! Totalt utgår nu över 7 miljarder kr per år i LBU-stöd under åren 2007–2013, totalt 41 miljarder. Med utgångspunkt från miljömålet om "storslagen fjällmiljö" borde förutsättningsarna nu år 2007 vara goda för kommun, länsstyrelse och turistansvariga att med bl.a. LBU-medel pietetsfullt bevara det unika fåbodområdet kring Mittåklappen med dess byggnader och fåbodmarker. Området är klassat som riksintresse för naturvård, friluftsliv och fåbodbruk. Fåbodområdet ingår även i förslag till utökning av Stor-Mittåklappens Natura 2000-område. Dessutom känt över hela landet och framlyft i turistreklamen. Det ligger i renbetesland och staten är redan ägare av fåbodarna som arrenderas av boende i Bruksvallarna. Se även artikel om Mittåklappens fåbodområde i tidskriften Biodiverse 2006/4 s. 14.

(Mellan) Djupdalsvallen och Gruvvålen, Ljusnedal socken, Härjedalen

Ungefärlig koordinat: 1328000;6960555 (2 km)

Kartblad: 18C2f

Skrivare: Anita och Leif Stridvall

Fjällbjörkskog

Amanita fulva, brun kamskivling, LAS
Amanita vaginata, grå kamskivling, LAS
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, LAS
Cortinarius lepidopus, LAS
Cortinarius obtusus, jodoformspindling, LAS
Gymnopilus penetrans, fläckig bitterskivling, LAS
Inocybe lacera, mörktråding, LAS
Laccaria laccata, laxskivling LAS
Lactarius flexuosus, buktriska, LAS
Lactarius plumbeus, svartriska, LAS
Lactarius tabidus LAS
Lactarius trivialis, skogsrisika, LAS
Leccinum versipelle, tegelsopp, LAS
Russula decolorans, tegelkremla LAS
Russula ionochlora, iriskremla, LAS

Fjällhed

Amanita nivalis, snökamskivling, LAS
Cortinarius alpinus, fjällhedsspindling, LAS
Lactarius torminosus, skäggriska, LAS
Lactarius vietus, gråriska, LAS
Leccinum rotundifoliae, rensopp, LAS
Lichenomphalia umbellifera, LAS
Russula claroflava, gulkremla LAS
Russula nana, fjällkremla, LAS

Kommentar

Russula ionochlora, iriskremla är förut bara känd från ädla lövskogar i södra Sverige. JOT

Vädret

Byn Hamra i Tännadalen där vi hade vårt basläger ligger nästan 800 m.ö.h. och har en årsnederbörd kring 760 mm. På högre höjder i fjällen är årsnederbörden över 1000 mm. Klimatet är ganska kontinentalt, medeltemperatur cirka 11 plusgrader i juli och cirka 11 minusgrader i januari. Det är inte lätt att placera in en svampvecka i fjällen vid rätt tidpunkt. Frosten kan slå till tidigt vissa år. Sommaren 2006 blev "fantastiskt fin" enligt släkt och vänner dvs. rekordhet och rekordtorr i juli och augusti. Utsikterna att finna svamp syntes dystra inför mykologiveckan. Men pensionerade biologiläraren och botanisten

Gunnar Odenkrantz, som bor i Tännadalen nedanför Hamrafjället, ringde och bidrog med glada uppgifter från sin regnmätare: 31/7 30 mm, 1/8 10 mm, 8/8 7 mm. Det fortsatte småregna i början av mykologiveckan. Så tack vare det regn som ändå föll i lagom tid över exkursionsområdet så tilltog svamptillgången för varje dag. Mot slutet av veckan (torsdag-lördag) började svampar dyka upp även på fåbodängar och uppe på fjälltopparnas karga hedar. Vi missade givetvis alla de svampar som dyker upp sent på svampsäsongen. De berömda tallhedarna i Härjedalen, med sin spännande svampflora hann t.ex. inte aktiveras.

Fjällnäs camping med omnejd, Tännäs socken, Härjedalen

Kartblad: 17C9c Smärta: 17C9c 24

Ungefärlig koordinat: 1314255;6947400

Gräsbevuxna vägkanter omgivna av bl.a. sälgar och björkar
21.08.2006

Skrivare: Anita & Leif Stridvall

Bolbitius titubans, guldskevling, LAS
Entoloma sericellum, bleknopping, LAS
Hygrocybe conica, toppvaxskivling, LAS
Inocybe dulcamara, bittersöt tråding LAS
Lactarius torminosus, skäggriska, LAS
Leccinum versipelle, tegelsopp, (se bild) LAS
Russula gracillima, spädkremla, LAS

Tegelsopp.

Fjällnäs SO, kuperad fjällbjörkskog, Tännäs sn

Runt övre delen av "gamla slalombacken".

Koordinat 1314155; 6948755, besökt område ca 5 hektar

Omväxlande blåbärstyp-lågtört-högtört-rikkärrsartade stråk.

16.08.2006

Skrivare: Bengt Petterson, Nils-Otto Nilsson, Mats Karlsson

Amanita fulva, brun kamskivling

Galerina tibiicystis, kärrhätting

Laccaria laccata, laxskivling

Lactarius badiosanguineus, svartröd riska

Lactarius torminosus, skäggriska

Lactarius trivialis, skogsriska

Leccinum rotundifoliae, rensopp

Russula claroflava, gulkremle

Russula depallens, bleknande björkkremle

Suillus luteus, smörsopp

Flatruet, Storsjö socken, Härjedalen 1050 m.ö.h.

1343555; 6962555

Sur torr fjällhed med bl.a. nordkråkbär och ripbär, vi inventerade både öster och väster om vägen.

19.08.2006

Skrivare: Jan-Olof Tedebrand

Den som enkelt och bekvämt vill komma upp på kalfjället kan lämpligen åka hit. Flatruet består, som namnet antyder, av en milsvid platå på sur, näringsfattig mark. Platån skiljer Ljusnans breda dalsänka med biflödena Mittån och Tännån från Ljungans mer trånga dalgång. Vi hade fin utsikt och kunde under fikapausen njuta av fjällmassiven runtom bl.a. Helags i nordväst. Myrar och torrare marker bildar en mosaik på Flatruets lättgångna hedar. En, dvärgbjörk och lappljung är vanliga på torra partier medan viden och hjortron dominerar i svackornas sphagnumkärr. Vägen når sin högsta punkt vid 975 m, Sveriges högst belägna landsväg. Här finns även fascinerande minnen från forntiden i form av flertusenåriga hällmålningar vid Ruändan och den djupa skåran Evagraven dit jägarfolken fordom skrämde renar och älgar som störtade ner och dog. I närheten finns även Fiskhålsgraven med den fridlysta dvärgrödingen. Stig Jacobsson har tidigare funnit fjällsvampar på Flatruet t.ex. rensopp (*Leccinum rotundifoliae*), snökamskivling (*Amanita nivalis*), fjällkremle (*Russula nana*), videkremle (*R. saelicicola*), *Naucoria langei*, aurorasvindling (*Cortinarius septentrionalis*), *C. fennoscandicus*. Vid vårt besök hade sommartorkan just upphört och svampfloran hade inte riktigt kommit igång. Men vår grupp spred sig ut över vidderna och lyckades ändå finna intressanta arter på heden.

Amanita fulva, brun flugsvamp

Amanita vaginata, grå flugsvamp

Anthracoidea kari, on *Carex brunnescens*, Nils Lundqvist, (NL)

Clavaria argillacea var. *sphagnicola*, hedfingersvamp, leg

Monica Svensson, mikroskop Mattias Luderitz,

vidi Thomas Laessöe

Clavulina cinerea, grå fingersvamp, bland ljung och lav på

heden, leg Bernt Linton, det KS, UPS

Cortinarius acetosus

Cortinarius alpinus, fjällhedssvindling, bland viden, Joachim Krumlinde

Cortinarius caperatus, rimskivling

Cortinarius chrysolithus (= *huronensis*), grönskivig kanel-svindling

"*Cortinarius dovrensis* Brandrud ined.", det KS

Cortinarius hinnuleus, glesskivig svindling

Entoloma conferendum, stjärnrödhätting

Galerina jaapii, ringkärrhätting, leg Inga Lill Häggberg, det SJ, UPS

Hygrocybe cinerella, lappvaxskivling, leg Kerstin Wiking, det KB

Hygrocybe lilacina, violfotad vaxskivling, leg Berit Forsberg, det KB

Hypholoma myosotis, olivslöjskivling, leg Inga Lill Häggberg, det SJ

Inocybe soluta, ABN

Laccaria laccata, laxskivling

Laccaria montana, leg & det Mattias Luderitz

Lactarius pilatii (= moseri Harmaja), knoppriska, Eva Grönlund

Leccinum cyaneobasileucum, leg Nils-Otto Nilsson, det PAM, UPS

Leccinum rotundifoliae, rensopp, *Betula nana*, Birgitta

Gahne

Leccinum versipelle, tegelsopp

Lichenomphalia umbellifera, vecknavling, ABN

Mycena megaspora, rothätta, Nils-Otto Nilsson, det SJ, UPS
Paxillus involutus, pluggskivling
Russula claroflava, gulkremla
Russula griseascens, grånande giftkremla
Russula nitida, åderkremla, leg Mats Karlsson, det HK
Kommentar

Clavulina cf rugosa, rynkig fingersvamp. Vi såg även små gula fingersvampar på Flatruets hedar som till utseendet påminde om Clavulinopsis helveola. JOT

Cortinarius caperatus, rimskivling hade vi tidigare under veckan konstaterat vara vanlig i områdets björkskogar. Men denna fina matsvamp visade sig även växa även uppe på de magra fjällhedarna! Vi samlade rimskivling på kalkrik dryashed vid Hamrafjället och här på de sura bergställarna vid Flatruet. Vi diskuterade om dess mykorrhizapartner och någon föreslog Betula nana (dvärgbjörk). JOT
"Cortinarius dovrensis Brandrud". Karl Soop skriver i mail 20/2 2007: "C. dovrensis är en phlegmacium som vi såg på flera fjälllokaler under mykologiveckan. Den tillhör glaucopus-gruppen men har ännu inte något publicerat namn. Tor Erik Brandrud har använt namnet C. dovrensis Brandrud bl.a. på fynd i Borgsjö, Mpd. Min första kollekt av denna art var just från Flatruets hedmarker och den bestämdes till just C. dovrensis av Brandrud." JOT

Cortinarius hinnuleus, glesskivig spindling går inte upp på kalfjället. Med dvärgvide på kalfjället växer istället C. hinnuleus var. minutulus Favre. HL

Galerina jaapii, ringkärrhätting anges i EK enbart växa i rikkärr i sydligaste Sverige. Nu fann Inga Lill denna raring på Flatruet i sur blötmyr på fjällhed! Vad lite vi vet om svampars ekologi och utbredning! JOT

Hygrocybe cinerella (lappvaxskivling).

Typmaterialet för lappvaxskivling är insamlat av R. Kuhner i Torne Lappmark. Den anges ofta i litteraturen vara bunden till alpin miljö. Men anträffas även i myrmark i norrländska skogslandet. Funnen flerstädes i myrar under Borgsjöveckor i västra Medelpad t.ex. Torp sn, Gottjärn, in acid red Sphagnum, 5.09.91, Thomas Laessöe (K). JOT

Hygrocybe lilacina (violfotad vaxskivling). Berit Forsbergs fynd av violfotad vaxskivling var skojigt. Arten är helt bunden till fjällhed och fjällmyr i alpin och lågalpin miljö. Den är noterad i de nordiska länderna och på

Russula saliceticola, videkremla, leg Nils-Otto Nilsson, det HK, UPS
Russula sphagnophila, vitmosskremla, leg Bernt Hägg, det SJ
Xerocomus subtomentosus (= ferrugineus), sammetssopp, Mats Karlsson

Färöarna, Island och Grönland. Finns även i alperna. Arten står nära Hygrocybe citrinopallida som dock har andra färger och lite annan ekologi (mer torr miljö). JOT

Laccaria montana är en orangeröd laxskivling som enligt NM I bara växer på alpina hedar. Ny art för Sverige! Grattis till fyndet Mattias! På Hamrafjällets dryashedar samlade Stig Jacobsson en annan alpin laxskivling, Laccaria altaica Singer under inventeringar 1978-1981. JOT
Lactarius pilatii (=moseri), knoppriska var vanlig i kärrsvackorna på Flatruet. JOT

Leccinum cyaneobasileucum Lannoy & Estadès. Strävsoppar är ett mångformigt släkte som var ett dominerande inslag i fjällbjörkskog och även på fjällhed. År 1993 ägnades ett Borgsjömöte åt just släktet Leccinum. Skotten Roy Watling höll föredrag om "Leccinum-two or one hundred and two species"! År 1999 samlades europeiska Leccinumforskare till intern träff i Mpd, Borgsjö, se rapport om fynden av Mauri Korhonen i www.myko.se, länk "Borgsjörapport 1999, s. 8-9. Med på träffen var bl.a. unge holländske svampforskaren Henk C. Den Bakker som senare doktorerade år 2005 på spännande avhandling med rubriken: "Diversity in Leccinum- a molecular phylogenetic approach". Där beskriver han 14 europeiska arter inom Leccinum. L. cyaneobasileucum har gråbrun hatt, gråaktiga fjäll på foten och får blåton i fotbasen. Om utbredningen sägs: "Though a considerable number of Scandinavian collection of species of subsection Scabra were examined and several field trips to Sweden, Norway and Finland were undertaken, we never observed L. cyaneobasileucum in Scandinavia". De besökte inte Flatruet! JOT

Xerocomus subtomentosus, sammetssopp tillhör ett släkte som nyligen blivit föremål för revidering, se artikel i SMT 2006/3 s. 35-48. De sammetssoppar som vi såg på bland viden och dvärgbjörk på Flatruet ska numera troligen heta Xerocomus ferrugineus. JOT

Hamrafjällets naturreservat, 1138 m.ö.h. Tännäs socken, Härjedalen

1319400;6944000 (2 km)

Natura 2000 (EU:s nätverk för värdefull natur), biogeografisk region: alpin. Reservatet är cirka 700 hektar.

Hamrafjället är välkänt blomsterfjäll ända sedan botanisterna Selim Birgers och Rutger Sernanders besök under första hälften av 1900-talet. Birger skrev år 1908 en liten fin

flora om kärlväxterna i Härjedalen. Vid Hamrafjället finns flertusenårigt urgammalt kulturlandskap med spår av fåboddrift, vikingatida gravfält och gamla fångstgropar.

Själva reservatet bildades 1974, omfattar ca 700 hektar och ligger i Tännadalen och Funäsdalsfjällen där fjällturismen är positiv och glödhet idag. Många fjällstugor byggs varje år i fjällområdet bl.a. i Tännadalen och kring Hamrareservatet. Om inte reservatet bildats 1974, med dess i lag skyddade natur, så hade stugområden byggts inne i dagens reservat långt upp på Hamrafjällets sluttningar. Vilket visar den enorma betydelsen av lagskyddade naturreservat och nationalparker inför framtiden! Även fjällturismen gynnas av att unika naturområden lämnas intakta åt rörligt friluftsliv med vandringar och naturupplevelser!

Dalgången från sjön Malmagen ner till Tännadalssjön med fjällen norrut har länge varit känt som Härjedalens botaniska eldorado. Hamrafjället är känt sedan 1800-talet för sin stora artrikedom. Nära fyrahundra kärllväxter har noterats av tillresta botanister under de senaste hundra åren. Vår inventering av svampfloran vid Hamrafjället, under en enda augustivecka 2006 och alldeles i början av svampsäsongen, resulterade i cirka 250 svamparter! Egentligen vore Hamrafjällets funga värd en egen artikel. Flera av svamparterna på drysheden växer troligen vid sin svenska sydgräns. Våra fynd blir en god grund inför framtida, kompletterande inventeringar av Hamrafjällets spännande funga. Fascinerande med Hamrafjället var de varierande naturtyperna: från arktiskt karg miljö på toppheden och nästan tropiskt frodig växtlighet i ängsbjörkskogen ner mot Tännadalen.

Reservatets parkering ligger intill väg 84 cirka 5 km öster om vår förläggning i Hamra. Här består området närmast vägen av en frodig, örtrik ängsbjörkskog med toltä och nordisk stormhatt. Längre upp planar sluttningen ut till en terrass. Här betar sedan några år dikor med kalvar och en snäll tjur. Länsstyrelsen har lyckats väl med att glesa ut fjällbjörkskogen så den nu mer liknar det forna betade och slåtrade kulturlandskapet. Här i den betade fjällskogen var svampfloran lite annorlunda än i de obetade partierna. Gräs har delvis ersatt högrörter, korusor hyste svartsporiga svampar och brandfläckarna efter röjning hade även sin svampflora.

I sluttningen finns även 4–5 staggängar bl.a. Hamravallen med gravfält från järnåldern. På 1800-talet fanns här 15 fåbodar med kor, får och getter. Enligt senaste forskningen så kan norrländska fåbodar ha rötter i järnålderstid! Den framstående botanisten Eric Hultén bodde med familjen i en av säterstugorna 15 juli–15 augusti en sommar i början av 1900-talet. Han har skrivit om "En sommar på Hamrafjället" i Turistföreningens årsskrift 1919. Där betonas hur viktig slåttern var på fjällsluttningar, ängar, myr, videkärr. Man levde på boskapsskötsel. Det gällde att samla in vinterfoder till den långa, hårda vintern. Förr slåtrade fjällbönderna därför inte bara fåbodarna på

Hamrafjället utan även delar av myrflatan liksom öppna ytor i fjällbjörkskogen. Först efter slåttern släpptes kreaturen in för efterbete på slåtteräng och slåttermyr på Hamrafjället. Eric Hultén var även duktig fotograf och redovisar i ovanstående artikel bilder som visar att de betade fåbodskogarna var mer öppna och glesa än idag.

Under vandringen upp till toppplatån passerade vi över silade rika f.d. slåtterkärr ("myrflatan"). Här samlas regn och vatten som rinner fram ur berget. De rikaste delarna av myrflatan finns upp mot rasmarkernas nederkanter.

Norr om vägen vid Hamra värdshus, på ömse sidor om nedlagd lift, finns även frodiga ängsbjörkskogar. Men gå inte närmast liftbanan där sly nu dominerar i gamla nedfarten! Stormhatt, toltä, kransrams, vitsippsranunkel, hässlebrodd pryder sluttningarna under högsommaren. Längre upp planar sluttningen ut och väster om gamla linbanegatan finns välbevattnade rikkärr där tusentals blodröda orkidéer blommar sommartid och gullbräcken pryder källsprången. Här i kanten av liftstråket mot rikkärren fann Bosse Erikssons grupp *Entoloma madidum*, (blårödling).

Det blev långa och intressanta listor från Hamrafjällets olika naturtyper: 255 arter i fjällbjörkskog, fåbodäng, orkidemyr och fjällhed! Anita och Leif Stridvall bidrog med fin lista. Åke Strid skrev lista gemensamt för gruppen. Maj-Britt Såthe skrev egen lista där hon föredömigt angett naturtyp för varje fynd t.ex. välgant, rikkärr, fjällbjörkskog. Herbert Kaufmann bidrog med lista över funna kremlor. Dessutom mängder av ifyllda fältblanketter för arter som visades på utställningen.

Maj-Britt Såthe intervjuas.

Foto: Hjordis Lundmark

Fjällbjörkskog och fåbodängar

15.08.2006 och 18.08.2006

Skrivare: Åke Strid, Anita och Leif Stridvall, Gerda

Stenström, Maj-Britt Såthe, Jan-Olof Tedebrand

Agrocybe praecox, tidig åkerskivling, LAS
Amanita crocea, orange kamskivling, JV
Amanita flavescens, utställd
Amanita fulva, brun kamskivling, LAS m fl
Amanita nivalis, snökamskivling, LAS m fl
Amanita muscaria, röd flugsvamp
Amanita rubescens, rodande flugsvamp
Amanita submembranacea, gråstrumpig kamskivling, betad björkskog, Nils-Otto Nilsson, UPS
Amanita umbrinolutea (= *battarreae*), zonkamskivling
Amanita vaginata, grå flugsvamp, Eva Grönlund
Anthracoidea paniceae, på *Carex panicea*, Hamrafjällets sydbrant, Nils Lundqvist, (NL)
Boletus edulis, karljohan, leg Mats Karlsson
Botryobasidium botryosum, *Juniperus*, Gunilla Hederås
Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp, Hamravallen, Lars G. Ljungberg
Calvatia excipuliformis, långfotad röksvamp
Cantharellus cibarius, kantarell, JOT
Cerrena unicolor, slingerticka, on Betula, leg & det JV, JV06-191
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Clitopilus prunulus, mjölskivling, Hamravallen
Clitocybe geotropa, häggtratts-kivling, björkskog, leg Manfred Fries, det Mattias Luderitz, UPS
Clitocybe gibba, sommartratts-kivling, Nils-Otto Nilsson
Clitocybe odora, grön tratts-kivling
Colpoma juniperi, Hamrafjällets slätterängar, leg & det A-E Torkelsen
Collybia cirrata, spetsknölig nagelskivling, leg Nils-Otto Nilsson, det SJ
Collybia dryophila, blek nagelskivling
Coprinus angulatus, liten brandbläcksvamp, brandplats i fjällbjörkskog, Lars G. Ljungberg, UPS
Coprobacia granulata, rödgul dyngskål, kodynga, Nils-Otto Nilsson
Cortinarius acetosus (*C. rigens* överstruket), fjällbjörk, viden, Margareta Malmberg, UPS
Cortinarius anomalus, björkspindling
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius balaustinus, strålskivling, leg & det Karl Soop
Cortinarius caperatus, rimskivling, myr & fjällbjörkskog, JV, LAS m fl
Cortinarius collinitus, violett-fotad slemspindling
Cortinarius croceus ssp *norvegicus*, fjällig gulskivig spindling, det KS
Cortinarius cyanites, rodande spindling, leg Bernt Linton, det KS
Cortinarius delibutus, gulskivling, sydbergsstigen, Karin Kellström

Cortinarius diasemospermus, LAS
Cortinarius durus, Betula, leg & det KS, UPS
Cortinarius flexipes, toppspindling, leg & det HL
Cortinarius fulvoochrascens (= *riederi*), leg Bertil Swensson, det KS
Cortinarius septentrionalis, auroras-pindling, leg Erna Strid, det SJ, mikroskopad HL
Cortinarius septentrionalis, auroras-pindling, under Betula pubescens, leg & det JV, JV06-199
Cortinarius stillatitius, honungsspindling
Cortinarius striaepilus, leg & det HL
Cortinarius torvus, strumpspindling, Hamravallen ovan fåbod-boden, fjällbjörk, viden, leg Margareta Malmberg, det HL, UPS
Cytidia salicina, sälglätt, Salix, leg Manfred Fries, det Åke Strid
Ditiola radicata, rotplätt, vanlig på utlagda stigplankor, leg Gunvor Lindström
Entoloma sp. in wet grassland in mountain, leg & det JV, JV06-249
Entoloma bloxamii, blå-rödling, lysning, leg & det JV, UPS
Entoloma chalybaeum, blå-nopping, leg & det JV, JV06-194
Entoloma exile, LAS
Entoloma exile, in wet grassland in mountain, leg & det JV, utställd, JV06-253
Entoloma formosum, in wet grassland in mountain, leg & det JV, JV06-248
Entoloma glaucobasis, LAS, det JV
Entoloma glaucobasis, in mire, leg och det JV, JV06-256
Entoloma griseocyaneum, stornopping, LAS
Entoloma griseocyaneum, among grass and herbs, leg & det JV, JV06-196, UPS
Entoloma griseocyaneum, stornopping, in mire, leg & det JV, JV06-255
Entoloma huijsmanii, among grass and herbs, rig birkeskov, leg & det JV, JV06-188, JV06-195, UPS
Entoloma mougeotii, gråblå nopping, among grass and herbs, leg & det JV, JV06-193
Entoloma mougeotii, gråblå nopping, in wet grassland in mountain, leg & det JV, JV6247
Entoloma sericeum, silkesrödskivling, LAS
Entoloma serrulatum, naggnopping, slätterängen, Åke Strid
Entoloma sodale, among grass and herbs, leg & det JV, JV06-197
Entoloma turci, hagnopping, översilad fjälläng, JV
Exidia cartilaginea, broskkrös, björk, leg Åke Strid, det A-E Torkelsen
Exidia repanda, köttkrös, björk
Exobasidium myrtilii, parasit på *Vaccinium myrtillus*, blåbär, Gunilla Hederås
Exobasidium splendidum, praktkvast, lingon, Åke Strid

Exobasidium vacinii, lingonsvult, Gunilla Hederås
Galerina annulata, mesotrophic wetland, PAM, UPS
Galerina paludosa, trädkärrhätting, in sphagnum, leg & det JV, JV06-198
Hapalopilus nidulans, lysticka, björk, Berit Forsberg
Hebeloma crustuliniforme, tårfränkskivling, det JV
Hebeloma pusillum, Salix in Betula pubescens forest, JV + mikroskoperat
Hebeloma vaccinum, Salix, LAS, det JV, GB, utställd
Hebeloma vaccinum, Salix, leg & det JV, JV06-238, UPS
Hebeloma velutipes, myrmark vid sydbentsleden, Gunnel Avehag, det JV, UPS
Helvella elastica, smal hattmurkla
Hydnum repandum, blek taggsvamp, JOT
Hygrocybe conica, toppvaxskivling
Hygrocybe russocoriacea, lädervaxskivling, Hamravallen, Berit Forsberg
Inocybe calamistrata, grönfotstråding, slätteräng, leg Herbert Kaufmann, det EL
Inocybe calamistrata, grönfotstråding, fjällbjörkskog, lerkant vid bäck, leg Mathias Luderitz, det Ellen Larsson
Inocybe cf canescens J. Favre (possibly *I. hypotheja* Kuhner), leg och foto PAM
Inocybe cincinnata, violtråding, leg EL
Inocybe dulcamara, bittersöt tråding, leg EL
Inocybe griseoscabrosa, leg EL
Inocybe leioccephala, leg EL
Inocybe maculata, fläcktråding, leg EL
Inocybe obsoleta, blek topptråding, fjällbjörkskog i fåbod-miljö, Lars G. Ljungberg, UPS
Inocybe pyriodora, pärontråding, leg EL
Inocybe rimosa, topptråding, leg EL
Inocybe rimosa, topptråding, Hamravallen, fjällbjörk, leg & det Åke Strid, utställd
Inocybe sp. leg EL
Inonotus obliquus, sprängticka, JOT
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling
Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling, LAS
Laccaria laccata, laxskivling, LAS
Laccaria proxima, stor laxskivling, spagnum i myr, Gunilla Hederås, utställd
Laccaria tortilis, dvärglaxskivling
Lacrymaria glareosa, LAS, det PAM i fält, Herb LAS
Lactarius citriolens, fransrisk, Hamrafjällets slätterängar, leg (riklig kollekt) IK, (IK), UPS
Lactarius flexuosus, buktriska, Nils-Otto Nilsson
Lactarius fuliginosus, rökriska, JV
Lactarius glyciosmus, kokosrisk, Berit Forsberg
Lactarius helvus, lakritsriska, myr, JV
Lactarius necator, svartriska, JOT
Lactarius pubescens, blek skäggriska, JV

Lactarius repraesentaneus, gulrisk
Lactarius torminosus, skäggriska
Lactarius trivialis, skogsriska, JV
Lactarius uvidus, lilariska
Lactarius vietus, gråriska, JV
Leccinum sp. with Betula pubescens, leg & det JV, JV06-254
Leccinum niveum, kärrsopp
Leccinum pulchrum, björksopp, leg A-E Torkelsen, det PAM
Leccinum variicolor, fläcksopp
Leccinum versipelle, tegelsopp, JOT
Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp
Macrotyphula tremula, on *Athyrium distentifolium*, leg & det Ibai Olariaga
Melanoleuca cognata, gyllengrå musseron, betad fjällbjörkskog, leg Nils-Otto Nilsson, det JV
Microcollybia cirrata, liten nagelskivling
Mycena diosma, dofthätta, på marken, leg & det Mattias Luderitz, utställd, C
Mycena haematopus, blodhätta, björkved, det TL, utställd
Mycena megaspora (=M. uracea), rothätta, sphagnum, PAM, utställd
Mycena pura, rättikhätta, Hamravallen, Sydbentsleden
Panaeolus papillionaceus (=sphinctrinus), gråbroking, Hamravallen, kodynga, Berit Forsberg, SM, UPS
Paxillus involutus, pluggskivling
Phaeogalera stagnina, in sphagnum, leg Ibai Olariaga, det PAM, UPS
Phellinus igniarius, eldticka, björk, leg Gunilla Hederås
Phellinus lundellii, björkeldticka, leg, det & mikrosk. Gunilla Hederås
Phellinus nigricans, svart eldticka, on Betula, leg JV, det TL, JV06-190
Phellinus tremulae, aspticka, JOT
Pholiota highlandensis, kolflamskivling, brannfleck, Hamravallen, A-E Torkelsen
Piptoporus betulinus, björkticka, JOT
Pholiota heteroclita, lukttotfsskivling, björk
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling
Pluteus cervinus, sköldskivling
Polyporus tubaeformis, liten tratticka, leg Inger Högström, det Åke Strid, utställd
Polyporus varius, strumpticka
Puccinia prenanthis, på Cicerbita alpina, Hamrafjällets sydbent, Nils Lundqvist, (NL)
Pycnoporus cinnabarinus, cinnoberticka, Maj-Britt Sâthe
Ramsbottomia asperior, på jord, leg Jan-Åke Lönqvist, det Arne Ryberg, UPS
Rhytisma acerinum, videtjärfläck, Salix, Åke Strid
Russula adusta, svedkremla, HK
Russula aeruginea, grönskremla, HK06014
Russula anatina, skimmerkremla, HK06014

Russula aquosa, sumpkremla, HK
Russula atroglaucula Einhellinger, HK06017
Russula atrorubens, svartröd kremla, HK
Russula betularum, blek giftkremla
Russula chamaelontina, HK
Russula chloroides, trattkremla
Russula claroflava, gulkremla, HK
Russula chamitae, betad fjällbjörkskog, HK
Russula decolorans, tegelkremla, HK, LAS m fl
Russula delica v. *trachyspora*, trattkremla, HK06016
Russula delica, trattkremla, HK
Russula depallens, bleknande björkkremla, HK
Russula emetica, giftkremla, HK
Russula farinipes, mjöfotskremla, HK
Russula foetens, stinkkremla, Hamravallen, Åke Strid, utställd + HK
Russula font-queri, gyllenkremla, HK
Russula gracillima, spädkremla LAS
Russula griseascens, grånande giftkremla, HK, HK06027
Russula integra (L.) Fr. ss Maire, mandelkremla, HK
Russula intermedia, praktkremla, sydbergsleden, leg Karin Kellström, det JV, UPS
Russula lutea, äggkremla, JOT
Russula maculata Quel. fläckkremla, HK, HK06016a
Russula medullata Romagnesi, leg, det, foto, mikroskop HK, HK 06013
Russulan nana, fjällkremla, Hamravallen, Nils-Otto Nilsson
Russula nauseosa, strimkremla, HK
Russula nitida, åderkremla, HK
Russula ochracea Pers. HK
Russula pubescens, leg Nils-Otto Nilsson, HK, UPS
Russula puellaris, siennakremla, HK

Russula queletii, krusbärskremla, vid *Salix* & *Betula nana* (ingen gran), Birgitta Oscarsdotter-Hedberg
Russula scotica, fjällbjörkskog, leg KS, det HL, UPS
Russula taigarum, taigakremla, HK, HK06024
Russula versicolor, skarp siennakremla, HK06027
Russula vesca, kantkremla, HK
Russula vinosa, vinkremla
Russula vinososordida, HK06019
Russula violacea Quel. ss Romagnesi, violkremla, HK
Russula xerampelina coll. sillkremla, HK
Stropharia aeruginosa, ärggrön kragskivling, Nils-Otto Nilsson
Tomentella sp, on *Betula*, leg & det JV, JV06-189
Trametes ochracea, zonticka, Gunilla Hederås
Tremella karstenii på *Colpoma juniperi*, Hamrafjällets slåterängar, leg & det A-E Torkelsen
Tricholoma album, rättikmusseron, Berit Forsberg
Tricholoma fulvum, fläckmusseron
Typhula athyrii, on *Athyrium distentifolium*, fjällbräken, leg & det PAM
Typhula lutescens, leaves and stems, leg & det Ibai Olariaga
Typhula sclerotoides, on *Cicerbita alpina* (torta) leg PAM, det Ibai Olariaga, Ny för Sverige!
Typhula uncialis, stjälkträdklubba, på *Cicerbita alpina* (torta), Ibai Olariaga
Xerocomus subtommentosus, sammetssopp
Urocystis irregularis, on *Aconitum septentrionale*, Nils Lundqvist, (NL)
Uromyces geranii, on *Geranium sylvaticum*, Nils Lundqvist, (NL)

Kommentar

***Amanita umbrinolutea* (= *battarrae*).** Åke Strid noterade arten på sin lista från fjällbjörkskog. Det handlar om en välkänd art t.ex. avbildad i Ryman-Holmåsén (2006) sidan 396 med svenska namnet zonkamskivling. Hatten är zonerad, skiveggen mörk och volvan kraftig, först vit men sedan orangefläckig. Ekologin anges som "örtrik barrskog". I sin artikel om kamskivlingar i SMT 2006/3 sidan 58 väljer Flemming namnet *A. battarrae* för denna art. JOT

***Cantharellus cibarius*, kantarell** var första svamp vi såg när vi lämnade stora parkeringen vid reservatet och började vandra uppåt längs stigen. Kantarell är vanlig i de kalkrika ängsbjörkskogarna i nordvästra Härjedalen. Men norrländska utbredningen i övrigt är dåligt känd. Eric Danell skriver i tidskriften Jordstjärnan 15 (3) s. 51: "den gula kantarellen är vanlig i alla skogsklädda delar av Sverige, utom i centrala Lappland (Ryman & Holmåsén

1984), men samordnade rapporter från norra Sverige saknas." Olle Persson skriver i boken "Kantareller" (1994): "sällsynt i Norrlands inland men allmän på vissa nivåer i fjällen". Idag vet vi att kantarell är vanlig under regniga år i kustområden och sura bergstrakter i inlandet. Men den saknas helt i kambrosilumrådets kalkmarker i Jämtland och även i omgivande kalkmoränstrakter. Vi har t.ex. aldrig funnit kantarell på kalkmoränen i Borgsjödalen under 14 Borgsjöveckor 1982–2003. Men sedan blir kantarellen vanlig igen i de kalkrika västra fjälltrakterna i Härjedalen och Jämtland! Vilket förefaller märkligt! I tidskriften Jordstjärnan 2000/1 s. 34 skriver Sonja Kuoljok att hon själv aldrig sett kantarell i sura fjällbjörkskogar i Jokkmokks kommun i Norrbotten. Men Sonja nämner att de kalkrika fjällbjörkskogarna i Västerbotten ger stora skördar med kantarell. En prickkarta med exakta förekomster av kantarell i Norrland skulle vara intressant!

Clitocybe geotropa, haggtrattskivling är aldrig funnen i mitsvenska områdets vidsträckta skogsområden. Den är t.ex. inte noterad under de 14 Borgsjöveckorna 1982–2003. Arten är däremot rätt vanlig söderut i Sverige. Samt dyker upp igen i fjällen i västra Härjedalen, där påverkan finnes av atlantiskt klimat. Flera kärlväxter t.ex. vityxne, *Pseudorchis albida*, har en liknande oceanisk utbredning.

Foto: Thomas Laessle

Colpoma juniperi

Colpoma juniperi är en liten skålsvamp som växer på döda enbuskgrenar. (se bild ovan) Anna-Elise Torkelsen visade oss gelésvampen *Tremella karstenii* som är parasit på *Colpoma juniperi*. JOT

Entoloma exile är inte uppgiven från norra Sverige i EK. Den anges växa i södra delen av landet och där i "hed- och ängsmark samt betesmark". En liten rödskivling med bleka färger och grönaktiga fläckar, särskilt på foten. Skillnaden mellan *E. exile* och *E. pyrospilum* är liten och förmodligen är de samma art. Närstående är även *E. chloropolium* som har likadana fläckar på foten men annorlunda mikrokaraktärer. JOT

Entoloma huijsmanii, ny för Sverige! Arten beskriven av holländaren Noordeloos 1984. JOT

Entoloma turci, hagnopping är bunden till fina ängs- och hagmarker. JOT

Galerina annulata, ny för Sverige! JOT

Hebeloma pusillum, beskriven av dansken Lange, är vanlig under *Salix* på fuktig mark. Se bild och beskrivning i Jan Vesterholts bok "The genus Hebeloma (1995) sidan 82–83. JOT. Namnet har under lång tid använts för nästan alla små Hebelomaarter under *Salix*, dvs. den har varit hopblandad med *H. helodes* och *H. vaccinum*. Både sporer och cystider är olika hos de tre arterna och i fält känner man igen *H. helodes* på att den är mycket ljusare än *H. pusillum*, och *H. vaccinum* är typiskt mycket kraftig. JV

Hebeloma vaccinum, beskriven av fransmannen Romagnesi, växer i samma miljöer som *H. pusillum* men är större och har även mikroskopiska särdrag. *H. vaccinum* är allmän i Sverige men förbisedd. Bild och beskrivning i Vesterholts Hebelomabok s. 88–90. JOT/JV

Inonotus obliquus, sprängticka synes vara värsta "björkdödaren" i fjällskogen! JOT

Lacrymaria glareosa verkar dåligt känd i de nordiska länderna. JOT

Lactarius citriolens, fransiska är en sällsynt, medels-tor vit-gulvit riska med gul mjölksaft, hårig hattkant och fotbas. Den växer i kalkrik mark med bl.a. björk. Den anträffades i de numera kobetade delarna av naturreservatet. JOT

Macrotyphula tremula som Ibai Olariga fann på *Athyrium distentifolium*, fjällbräken, nämns inte i EK och anges i NM 3 s. 269 bara från Norge. Congratulation Ibai! New to Sweden! JOT

Mycena diosma Krieglsteiner & Schwöbel, doft-hätta är förut bara noterad i kalkrik bokskog i södra Sverige. Nu dyker denna rara hätta upp i Hamrafjällets fjällbjörkskog! Fyndet visar hur lite vi idag vet om svampars geografiska utbredning! JOT

Vi kan inte ta för givet att det är samma art i sydlig bokskog som i alpin björkskog. *M. diosma* tillhör pura-komplexet där arterna varierar mycket både i utseende och lukt efter växtplats och andra omständigheter. Sj

Phellinus igniarius, eldticka var mycket vanlig i fjällbjörkskogen. Ibland delas eldtickan upp i tre arter: *Pignarius* s. str. på sälg, *P. cinereus* på björk och *P. alni* på al, hassel och äppelträd. På en del fältblanketter så angavs därför *P. cinereus* för björkfynden och *P. igniarius* s. str. för fynden på sälg. Se SMF:s och Klas Jaederfeldts "Tickboken" s. 69. JOT

Pholiota heteroclita, lukttoffsskivling är sällsynt på björk söderut men var mycket vanlig i fjällens björk-skogar. JOT

Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling växte rikligt på björk i de björkskogar vi besökte. JOT

Russula medullata var intressant fynd av Herbert. Denna kremla, bunden till asp och björk, var vanligare förr i gamla, betade skogshagar, se t.ex. tidskriften Jordstjärnan 2002/3 s. 22. Den har blåaktig nyans i den gröna hatten och ibland gul hattmitt, gula sporer. Den öppning av fjällbjörkskogen som skett vid Hamrafjällets sydslutning och kobetet som återupptagits kommer säkerligen att gynna denna raritet. JOT

Russula pubescens är "vinkremla i fjällbjörkskog". Den är mer filtrådig och mattare på hatten än *R. vinosa*. Båda arterna grånar i köttet. JOT

Russula scotica. Pierre-Arthur Moreau konstaterade vid genomgång kvällstid att denna alpina kremla var vanlig i nordvästra Härjedalens fjällvärld. Första fyndet gjordes av Inga Lill Häggberg vid Svansjökläppen. Därmed får Inga Lill stå som artens svenska upptäckare! JOT

Tremella karstenii är en gelésvamp som parasiterar på skålsvampen *Colpoma juniperi* som i sin tur växer på döda grenar av en. JOT

Tricholoma album. *T. stiparophyllum* eller *album* s.str.? TL

Typhula athyrii finns inte uppgiven i EK eller i NM 3 (1997). JOT.

Orange kantareller!

Hjördis Lundmark fann under Hamraveckan kantareller under dvärgbjörk som var orange till färgen (se bild). Ibai Olariaga tog hand om kollekten för närmare studium. Eric Danell skriver i tidskriften Jordstjärnan 15 (3) s. 48 om den gula kantarellen: "Tecken tyder på att det vi ser som en enhetlig art kanske består av flera varianter med olika förmåga att kolonisera olika träd och miljöer".

Foto: Hjördis Lundmark

Funnen i Skåne av Sven-Åke Hansson, även i Index Fungorum = *T. todei*, en Friesart. TL

Typhula lutescens anges i EK växa i ädellövskog i sydöstra Sverige. I boken NM 3 s. 259 uppges även en finsk lokal. Artens nordiska utbredning utvidgas nu till Härjedalsfjällen!

Typhula sclerotioides är inte uppgiven från Sverige i EK. I floran NM 3 (1997) s. 260 uppges arten växa på örtstjälkar och vara känd från Danmark, Norge och Finland men frekvens och utbredning är okänd. Nu fann Ibai denna trädklubba på löv och örtstjälkar vid Hamrafjället! New to Sweden! JOT

Rikkärr

15.08.2006 och 18.08.2006

Bovista paludosa, sumpröksvamp, Åke Strid
Entoloma griseocyaneum, stornopping, JV
Entoloma huijsmanii, JV
Entoloma madidum (= *bloxamii*), blårödling, JV
Entoloma mougeotii, gråblå nopping, JV, Joakim Krumlinde m.fl.
Entoloma serrulatum, naggnopping
Entoloma sodale, JV
Galerina annulata, wetland, leg och det PAM
Hygrocybe coccineocrenata, myrvaxskivling
Lactarius vietus, gråriska, Nils Lundqvist
Omphalina brevibasidiata, sydbergsleden, i myr bland sphagnum, leg & foto Gunilla Hederås, det TL, utställd
Russula nitida, åderkremla

Kommentar

***Bovista paludosa*, sumpäggsvamp** noterades i rikkärr lite utanför och strax väster om reservatet, ungefärlig koordinat 1316300; 6945800 (100 m)

***Entoloma madidum*, blårödling** noterades dels i rikkärret vid vägen inom reservatet dels strax utanför reservatet och väster om gamla liften norr om Hamra vårdshus, ca 1316300; 6945700 (100 m)

Entoloma huijsmanii är ny för Sverige! JOT

Galerina annulata anges varken i EK eller i NM 2. Ny för Sverige! JOT

Omphalina brevibasidiata är en sällsynt rostfärgad-orange navling. Den är även noterad i kalkmyrar nere i skogslandet t.ex. vid Granbodåsen i Borgsjö sn, Mpd. JOT. Skall nu heta *Sphagnomphalia brevibasidiata* eller, om man är lite konservativ, *Rickenella brevibasidiata*. TL

Fjällhed

131900; 694445

18.08.2006

Skrivare: Anita och Leif Stridvall + många fältblanketter och belägg

Fjällhedarna upptar en stor del av Sveriges yta. De är snöfria några få månader. På toppen av Hamrafjället finns kråkris-hed med inslag av kalkrik fjällsipp-hed (dryashed) och en speciell växt- och djurvärld. Botanisten Eric Hultén skriver: "På Hamrafjällets toppkupol vidtager fjällheden med fjällsippa (dryas) och krypljung (Azalea), lappspira (*Pedicularis lapponica*), dvärgvide (*Salix herbacea*) och polarvide (*Salix polaris*)" (Turistföreningens årsskrift 1919). Fjällsippan tillhör familjen rosväxter, är en dvärgbuske med blad påminnande om eklöv, blommor som liknar vitsippans och frukt i form av en luden pensel. Märkligt är fjällsippans stora harem av uppvaktande mykorrhizasvampar! Dessutom är fjällsippan associerad med kvävefixerande bakterier (actinomyceter)! De här extrafinesserna och garderingarna i livet som fjällsippan har är säkert en förutsättning för att överleva i den tuffa miljön på det vindpinade kalfjället!

Under vandring över de vindpinade hedarna kan man höra ljungpiparens vemodiga, ödemarksartade visslande. Fungan är även speciell. Stig Jacobsson (1982) uppger följande arter från Hamrafjällets hed: kantarellnavling (*Omphalina alpina*), *O. velutipes*, *Laccaria altaica*, lapp-tratts-kivling (*Clitocybe lapponica*), kraghätting (*Conocybe blattaria*), *Cortinarius favrei*, *C. pauperculus*, dryasspindling (*C. subtorvus*), *Inocybe leucoblema*, nordkremla (*Russula norvegica*).

Calvatia cretacea, arktisk röksvamp, leg Sonja Kuoljok, det M. Jeppson (MJ)
Calvatia cretacea, arktisk röksvamp, leg & det JV, JV06-240
Leucopaxillus giganteus sl. with *Dryas*, *Betula nana* & *Salix*, leg & det JV JV06-242
Clitocybe lapponica, with *Dryas*, *Betula nana* & *Salix*, leg & det JV, JV06-244
Clitocybe lapponica, lapptrattskivling, *Dryas*/*Empetrum*, PAM, UPS
Clitocybe lapponica, lapptrattskivling, fjällhed, Anita Stridvall, det SJ, UPS
Clitocybe strigosa, leg Sonja Kuoljok, vidi SJ
Clitocybe strigosa, *dryas*, PAM
Collybia alpicola, *Dryas*/*Empetrum*, PAM, foto PAM, UPS
Cortinarius alpinus, fjällhedsspindling, LAS
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius diasemospermus, HL
Cortinarius durus
Cortinarius favrei, *Betula nana* & *Salix*, LAS, conf Stig Jacobsson
Cortinarius minutalis Lamoure, det PAM, herb HL
Cortinarius parvannulatus, kragsspindling, HL
Entoloma chalybaeum, blånoppling, kärr, JV m fl
Entoloma exile
Entoloma langei, JV, mikroskoperad JV
Entoloma lividocyanulum, ögonnoppling, i kärr, JV + mikroskoperad JV
Entoloma mougeotii, gråblå noppling, JV + foto JV
Entoloma sodale, JV
Entoloma sericellum, bleknoppling LAS
Entoloma serrulatum, naggnoppling, Sonja Kuoljok, det JV
Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling, LAS, JV
Hebeloma velutipes, fjällhed, leg Hjalmar Croneborg, det JV, UPS
Hygrocybe cf. citrinopallida, LAS, se kommentar under *H. xantochroa*
Hygrocybe conica, toppvaxskivling, with *Dryas*, *Betula nana* & *Salix*, leg & det JV, JV06-241
Hygrocybe mucronella, bitter vaxskivling, LAS
Hygrocybe xantochroa, bland kråkris och fjällsippa, leg, det foto PAM, PAMSU06-39, UPS, se kommentar
Inocybe cincinnata, violtråding, leg & det EL, herb EL
Inocybe dulcamarioides (cf. *rimosa*), leg & det EL, herb EL, foto PAM
Inocybe fulvipes, leg & det EL, herb EL
Inocybe griseoscabrosa, bland *Dryas*, LAS + foto Leif Stridvall
Inocybe leucoblema, leg & det EL, herb EL
Inocybe maculata, fläcktråding, leg & det EL, herb EL
Inocybe pyriodora var. *chamaesalicis* Bon, leg & det EL, herb EL

Inocybe rimosa, topptråding, leg Sonja Kuoljok, vidi SJ
Inocybe rimosa, leg & det EL, herb EL
Lactarius dryadophilus, *dryasriska*, leg Sonja Kuoljok, vidi SJ, UPS
Lactarius rufus, pepparsopp, LAS
Lactarius scoticus, kärrskäggriska, LAS
Lactarius torminosus, skäggriska, LAS
Lactarius vietus, gråriska
Laccaria laccata, laxskivling
Leccinum rotundifoliae, rensopp, leg Manfred Fries, det Sonja Kuoljok
Leucopaxillus candidus, *Dryas*/*Empetrum*, leg, det, foto, mikroskoperad PAM, PAMSU06-43
Leucopaxillus giganteus sl. *Dryas*, *Betula nana* & *Salix*, leg, det, mikroskoperad JV, JV06242
Lycoperdon nigrescens, mörk röksvamp, LAS, det Mikael Jeppson
Marasmius epidryas, *dryasbrosking*, koordinat 6943847/131814, leg och det SJ, UPS, foto PAM
Melanoleuca sp. with *Dryas*, *Betula nana* & *Salix*, small aromatic-gaslike, leg & det JV JV06-243
Melanoleuca cognata, gyllengrå musseron, with *Dryas*, *Betula nana* & *Salix*, leg & det JV, JV06-252
Melanoleuca cognata var. *pallidipes* Kuhner, leg och foto PAM
Mycena simia Kuhner (= *M. griseogilva* Horak), wet peatland, *Empetrum*, PAM, UPS
Mycenella favreana, PAM, LAS
Pholiota myosotis, olivslöjskivling
Russula sp. with *Dryas*, *Betula nana* & *Salix*, leg & det JV, JV06-250
Russula sp. with *Dryas*, *Betula nana* & *Salix*, leg & det JV, JV06-251
Russula chamitae (se bild)

Foto: Herbert Kaufmann

Russula betularum, blek giftkremla
 Russula claroflava, gulkremla, LAS
 Russula dryadicola, wtih Dryas, Betula nana & Salix, leg & det JV, conf PAM, JV06-239
 Russulan nana, fjällkremla, LAS
 Russula amoenoides, dryashed, leg HL, det PAM, UPS
 Russula chamiteae, med dvärgvide på heden, leg HL; det PAM, UPS

Russula dryadicola, dryaskremla, HK06022
 Russula nana, fjällkremla, HK 06028
 Russula oreina, rensillkremla, HL, LAS
 Russula pubescens A. Blytt, with Dryas, Betula nana & Salix, leg & det JV, JV06-245
 Russula saliceticola, videokremla, LAS
 Russula scotica, LAS, PAM
 Xerocomus subtomentosus, sammetssopp, LAS

Kommentar

Amanita nivalis, snökamskivling är mindre i storlek än den vita formen av Amanita vaginata, grå kamskivling, se Flemming Runes artikel i SMT/3 2006. JOT
Calvatia cretacea, arktisk röksvamp är bunden till kalkrik fjällhed. Den är uppförd i kategorin NT (missgynnad) i nya norska rödlistan. JOT

Clitocybe lapponica fann vi under mykologiveckan både i fjällbjörkskog och på fjällhed.

Clitocybe strigosa är förut känd från fjällhedar. JOT
Collybia alpicola. Jag samlade en kollekt av "C. alpicola" på Hamrafjället. Vid kontroll efter hemkomsten till Göteborg visade det sig att den inte stämde med originalbeskrivningen. Så det kan inte ha varit C. alpicola. SJ

Cortinarius alpinus, fjällhedsspindling är enligt EK bunden till "kalfjäll, helst snölegor" och mykorrhizapartner med Salix herbacea, dvärgvide, Salix polaris, polarvide m.fl. videarter. JOT

Cortinarius caperatus, rimskivling är en välkänd matsvamp som inte tidigare är uppgiven från fjällhedar. Men rimskivling såg vi inte bara på Hamrafjällets kalkhed utan även på Flatruets sura berghällar. JOT

Denna fina matsvamp är vanlig överallt i fjällen så långt upp som det finns björk eller dvärgbjörk både på sur och kalkrik mark. SJ

Cortinarius durus. I sitt kompendium "Cortinarius in Sweden" (9:e upplagan 2004) s. 33 skriver Karl Soop efter texten om C. saginus: "In alpine or arctic heaths with dwarf Salix one may encounter a similar species, C. durus Orton (= C. errabundus Melot; see BRA 12, Mel10, Colour plate 10, fig.39). It differs by a paler, duller, coloration and by longer spores (Vassijaure)." JOT

Cortinarius minutalis Lamoure. Håkan Lindström och Pierre-Arthur Moreau diskuterade under veckan de alpina spindlingarna inom gruppen Telamonia – utifrån hur man tolkar Favres och Lamoures arter i mellaneuropa. En kollekt som de tillsammans såg på Hamrafjället och som Pierre-Arthur satte namn på var Cortinarius minutalis Lamoure. Håkan har kollekten i sitt privata herbarium. Håkan påpekar i övrigt att Cortinarius diasemospermus och C. parvannulatus fanns lite överallt på fjällhedarna som vi besökte. C. minutalis är ny för Sverige! JOT

Entoloma exile är en ängssvamp som inte är angiven från norra Sverige i EK. JOT

Entoloma langei Noordel. & Borgen finns inte upptagen i EK. Ny för Sverige! I Machiel Nordeloos monografi över släktet Entoloma i Europa (1992) anges att arten växer i mossor bland Salix herbacea, dvärgvide, i alpin och arktisk vegetation. Nordlig, vanlig på Grönland men även funnen i alpin zon i Norge. JOT.

Det handlar om en Nolanea med rätt anonymt utseende som kännetecknas av att ha långt utdragna, cylindriska cheilocystider. Den växer typiskt på lite frisk och fuktig mark. På Färöarna är E. langei den vanligaste Nolanea-arten. Den är troligen även allmän i svenska fjällen. JV
Entoloma sodale är känd från kalkrika områden i Europa och verkar föredra alpina gräsmarker och hedar. Den är dock inte angiven från fjällen i EK. Det handlar om en varmt brun rödskivling med genomskinlig strierad hatt. E. poliopus är närstående men har mer gråbrun hatt, mörkare fot. JOT

Hebeloma velutipes är enligt Jan Vesterholts bok om släktet Entoloma vanlig art i löv- och barrskogar men även i alpina miljöer med fjällsippa och dvärgvide. Vi såg den i björkskog och myr vid Hamrafjället men även i topplatåns dryashedar. Den samlades även i myrkanter vid Ormrkets gamla urskogar. JOT.

Det är enda Hebelomaarten som är allmän i hela Europa och i nästan alla naturtyper. JV

Hygrocybe xanthochroa. Det handlar om en liten gul vaxskivling med nedlöpande lameller och med utseende som en navling. Den bestämdes först till Hygrocybe xanthochroa av PAM. Leif Stridvall granskade kollekten närmare. Han ansåg att karaktärerna istället stämde med H. citrinopallida. Den arten finns beskriven i danska monografin över släktet Hygrocybe i nordeuropa (Boertmann 1995). Arten är rapporterad från alpina miljöer och fjällhed både i Nordeuropa och Nordamerika. Men Pierre-Arthur Moreau har återigen mikroskopiskt granskat sin kollekt. Han vidhåller att fyndet vid Hamrafjället mikroskopiskt stämmer med H. xanthochroa och skriver i mail 5/1 2007: "About "Hygrocybe citrinopallida". I just checked the specimens we found together with Stridvalls

at Hamra (see pictures attached). According to Candusso (1997, Fungi Europaei 6) and Boertmann (1995, Fungi Northern Europe 1), the differensis are: -for citrinopallida, no pink colour on stipe and larger spores (about 8-10 x 4.5-5.5 μ m) -for xanthochroa, a frequent pink tone at the apex of the stipe and smaller spores (6-8 x 4.5-5.5 μ m). The spores I have measured are: 6.5-7.5 x 4-4.5 (5) μ m. So I tend to persist in my field hypothesis according to literature. But I am not personally experienced in these Arctic species. I would be interested to know more facts about Leifs observations about this collection". (Se Pierre-Arthurs foto nedan.) JOT

Foto: Pierre-Arthur Moreau

Hygrocybe xanthochroa, ny för Sverige. Hamrafjällets Dryashed.

Hygrocybe mucronella (= H. reai), bitter vaxskivling är välkänd på ängar och naturbetesmarker i övriga landet. Men inte förut noterad i fjällhedsmiljö. Den renbetade kortsnaggade fjällheden är gynnsam miljö för många av låglandets vaxskivlingar, rödskivlingar och andra ängsvampar. Utan renbete skulle fjällheden troligen bli mer igenvuxen med viden och förlora en del av sina rika mångfald av ängsarter både vad gäller blommor, svampar, fjärilar och andra organismer. JOT

Inocybe, trådingar. En rad arter hittades inom släktet Inocybe och de flesta växte med Dryas. Alpin miljö har en mycket artrik Inocybe-flora. Mängder av arter har beskrivits från Alperna av mykologer som J. Favre, R. Kuhner och M. Bon. Många av arterna är även funna i Norge. I Sverige har knappast någon studerat dessa spännande alpina arter förrän nu. I. egenula, I. fulvipes och I. dulcamaroides som vi

samlade under Hamraveckan är inte kända från Sverige förut. I. microfastigiata och I. salicis-harbaceae var "nästan" nya för Sverige. De hittades av Ellen Larsson för första gången två veckor tidigare i Lappland. Därutöver har vi ytterligare några kollektioner som fortfarande inte är säkert bestämda. Så det var en mycket spännande och givande Hamravecka för oss som gillar att studera trådingar! SJ **Lactarius dryadophilus** tillhör en grupp ekologiskt intressanta svampar som är bundna till alpin fjällhed och till fjällsippa. JOT

Lactarius scoticus, kärrskäggriska påminner om en liten L. pubescens, blek skäggriska. Hatten är ozonerad, vit-ockrafärgad och med hårig hattkant. Bra bild och beskrivning i dansk/belgiska boken "The genus Lactarius" (1998). JOT

Leucopaxillus candidus och L. giganteus. Jan Vesterholt skriver i mail 28/3 2007 (svensk översättning): "Min insamling var en annan kollekt än Pierre-Arthurs. Många uppfattar ändå candidus som en synonym till giganteus och tills vidare är jag böjd att ha samma uppfattning. De mykologer som skiljer på candidus och giganteus brukar ange tre skiljande karaktärer: 1) candidus sp. 6-8 x 3-4 (-4.5) och giganteus sp. 6-8.5 x 5-5.5. Sporererna hos min kollekt var 7.5 - 8 x 5-5.5 dvs. helt klart giganteus. 2) candidus vit-giganteus beige. Min är mycket ljus, nästan vit, alltså candidus 3) candidus med glatt hattkant -giganteus ribbad hattkant. Min är tydligt ribbad, alltså giganteus." JV

Marasmius epidryas, dryasbrosking växer på vissnande grenar och multnande blad av fjällsippa och verkar inte skada sin värdväxt. JOT

Russula amoenoides. Se beskrivning av arten och tidigare belägg/bestämningar från mittsvenska området av Ruotsalainen, Vauras och Ruben Walley i artikeln "Släktet Russula i mittsvenska området" i tidskriften Jordstjärnan (2002/3, sidan 9). JOT

Russula chamiteae. Håkan Lindström kom och förevisade stolt tre olika "sillissar" dvs. silldoftande kremlor från Hamrafjällets hedar: R. amoenoides, R. chamiteae och R. oreina! Bilder och beskrivningar finns t.ex. i florin Pilz der Schweiz, del 5 (2005). JOT

Russula pubescens växer tydligen inte bara med Betula pubescens i bältet med ängsbjörkskog utan även med Betula nana (dvärgbjörk) uppe på den karga fjällheden! JOT

Russula scotica är ny för Sverige! JOT

Vägranter i Tännadalen utanför Hamrareservatet
Ungefärlig koordinat: 1317500;6944000 (3 km)

Arrhenia auriscalpium, skaftöra, PAM, UPS
Clitocybe gibba, sommatrattskeivling
Cortinarius tiliaceus Arnold, i vägkant under Salix spp, leg & det PAM, conf. Norbert Arnold,

PAMSU06-44

Inocybe dulcamara, bittersöt tråding, JV
Leccinum rotundifoliae, rensopp
Leccinum scabrum, björksopp
Omphalina pyxidata, torvnavling, road side, PAM
Russula depallens, bleknande björkkremla, JV
Russula versicolor, skarp siennakremla, JV

Björkar på Hamrafjällets fjällsippshedar om hundra år?!

Samlivet mellan träd och svamp blir särskilt viktigt för träden i hårda, karga miljöer. Utan detta samliv skulle troligen trädgränsen i våra fjäll ligga lägre. Under våra inventeringar längs fjällens sluttningar kändes trädens yttersta gräns viktig. Svampfloran blev annorlunda ovan trädgränsen i bältet med viden och dvärgbjörk och uppe på den karga, vindpinade fjällheden. Naturgeografen Anders Rapp har lyft fram trädgränsens betydelse för människor och kulturer i olika delar av världen: "Träden är våra vänner och vaktposter mot dödlig kyla i Arktis och mot dödlig torka i Saharas utkanter. Låt oss bli mer uppmärksamma på trädens roll och gränser i föränderliga landskap i norr och söder". [Källa:](#) Rapp, A. 1992: Budskap från ismannen Ötzi och andra. – Geografiska notiser 1992 (4): 191–200.

I media hör vi ofta om att havsisarna i Arktis och på Grönland håller på att minska i omfång. Men faktum är att uppvärmningens effekter kan studeras på närmare håll, nämligen i våra nordiska fjäll! Förändringar av trädgränsen i fjällen och glaciärers avsmältning är den allra tidigaste larmklockan för klimatförändringar! Många arter befinner sig vid sin utbredningsgräns. Här finns de mest klimat-känsliga ekosystemen.

Somrarna har blivit ungefär en grad varmare under de senaste hundra åren i svenska fjällområden. Hårtill kommer allt mildare och mer snöfattiga vintrar och vårar. Redan en sådan här obetydlig temperaturökning kan, enligt forskarna, påverka enskilda arter och ekosystem i fjällen. Den globala uppvärmningen blir ett särskilt tydligt hot mot just fjällens flora och fauna. Snölegors försvinnande, tätare fältskikt, förbuskning och till slut fjällbjörk på fjällhedarna hotar på sikt de alpina arter som vi studerade på fjällhedarna i nordvästra Härjedalen!

Umeåforskaren och naturgeografen Leif Kullman har undersökt trädgränsens läge på Fulufjället i Dalarna åren 1915, 1974 och 2004. Tallens trädgräns har höjts från 795 meter över havet år 1915 till 940 m.ö.h. år 2004, dvs. med 145 meter. Granens trädgräns har åkt upp från 820 m.ö.h. år 1915 till 930 m.ö.h. år 2004 dvs. med 110 meter. Björken har klättrat från 870 m.ö.h. år 1915 till 940 m.ö.h. år 2004 dvs. med 70 meter. [Källa:](#) Leif Kullman: Trädgränsen i Dalafjällen, Del 1 Gamla och nya träd på Fulufjället och Del 2 Tandövala – försvinnande sydlig fjällvärld. Länsstyrelsen i Dalarna, Rapport 2005:10,

I tidskriften Fauna och Flora 2006/4 skriver Leif Kullman: "En trend mot allt högre temperatur och nederbördsmängder i fjällvärlden utmärker den senaste hundraårsperioden, som är den varmaste på flera årtusenden. I den fysiska miljön avspeglas temperaturens höjning med drygt en grad Celsius på olika sätt. Glaciärerna krymper, sommarens snöfläckar försvinner tidigare, vattennivån i fjällsjöarna sjunker

och den alpina permafrostens utbredning minskar. Fjällmarken blir torrare och vegetationsperioden förlängs." I samma artikel finns bild från fjället Lillskarven (1224 m.ö.h.) som ligger norr om Tänndalen och 3 km nordost om Hamrafjället (1138 m.ö.h.). Lars Thure Nordin ledde en av våra utflyktsgrupper som inventerade svamp på Skarvvälens och Lillskarvens sluttningar. Trädgränsen har klättrat upp 130 meter på Lillskarven sedan år 1915 och ligger idag kring 1015 m.ö.h. Kring Abisko i norra Lappland leder Ulf Molau från Göteborgs universitet studier av klimat och vegetation. Man ser samma tendens till höjning av trädgränsen som Kullman noterade i sydliga fjällen. I Alaska där temperaturhöjningen gått ännu fortare är förbuskning av stora ytor ett faktum.

Det finns beräkningar på att trädgränsen kommer att stiga med mellan 230 och 670 meter inom hundra år, vilket medför att området ovanför trädgränsen minskar med 75–80 procent (Moen m.fl. 2004). Enbart den lägre siffran skulle få till följd att Hamrafjället (1138 m.ö.h.) blir helt skogbeklätt.

Under fikapausen på fjället Torkilsstötet vid Ljungdalen kunde vi skåda ut över Helagsmassivet och dess glaciär. Förutom trädgränsen är glaciärer ytterst känsliga indikatorer på klimatförändringar. Helagsglaciären är vår sydligaste glaciär i svenska fjällkedjan. Dess omfång mättes noggrant år 1908, på 1960-talet och idag studeras glaciären av forskare vid Naturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet. De kan konstatera en dramatisk minskning av glaciärens omfång under 1900-talet. – Harry Smith gjorde flera växtgeografiska undersökningar i Härjedalsfjällen. Han skriver t.ex. 1951: "När jag år 1908 började mitt botaniska arbete i översta Härjedalen var Helagsfjällets glaciär full av livskraft med karaktäristiskt rörliga ismassor. De två små glaciärsjöarna var fyllda med gråslammigt glaciärvatten. Nu har all rörelsen i isen avstannat. Stora klippartier har smält fram ur den förr enhetliga ytan och isbrämen drar sig överallt tillbaka. Glaciärens vackra mittunga har helt försvunnit och lämnat plats för en liten nybildad sjö. De forna sjöarna har omvandlats till torra, mosstäckta sandflator, där en stilla smältvattenbäck med kristallklart vatten rinner igenom. – Helagsfjällets glaciär är död." (Natur i Hälsingland och Härjedalen 1951). Harry Smiths data om trädgränsens läge 1915 i sydliga fjäll är unika data. Leif Kullman började mäta trädgränser 1970. Idag finns unik databas med siffror nästan hundra år tillbaka.

Sensationellt är även att enstaka individer av ädla lövträd börjar dyka upp i ren högfjällsnatur! Två unga ekplantor finns t.ex. idag i fjället Predikstolen vid Helagsmassivet i en fläck där marktäcket störts av

rentramp på en höjd av 1055 m.ö.h.! Kullman påpekar att många andra skogsväxter börjar dyka upp på fjälltopparnas hedar i Jämtland och Härjedalen. *Oxalis acetosella* (harsyra), och *Cornus suecica* (hönsbär) har sedan 1950-talet avancerat 250 m respektive 400 m högre upp. Nyetablering sker även i det tunna moräntäcket uppe på smältande glaciäris av *Epilobium angustifolium* (mjölkört), tall, fjällbjörk och *Poa alpina* (fjällgröe). Aldrig någonsin tidigare har detta noterats i Skandinavien. Kullman skriver i samma artikel: "De nya fjällväxtsamhällena som börjar framträda karaktäriseras av egenartade blandningar av skogs- och fjällväxter, vilket signalerar att växttäckets inte är i balans med klimatet. Det blir allt vanligare att finna högväxta och rikt blommande exemplar av t.ex. mjölkört och *Solidago virgaurea* (gullris), vilka invandrat i växtsamhällena som i övrigt behärskas av lågvuxna snölegearter och mossor. Floran på högre nivåer i fjällen har även berikats av *Lupinus poluphyllis* (blomsterlupin) och *Thlaspi caerulescens* (backskärvfrö)". Källa: Leif Kullman: Botaniska signaler och en ny och varmare fjällvärld". Fauna och Flora 2006/4.

Härjedalen–Jämtland är således "hett län" när det gäller kartläggning av klimatförändringar. Leif Kullman och hans elev Lisa Öberg, doktorand vid Mittuniversitetet, var ute sommaren 2006 och studerade tillsammans förändringar av trädgräns och vegetation på bl.a. Hamrafjället (1138 m.ö.h.), Småhamrarna (1081), Lill-Skarven (1224) och Stor-Skarven (1260). Jämförande data finns från början av 1900-talet och från tiden kring 1970 då Kullman inledde sina studier. Lisa har nyligen sammanställt rapport om "trädgräns och klimat" som finns att läsa på länsstyrelsen i Jämtlands hemsida: www.z.lst.se/amnen/miljoovervakning/verksamhet/tradgransprojektet.htm.

Lisa Öbergs rapport:

"Sammanställningen av data från projektets första del, där merparten av lokalerna är belägna i Jämtlands län, visar att den största förändringen av björkens trädgräns ägde rum mellan 1915 och 1975 (Figur 5–6). Ett exempel på snabb tillväxt under 1900-talets senare del utgör den idag trädgränsbildande unga björken i Hårdeggens norra sluttning (Figur 7). Även i Molnets SSE-sluttning har björkens trädgräns flyttats upp mest under perioden 1975–2006 (Figur 8). I Brattriets sydvästra sluttning finns den trädformiga björk som bildar den högsta (hittills kända och dokumenterade) trädgränsen i Sverige (Figur 9).

Även för granens trädgräns var altitudförändringen något större mellan 1915 och 1975 (Figur 10–11 respektive 14–15) jämfört med 1975–2006. I Lill-Skarvens SE-sluttning (Figur 12) höjdes emellertid granens trädgräns 165 m mellan 1975 och 2006, vilket är den allra snabbaste förändringen i denna delstudie. Granens trädgräns i Nipfjällets sydvästra sluttning (Figur 13) flyttades upp 26 m under 1900-talets senare del jämfört med 20 m mellan 1915 och 1975.

Största altitudförändringen för tallens trädgräns ägde rum 1975–2006 (Figur 14–15). Den allra största höjningen har skett i Molnets SSE-sluttning med 128 m under perioden 1915–2006 (Figur 16). Här höjdes emellertid trädgränsen mest mellan 1915 och 1975 (105 respektive 23 m). Det kan jämföras med tallens trädgräns i Hårdeggens N-sluttning (Figur 17) där förändringen endast var 5 m mellan 1915 och 1975 och helt oförändrad mellan 1975 och 2006.

De högsta trädgränserna för björk (1137 m ö.h.), gran (1029 m ö.h.) och tall (1044 m.ö.h.) har uppmätts på Brattriet (SW) i västra Härjedalen (Figur 18). Här går också tallens trädgräns högre än granens. Detta förhållande tenderar att bli vanligare mot söder, där klimatet får en ökad grad av kontinentalitet. Samtliga trädgränser stiger mot söder, men allra tydligast är detta för tallen (Figur 19).

Stor-Skarvens ESE-sluttning och Hårdeggens NW-sluttning är de enda lokaler där trädgränserna för samtliga arter (björk, gran och tall) har höjts under båda mätperioderna (Figur 20–22). I de undersökta objekten i Dalarna, med undantag av Molnets SSE-sluttning, har förändringarna varit relativt små jämfört med övriga delar av undersökningsområdet.

De största enskilda uppmätta trädgränshöjningarna för respektive art är 190 m för björk på Brattriet SW (Figur 9) mellan 1915 och 2006, d.v.s. 2,3 m/år och för gran i Lill-Skarvens SE-sluttning (Figur 12) mellan 1975 och 2006, d.v.s. 5,3 m/år. Tallens trädgräns uppvisade den största förändringen med 165 m under perioden 1975–2006, d.v.s. 3,7 m/år; i Lill-Skarvens SSE-sluttning."

Leif Kullman och Lisa Öberg ska ut även sommaren 2007 och fortsätta sina studier. Syftet är att få fram en metodik som kan användas av övriga fjällän vid studier av förändringar i trädgräns och vegetation. De kommer med en slutrapport 2008. Där ska de även redovisa sina spännande slutsatser. Då kanske frågetecknet (eller utropstecknet) i rubriken till denna text kan tas bort?

Stig Jacobsson besökte Hamrafjället och även Mittåkläppen under åren 1978–1981 och skrev artikel om fjällsvampar i området. Stig skriver: "The alpine heaths have a very interesting fungus flora, being composed of typical alpine species but also many forest species like *Leccinum* ver-

sipelle, *Xerocomus subtomentosus*, *Cortinarius alboviolaceus*, *Russula claroflava*, *Lactarius trivialis*, *L. torminosus*, *L. uvidus* and *L. rufus*.” Källa: Stig Jacobsson: Notes on the agarics in subalpine and alpine areas of western Härjedalen, Central Sweden, Windahlia 1982.

I tidskriften Flora och Fauna 2006/4 skriver forskaren Leif Kullman: ”En drastisk ökning har skett av artdiversiteten på höga fjälltoppar de senaste femtio åren. Den genomsnittliga höjdförskjutningen är ca 200 m. Flera exempel finns där artantalet ökat med 60–70 procent sedan 1950-talet (eller senare), detta utan att någon ursprunglig art försvunnit. ...Kanske krävs större temperaturförändringar för att detta ska inträffa. Fortsatt övervakning av utvecklingen kommer att fokusera särskilt på denna punkt. ...Harsyra (*Oxalis acetosella*) och hönsbär (*Cornus suecica*) har avancerat 250 respektive 400 m sedan 1950-talet”.

Även vi fann under vår inventering av kalfjällets hedar i nordvästra Härjedalen år 2006 inte bara rent alpina svampar utan även svampar som är vanliga i skogslandet t.ex. *Cortinarius caperatus*, rimskivling, se artlistorna. Eftersom få tidigare detaljerade svampinventeringar finnes så är det omöjligt att säga vilka svamparter som nu sakta invaderar de sydliga fjälltopparnas hedar i Härjedalen. Men troligt är att rent alpina svamparter sakta trängs undan i våra sydligaste fjäll i takt med att träd och skogsvegetation klättrar upp på fjällhedarna. En parallell till rödrevens ökning på fjällhedarna som troligen hotar de små bestånden av fjällräv. Eftersom svamparna är långt fler än kärlväxterna borde även svampfloran på fjällhedarna följas i detaljstudier framöver. Den förra miljöministern Lena Sommestad lovade vid Flora- och Faunakonferens i Uppsala häromåret att inrätta Sveriges Biologiska Undersökningar! Studium av

förändringar i fjällvegetationen till följd av varmare klimat borde kunna bli ett av arbetsområdena för nyinrättat SBIU. Det borde även vara dags att börja använda svampar som indikatorer på miljöförändringar. Svampar finns i stort antal på varje kvadratmeter mark. De är även centrala för ekosystemens processer t.ex. nedbrytning och näringsupptagning.

I senare delen av 1900-talet var landskapet Härjedalen som mest drabbat av försurning med bl.a. fiskdöd i fjällbäckar som följd. Men försurande nedfallet över Sverige har minskat med 70 procent sedan 1980-talet tack vare bindande överenskommelser om minskade svavel- och kväveutsläpp mellan länderna i västeuropa, minskad brunkolseldning i öst efter kommunismens sammanbrott, Englands övergång från smutsiga brunkolsgruvor till renare naturgas och minskad oljeeldning på grund av oljekrisen. Nedfallet av kväve är fortfarande problem i delar av Europas fjällområden och bidrar troligen till att gräs och buskar ersätter alpina mossor, lavar och svampar på fjällhedarna.

Klimatforskarna i FN:s klimatpanel säger nu att vi får vi räkna med några grader varmare klimat inom hundra år om inte utsläppen av koldioxid till atmosfären minskar rejält. Utsläppen av växthusgaser blir svårare att åtgärda än försurningen eftersom de hamnar i globalt skikt av atmosfären. Det blir svårt för oss i den rika delen av världen att be kineser att inte köra bil och inte bränna upp sin kol. 250 miljoner amerikaner släpper ut 25 procent av all koldioxid i världen medan 1400 miljoner kineser idag bara bidrar med hälften så mycket. Ekonomisk tillväxt ger jobb, välfärd, vinster men borde kompletteras med en försiktighetsprincip. Tillväxten får inte pressa ekosystemen så att miljön förstörs och arter

utrotas. De gamla nationalstaterna är ett hinder för de bindande internationella avtal som onekligen behövs på alltfler miljöområden. Men kanske vi människor ändå är så kloka att vi klarar energi- och klimatkris på samma vis som vi klarade försurningskrisen? Då kan även framtidens naturvänner njuta av fjällsippan och hennes svamppartners på Hamrafjällets vindpinade hedar till ackompanjemang av lungpiparens vemodigt ödsliga pipande!

Rimskivling

Hamra kring vårdshuset, Tännäs socken, Härjedalen

1316000; 692555 (1 km)

14-19.08.2006

Agrocybe praecox, tidig åkerskivling, nära Hamra vårdshus, trampad mark med gles vegetation, Nils

Lundqvist, det SJ

Clitocybe candicans, vit trattskeivling, Hamra skidbacke, Dan Broström, det Leif Stridvall

Coprinus acuminatus, puckelbläcksvamp, gräsmatta vid huset "Mosippan", Nils Virhammar, det JV

Cortinarius delibutus, gulspindling, vid Hamra vårdshus, *Betula* & *Salix*, Birgitta Gahne

Entoloma sericellum, bleknopping, Hamra skidbacke, KS

Exidia cartilaginea, broskkrös, björkved, S. Tännån, Bernt Linton

Galerina antheliae Gulden, i slalombacken i levermossan *Anthelia juratzkana*, leg & det PAM, PAMSU06-23

Hebeloma monticola, Tännån, *Salix*, leg TL, det JV

Hygrocybe acutoconica/persistens, spetsstoppig vaxskeivling, gräsmatta, Mickelsvägen, Tännålen, SJ

Hygrocybe ceracea, spröd vaxskeivling, björkskog vid slalomliften, Dan Broström, det Sören Gutén

Inocybe dulcamara, bittersöt tråding, i mossen, S. Tännån, Bernt Linton

Kommentar

Laccaria proxima, stor laxskeivling, Hamra skidbacke, stig vid *Salix*, KS

Lycoperdon sp. Hamra, liften, leg Kerstin Wiking, det Jeppson (MJ)

Ophiobolus acuminatus, on *Gnaphalium norvegicum*, Nils Lundqvist, (NL)

Pholiota tuberculosa, finflockig tofsskeivling, S. Tännån, död björkstam, Bernt Linton

Piptoporus betulinus, björkticka, död björkstam, Hamra skidbacke, halvvägs upp, Nils Lundqvist

Ramsbottomia asperior, Hamra vårdshus, på jord i skidbacken, KS, det TL, UPS

Russula intermedia, praktkremla, björkskog vid skidbacken, KS, det Dan Broström

Russula scotica, fjällbjörkskog vid skidbacken, KS, det HL

Russula versicolor, skarp siennakremla, vid Hamra vårdshus, grusmark med *Betula* & *Salix*, B. Gahne

Tricholoma album, rättikmusseron, S. Tännån, Bernt Linton. Det PAM

Galerina antheliae växte i slalombacken vid Hamra vårdshus bland levermossan *Anthelia juratzkana*. De här två arterna växer normalt tillsammans i snölegor uppe på kalfjället. JOT

Hebeloma monticola samlades av Siw Muskos i Medelpad, Tuna socken år 1986 och utifrån denna kollekt beskrev Jan Vesterholt arten. JOT

***Lycoperdon* sp.** A *Lycoperdon* with a pale, fragile – farinaeaceous exoperidium (small connected spines in groups). Spores almost smooth – faintly asperulate (A-B). Specimens are not fully mature but combination of characters does not seem to match any known species.

M. Jeppson

Hamra V/Anderssjöåfallet, Tännäs socken, Härjedalen

1315200; 6946000 (1 km)

19.08.2006

Cirka 1.5 km väster om Hamra vårdshus finns skylt "Naturrastplats" vid det mäktiga Anderssjöåfallet. Vi tog en promenad i augustikvällen till denna natursköna plats i hopp om att få se näcken spela på sin fiol på en sten mitt i forsen! Går man trätrapporna uppåt så kommer man in på "sydbrantsstigen" som leder österut in i Hamrareservatet.

Bältet av frodig ängsbjörkskog sträcker sig i sluttingarna hela sträckan från Hamrafjället i öster till Fjällnäs i väster. Vi gjorde en del kortstopp även i detta björkbälte och fann t.ex. rikligt med *Russula pubescens* i stormhattsmiljöer vid Fjällnäs. (conf. Ilkka Kytövuori)

Några km väster om vår förläggning vid Hamra vårdshus finns norr om vägen två likadana små röda ödehus med vita knutar. Bakom husen finns åkermark som växt igen med björk, tolt och nordlundarv. Den kalkpåverkade slutningen längre upp är översilad och frodig med två meter hög nordisk stormhatt. Vi förlade ingen exkursion till detta område. Men Karl Soop och Sören Gutén ville gärna åka på egen hand i slutet av veckan och fick tips om området. Vid hemkomsten till förläggningen klagade de högljutt på svårgången, djungelartad björkskog med hålor och bäckdalar och dåligt med svamp. Men väl hemkommen till Sollerön i Dalarna började Karl att granska sina

Hamrafynd. Till sin stora glädje fann han en liten slätskivling (*Psilocybe*) som han med hjälp av litteraturen bestämde till *Psilocybe strictipes*. beskrivning och mikrodatabas stämde helt. Denna slätskivling med blågrön fotbas är, enligt Jan Vesterholt, inte förut noterad på nordiska checklistor. (Se Karls bild) nedan av rariteten! Bilden lade Karl även ut på nätverket MycoEuropaea. Holländaren Noordeloos skrev där att han funnit arten i västra Medelpad vid något av Borgsjömötena. Men Karls fynd är första publicerade uppgiften av *Psilocybe strictipes* från de nordiska länderna!

Knappar man in "Psilocybe strictipes" på en sökmotor på nätet så får man upp massor av hemsidor om "mushrooms and drugs". *Psilocybe strictipes* verkar vara lika känd i vissa kretsar ute i världen som toppslätskivlingen *P. semilanceata*! De innehåller ämnet psilocybin som är narkotikaklassat.

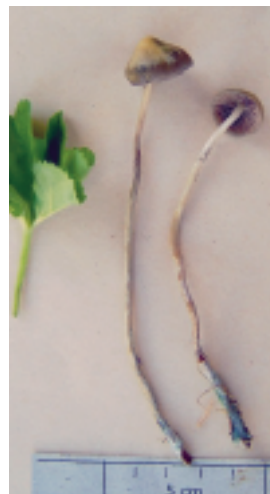

Foto: Karl Soop

Psilocybe strictipes Singer & Smith (=callosa), leg. det & foto Karl Soop, bland Aconitum och Milium, ny för Norden!

Hamrafjällets naturreservat, rikkärr/fuktäng och björkskog vid landsvägen, Tännäs sn

1316855;6945000 (1 km)
15.08.2006

Herbert Kaufmanns lista

Cirka 1 km öster om vårt basläger vid Hamra värdshus finns en välbevattnad fuktäng alldeles norr om vägen (reservatsskylt mitt på ängen). En bäck rinner rakt igenom härligheten, kantad sommardag av ljuvligt vackra gullbräckor och blodröda orkidéer. Här fann Östersundsmykologer blårodling (*Entoloma madidum*) år 2005, tidigare år bl.a. bitter vaxskivling (*Hygrocybe mucronella*). Det går att parkera på den breda vägrenen intill blomsterängen. Ovanför ängen finns yppig, översilad ängsbjörkskog med nordisk stormhatt, kärrfibbla, vitsippsranunkel. Kremlekännaren Herbert Kaufmann m.fl. besökte området och noterade följande kremlor:

Russula aquosa, sumpkremla
Russula chamaelontina v. *lutea*

Russula chloroides, trattkremla
Russula citrinoclora, HK06011
Russula claroflava, gulkremla
Russula delicata v. *trachyspora*, HK06015
Russula emetica, giftkremla
Russula emetica f. *longipes*
Russula farinipes, mjölkfotskremla
Russula font-queri, gyllenkremla, HK06012
Russula intermedia, praktkremla
Russula lutea, äggkremla
Russula pallescens Karst.
Russula pelargonica Niole ss. *Romagnesi*
Russula puellaris, siennakremla
Russula saeciticola, videkremla
Russula versicolor, skarp siennakremla

Holmvallen, Ljusnedal socken, Härjedalen

Natura 2000-område
1331755; 6960665 (1 km)
Fäbodäng, fjällbjörkskog, myr
17.08.2006

Skrivare: Kerstin Bergelin, Bengt Petterson

Fäbod vid bilvägens slut några km förbi Storkläppvallen. Kring husen (numera fritidshus) finns öppen ängs- och hedmark med diverse rödskivlingar (*Entoloma*), vaxingar (*Hygrocybe*) etc. Norr om Holmvallen finns område med ganska kraftig och rik fjällbjörkskog. Det finns också stora arealer myr i omgivningarna vars svampflora varit okänd. Exempel på tidigare funna arter: praktvaxskivling (*Hygrocybe splendidissima*), sommarmusseron (*Melanoleuca*

strictipes), aurorasvindling (*Cortinarius septentrionalis*), gulskivig riska (*Lactarius hygginus*). Länsstyrelsens naturvårdare Bengt Petterson ledde turen till Holmvallen. Kerstin Bergelin skrev lång lista för gruppen.

Agrocybe praecox, tidig åkerskivling, KB
Amanita battarrae, zonkamskivling, KB
Amanita crocea, orange kamskivling, leg Nils Virhammar, det JV

Härjedalens kulturlandskap dramatiskt förändrat på femtio år

Småbrukartillvaron i t.ex. Härjedalen och beroendet av jobb i bolagsskogen vintertid var ingen idyll utan hårt slit för ringa lön. Den nedläggningsvåg av jordbruk som ägde rum i Sverige under 1950- och 1960-talet var dramatisk och förståelig. Cirka 50 000 hektar åkermark i vårt land växte igen eller planterades med gran och tall varje år under dessa båda decennier. Människorna flyttade in till städer och industrijobb. De fick råd med bil, TV, betald semester och del av växande välbefinnande. Men debatten var ändå livlig om förändringarna i kulturlandskapet som innebar förlust av biologisk mångfald. Naturvårdare och SLU-forskare som t.ex. Carl-Olof Thamm föreslog ranchdrift med köttdjur för att kunna bibehålla värdefulla delar av det artrika, gamla odlingslandskapet. Men utan resultat. Produktionen av virke till växande skogsindustri blev en lönsammare satsning för skogsägare och samhälle. Ekonomin styr ytterst den totala markanvändningen.

Biologiskt rika ängar och idylliska björkhagar kring byarna blev i 1948 års skogsvårdslag fredlösa och skulle omföras till tät, produktiv barrskog. Staten betalade år 1982 ut 200 mkr i så kallade 5:3-bidrag för granplantering

av ”gles skog eller skog med olämpligt trädslag”, så kallade 5:3-skogar. Samma år var statens anslag till markinköp (reservat) bara 20 mkr, alltså en tiondel av 5:3 bidraget! Sedan 1960-talet har nedläggning av åker, äng och hagmark fortsatt, om än i minskad takt. Den senaste skogsvårdslagen som trädde i kraft 1994 jämställer nu i lagtexten miljö och produktion. I slutet av 1900-talet insåg även en bred majoritet i vårt land att de få återstående artrika ängarna och beteshagarna borde bevaras åt framtiden.

Naturvårdsverket och främst Urban Ekstam gjorde en pionjärsats med Nola-stöd, ängsinventering och efter 1995 kom även EU:s miljöstöd. Anslagen till naturvård höjdes upp och började närma sig anständiga nivåer. Nu finns även LBU-stöden 2007–2013. De små rester som idag finns kvar av fåbodängar i t.ex. Funäsdalsfjällen borde nu kunna bevaras åt framtiden. De blir även prima turistobjekt och biologiska pärlor. Vem vet, om femtio-hundra år kanske jordbruksmarken återigen är uppodlad i Härjedalen med lönsamma energigrödor och med betande djur och ranchdrift i fjälldalarna?

Amanita fulva, brun kamskivling, KB
Amanita vaginata, grå kamskivling, KB
Boletus edulis, karljohan, KB
Bovista paludosa, sumpäggschamp, rikmyr, ABN, 1331755;6960475 (100 m)
Cantharellus cibarius, kantarell, KB
Chalciporus piperatus, pepparsopp, KB
Clitocybe gibba, sommartratts-kivling, KB
Clitocybe odora, grön tratts-kivling, leg Nils Virhammar, det JV
Collybia cirrata, liten nagelskivling, KB
Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, leg Nils Virhammar
Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling, KB
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, KB
Cortinarius balaustinus, stråls-pindling, KB
Cortinarius caperatus, rimskivling, under Betula pubescens, leg & det JV, JV06-224
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, leg & det JV, JV06-227
Cortinarius delibutus, gulspindling, KB
Cortinarius disjungendus, Betula pubescens, JV, det HL, C
Cortinarius fennoscandicus, rens-pindling, KB, det JV
Cortinarius aff fulvoochrascens (obeskriven art), 700 VSV Holmvallen, KS, björkskog, leg Bengt Petterson, det KS

Cortinarius sp, under Betula pubescens, leg JV06-231
Cortinarius balaustinus, stråls-pindling, under Betula pubescens, leg & det JV, JV06-230
Cortinarius disjungendus, under Betula pubescens, leg JV, det HL, JV06-232
Cortinarius porphyropus, anilins-pindling, KB, det JV
Cortinarius raphanoides, rättikspindling, KB
Cortinarius septentrionalis, auroras-pindling, KB
Cortinarius spadicellus, rättspindling, rikskärrskant, 1331216/6960555, Bengt Petterson, det SJ, UPS
Cortinarius stillatitius, honungsspindling, leg Nils Virhammar, det SJ
Cortinarius talus, halmspindling, KB
Cortinarius torvus, strumpspindling, KB
Cystoderma amianthinum, ockragul grynskivling, KB
Entoloma mougeotii, gråblå nopping, KB
Entoloma rhombisporum, leg ABN, det SJ, UPS
Entoloma sericellum, bleknopping, KB
Exidia repanda, köttkrös, KB
Galerina tibiicystis, kärrhätting, myr, ABN
Hebeloma crustuliniforme, tårfränskivling, leg Nils Virhammar, det JV
Hebeloma crustuliniforme, tårfränskivling, KB
Hebeloma velutipes, KB
Helvella lacunosa, svart hattmurkla, KB
Hydnum repandum, blek taggsvamp, KB

Hygrocybe coccineocrenata, myrvaxskivling, rikkärr, Bengt Petterson
 Hygrocybe reidii, honungsvaxskivling, KB
 Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling, KB
 Inonotus obliquus, sprängticka, KB
 Inocybe bongardii, dofttråding, rikkärskant, leg Bengt Petterson, conf SJ
 Inocybe cinnamomea, violtråding, vägbak, Alf & Britt Nilsson, conf. SJ
 Inocybe grammata, bland örter och mossor bakom utetor, leg Kerstin Bergelin, det SJ, foto EL, UPS
 Inocybe rivularis, ängsmark vid bäck, ABN
 Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling, KB
 Laccaria laccata, laxskivling, KB
 Lactarius fuliginosus, rökriska, KB
 Lactarius plumbeus, svartriska, KB
 Lactarius torminosus, skäggriska, KB
 Lactarius trivialis, skogsrisika, under Betula pubescens, leg & det JV, JV06226
 Leccinum scabrum, björksopp, KB
 Leccinum variicolor, fläcksopp, KB
 Leccinum versipelle, tegelsopp, KB
 Lyophyllum connatum, vit tuvskeivling, KB

Melanoleuca cognata, gyllengrå musseron, KB
 Paxillus involutus, pluggskivling, KB
 Phellinus igniarius, eldticka, KB
 Rickenella fibula, vaxnavling, mossig ängsmark, Alf & Britt Nilsson
 Rhytisma salicina, videtjärfläck, KB
 Russula betularum, bleknande giftkremla, KB
 Russula claroflava, gulkremla, under Betula pubescens, leg & det JV, JV06-225
 Russula clavipes (= elaeodes), olivsillkremla, KB, det JV
 Russula consobrina, nässelkremla, KB
 Russula delica, trattkremla, KB
 Russula emetica var longipes, KB, det Herbert Kaufmann
 Russula intermedia (=lundellii), praktkremla, KB
 Russula pubescens, JV
 Russula vinosa, vinkremla, leg Bengt Petterson, det Herbert Kaufmann
 Trametes hirsuta, borstticka
 Tricholoma album, rättikmusseron, leg Bengt Petterson, conf SJ
 Vaccinium juelianum, lingonkvast, KB
 Vaccinium vacinii, lingonsvult, KB
 Xerocomus subtomentosus, sammetssopp, KB

Kommentar

Hygrocybe reidii, honungsvaxskivling och andra svampar, bundna till ängar och hagar, som vi fann under Hamraveckan beskrivs i Jordbruksverkets utmärkta skrift "Svampar i odlingslandskapet". Skriften kan erhållas från

Jordbruksverket, 55182 Jönköping. Kända ängssvampar i mittleuropeiska området beskrivs i artikeln "Ängens svampar" i tidskriften Jordstjärnan 1992/2. JOT.

Hågnvallen, Ljusnedal socken, Härjedalen

Ingår i Stor-Mittåkläppens Natura 2000-område
 1329555;6959755 (1 km)

Fäbodängar, delvis med marktäckande staggtuvor + betad björkskog
 18.08.2006

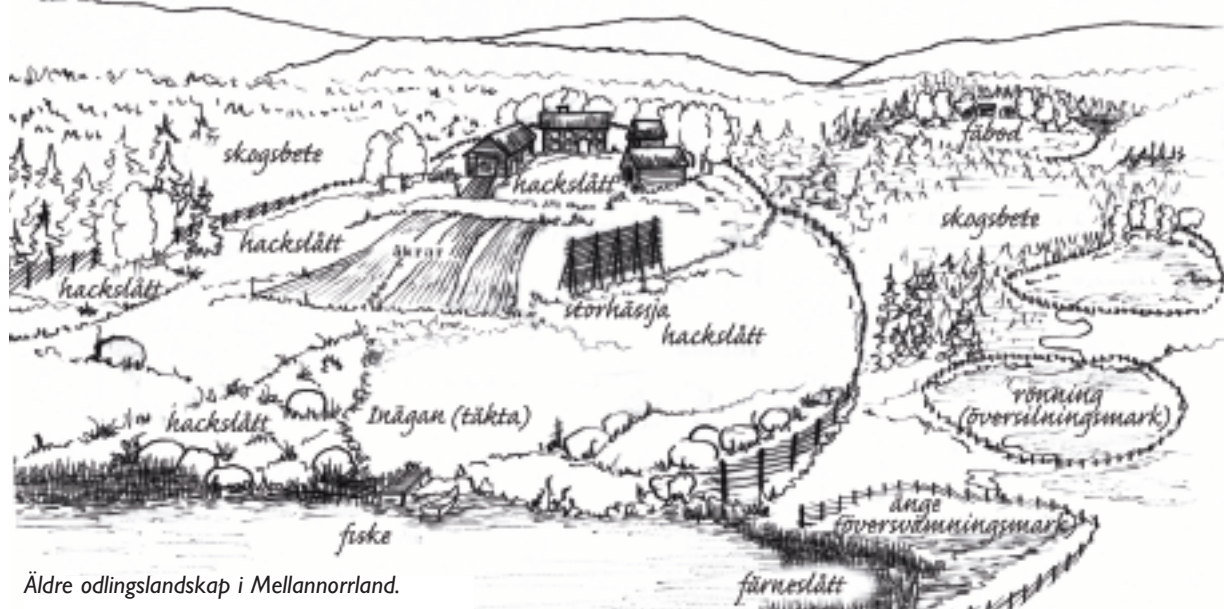
Skrivare: Jan-Olof Tedebrand

Hågnvallen ligger intill landsvägen ungefär 1 km söder om Djupdalsvallen där turistleden mot Mittåkläppen börjar. Hågnvallen brukas traditionellt och pietetsfullt av lantbrukarparet Göran och Margareta Hjort från Bruksvallarna. Här betar fjällkor och här finns gråa, staggdominerade ängsytor. Vid åsynen av den glesa, betade björkskogen runt fäboden påminns man om de ljusa björkhagar som fanns runt norrländska byar ända fram på 1950-talet. Sedan upphörde skogsbetet, 5:3 –bidrag infördes och dessa "lågproduktiva skräpskogar" högs bort och planterades med gran. Snart finns ingen kvar som minns björkhagarna.

Vi hade tillåtelse av Margareta att inventera svampfloran på Hågnvallen. Nu mot slutet av mykologiveckan hade

svamparna börjat dyka upp även på torra ängsmarker. Vi såg minst ett tiotal arter av svårbestämda rödskeivlingar (Entoloma) på fäbodens staggängar. Fjällkremlorna som Sonja Kuoljok samlade växte lite överallt på ängarna i symbios med Polygonum viviparum (ormrot).

Fäbodens gladlynta brukare, Marianne Hjorth, kokade messmör i stor kittel i en av de grå timrade stugorna. Ann-Sofie Karlsson, Lilian Rydh och Sonja Kuoljok fotograferade. Lilian pratade med Marianne om sin släkt som hade brukat fäbodar här i trakten. Under fikapausen mitt på vällen hade vi vidunderlig utsikt över Mittåkläppen, Helags, Axhögarna och Flatruet. Ann-Sofie sade: "Jag bara njuter av fäboden och av den finaste utsikt jag någonsin sett under alla mina mykologiveckor."

Äldre odlingslandskap i Mellannorrland.

Vad gör ängssvamparna nere i marken?

Under Hamraveckan samlade vi många "ängssvampar" inom släktena rödskivlingar (*Entoloma*) och vaxskivlingar (*Hygrocybe*) både på gamla fäbodängar och på fjällhedar. Man vet ännu inte om ängssvamparna bildar mykorrhiza eller om de är nedbrytare eller rentav parasiter! Orsaken till denna kunskapsbrist är att inga ekonomiska resurser satts in för att forska fram sanningen! Vore det inte dags att låta några doktorander ta sig an och slutgiltigt lösa problemet med ängssvamparnas livsstrategi?

Säterliv

Kring Mittåklappen säger man inte fäbod, utan använder det äldre ordet **säter**, som fanns redan i fornsvenskan. Det är släkt med verbet sitta, men sitta still gör man minst av allt när man är på sätern. De flesta av fäbodarna är nu ganska tysta och stillsamma ställen, och vi bara skymtar den gamla livliga verksamheten genom de entusiaster som ännu håller fjällkor. Förr präglades trakten av ett glatt sommarmylder av kor, getter, unga och gamla kvinnor, karlar, hästar och lekande barn.

Min far Nils och min faster Jenny tillbringade alla somrar under barndomen hos min farmorsmor på sätern vid Lill-Axhögen (nu kallad Lillängsvallen). Släktingar har också brukat Djupdalsvallen och Kuppvallen. Hela somrarna puttrade där nya omgångar messmör i kittlar stora som tvättgrytor, det var kvinnornas viktigaste arbete, men inget som barnen klarade av. Både flickor och pojkar fick därför leka så mycket de ville. De var ute från morgon till kväll, har faster berättat, klättrade, hoppade från bodtaken, gick långt, fiskade i Mittån. Pojkarna gjorde sig pipor av torkade kvannestjälkar och rökte kvanneblad. Renskötarna från sommarvistet i närheten kom ned och köpte mjölk, det var roliga besök, och det var spännande att titta på renhjorden som hela sommaren betade på fjällslutningarna runt sätern.

Lilian Ryd

Inventeringsveckor och träffar med naturintresserade borde kanske diskuteras mer i form av "hållbar ekoturism" som vilar på tre grundpelare: natur- och kulturskydd, lokal utveckling, kvalitet. Utsikten från Hågnvallen och mötet med Marianne Hjorth var onekligen en upplevelse av hög kvalitet! Förhoppningsvis gynnade vår mykologivecka även det lokala naturskyddet. Den lokala utvecklingen stödde vi genom att bo, äta och handla en vecka i nordvästra Härjedalen.

Amanita fulva, brun flugsvamp

Amanita nivalis, snökamskivling, fäbodvall, ABN

Amanita submembranacea, gråstrumpig kamskivling

Amanita vaginata, grå flugsvamp

Amanita vaginata var. *oreina*, fäbodäng med björk, leg Sonja Kuoljok, det PAM, UPS

Arrhenia auriscalpium, skaftöra, Ann-Sofie Karlsson

Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp, Bernt Hägg

Clitocybe odora, grön trattskevling

Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, vanlig

Cortinarius betulinus, blekblå spindling

Cortinarius caperatus, rimskivling, vanlig i betad fäbodskog

Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling, vanlig i betade fäbodskogen

Cortinarius delibutus, gulspindling

Cortinarius pholideus, tofsspindling, betad skog

Cortinarius septentrionalis, aurorasvindling

Cudonia confusa, blek mössmurkling

Entoloma griseocyaneum, stornopping, leg Bernt Hägg, det KB

Entoloma mougeotii, gråblå nopping, leg Bernt Hägg, det KB

Entoloma sericellum, bleknopping

Entoloma sericeum, silkesrödhättning, leg Bernt Hägg, det KB

Entoloma serrulatum, naggnopping, leg Bernt Hägg, det KB

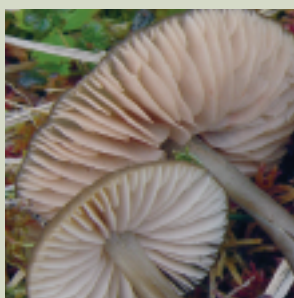
Hygrocybe conica, toppvaxskivling

Hygrocybe reidii, honungsvaxskivling, ABN
 Inocybe lacera, mörktråding, Sonja Kuoljok
 Laccaria proxima, stor laxskivling
 Lactarius necator, svartriska
 Lactarius spinosulus, fjällriska, leg Bernt Hägg, det SJ
 Lactarius torminosus, skäggriska, vid bäck med Aconitum
 Lactarius trivialis, skogsriska
 Lactarius vietus, gråriska
 Leccinum scabrum, björksopp
 Leccinum variicolor, fläcksopp, betad fåbodskog
 Lyophyllum connatum, vit tuvskivling, vägkant

Paxillus involutus, pluggskivling
 Piptoporus betulinus, björksopp
 Russula aeruginea, grönkremla, betad fåbodskog
 Russula betularum, blek giftkremla
 Russula claroflava, gulkremla, betad fåbodskog
 Russula nana, fjällkremla, stora fina exemplar som Sonja Kuoljok samlade bland ormröt på staggängen
 Russula puellaris, sienakremla, betad fåbodskog
 Russula vinosa, vinkremla
 Xerocomus subtomentosus, sammetssopp

Kerstin Bergelin.

Kerstin Bergelin...

...bestämde de rödskivlingar som Bernt Hägg samlade på Hågnvallens staggdomierade ängar. Kerstin är särskilt intresserad av släktet Entoloma (rödskivlingar) där många arter håller till i rikkärr, på gamla, artrika ängsmarker och på fällhedar. Annars är Kerstin pensionerad skolrektor, bor i skånska Viken och är sedan snart tio år driftig ordförande i Sveriges Mykologiska Förening.

Lill-Glän SSV, Tännån V, Tännäs socken, Härjedalen

Några km öster norska gränsen

Ca 1311000;6952555 (1 km)

Fjällbjörkskog och öppen myr med bl.a. Betula nana

17.08.2006

Anita & Leif Stridvalls lista

Agrocybe praecox, tidig åkerskivling
 Amanita crocea, orange kamskivling
 Amanita fulva, brun kamskivling
 Amanita vaginata, grå kamskivling
 Clavulina cinerea, grå fingersvamp GB
 Clitocybe candicans, vit trattskeivling
 Cortinarius caperatus, rimskivling
 Cortinarius flexipes, toppspindling
 Cortinarius lepidopus
 Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling
 Inocybe napipes, knöltråding
 Inocybe rivularis
 Laccaria laccata, laxskivling
 Lactarius glycosmus, kokosriska
 Lactarius pilatii (L. moseri Harmaja), knoppriska, myrmark, leg ALS, conf SJ, UPS
 Lactarius tabidus
 Lactarius vietus, gråriska
 Lentinus conchatus, broskmussling
 Mycena megaspora, rothätta, myrmark, conf SJ

Pholiota mixta, blek klibbflamskivling, hedmark med viden och enstaka björkar, Lars G. Ljungberg
 Pholiota myosotis, olivslöjskivling
 Russula aquosa, sumpkremla
 Russula claroflava, mild gulkremla
 Russula consobrina, nässelkremla
 Russula nitida, åderkremla

Kommentar

Lactarius pilatii är rätt vanlig och vitt spridd art på sumpig mark bland björk och vide. Men den är lite känd och förbisedd på grund av likheten med gråriska. Skiljer sig från den vanliga gråriskan (L.vietus) genom att vara något mörkare och ha en liten markant puckel ("knopp") i hattmitten. SJ

Lactarius tabidus Fr. 1838:346. Neotyp (Idzerda & Noordeloos 1997:81): Sweden, Medelpad, Borgsjö, Julåsen (L). Det handlar om en orangebrun liten riska i fuktig granskog med inslag av björk. Vi har förut kallat den L. theiogalus men som numera ska heta L. tabidus. JOT. Den växer i sur bokskog i Danmark. TL.

Lillåsen (Lillåsvallen), Ramundberget, Ljusnedal socken, Härjedalen

Koordinat I326055; 6956775

Natura 2000 (EU:s nätverk för värdefull natur), biogeografisk region: alpin, 10 hektar, inventeringen gjordes även en bit längre upp, ända upp till övre björkskogsregionen. Ilkka Kytövuori var även på fjället.

18.8.2006

Skrivare: Birgitta Gahne, Siw Muskos

Välhävdat och vackert belägen fåbod längst ned på Ramundbergets ostsluttning på ca 700 m höjd vid den slingrande Ljusnans västra strand och mellan Bruksvallarna och Ramundberget. Fåboden blev högst klassad både i ängsinventering och fåbodinventering. Vallen hävdas med slätter och efterbete medan kor och getter betar i björkskogen. Brukas av familjen Wagenius från byn Flon som har getter och getmejeri. Fina kantarellmarker vid Ramundberget. Här finns även gamla gruvhål. Malmen kördes fordom till bruket i Ljusnedal.

Fjällbjörkskog, fåbodängar, fjällhed

Agrocybe praecox, tidig åkerskivling, SM

Amanita flavescens, gräsmark i fjällbjörkskog, leg Lars G. Ljungberg, det JV

Amanita fulva, brun flugsvamp, SM

Amanita nivalis, snökamskivling, ängsmark med fjällbjörk, Karin Kellström

Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp, ängsmark med tall och fjällbjörk, Karin Kellström

Amanita vaginata, grå flugsvamp

Ascobolus cf furfuraceus, vitflockig prickskål, kodynga, leg Birgitta Gahne, det Nils Lundqvist, UPS

Boletus edulis, karljohan, SM

Cantharellus cibarius, kantarell, SM

Ceratomyxa fruticulosa, leg Bengt Petterson, det TL

Chalciporus piperatus, pepparsopp, SM

Clitopilus prunulus, mjölskivling, SM

Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling

Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, SM

Cortinarius balaustinus, strålskivling, leg SM, conf. HL

Cortinarius caperatus, rimskivling, SM

Cortinarius durus, fjällbjörkskog, leg SM, det HL

Cortinarius lepidopus, SM

Cortinarius pholideus, tofsspindling, SM

Cortinarius septentrionalis, aurorasvindling

Cortinarius trivialis, trappspindling, leg Bengt Petterson, det SM

Cortinarius venustus, skönfotad spindling, fjällbjörkskog, leg SM, conf. HL

Cortinarius vibratilis, gallspindling, SM

Cortinarius balteatus, bårdspindling, Karin Kellström

Cortinarius raphanoides, rättikspindling, fjällbjörkskog med inslag av gran och tall, leg Karin Kellström, det IK

Entoloma atrosericeum, fjälläng, leg SM, det PAM

Entoloma madidum, blårödning, rikkärr, Lillåsvallen 500 m V, I325691/ 6956726, leg Bengt Petterson, conf. SJ

Entoloma madidum, i kanten av fastmarksholme vid rikkärskant, Lillåsvallen 500 m V, I325725/6956689, leg Bengt Petterson, conf SJ, UPS

Entoloma madidum, blårödning, betad björkskog, Lillåsvallen 100 m NV, I326055;6956875, leg Mika Toivonen

Entoloma nitidum, svartblå rödskivling, Bernt Linton, conf. JV

Entoloma nitidum, svartblå rödning, fjällbjörkskog, SM

Entoloma serrulatum, naggnopping, ängsmark, HK

Exobasidium splendidum, praktkvast

Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling, SM

Hygrocybe russocoriacea, lädervaxskivling, kalkrikt kärr, Mattias Luderitz, UPS

Hypomyces ochraceus, anamorph *Cladobotryum verticillatum*, leg Bengt Petterson, det Wolfgang Helfer

Hypomyces viridis, grönsnylting, på *Russula vesca* (kantkremla), SM

Inocybe flavella, SM

Inocybe napipes, knöltråding, *Betula pubescens*, leg, det & mikrosk. Birgitta Gahne

Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling, SM

Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling, SM

Laccaria laccata, laxskivling

Lactarius flavidus sensu Korhonen, SM, UPS

Lactarius flexuosus, buktriska, SM

Lactarius glyciosmus, kokosriska, SM

Lactarius lapponicus (= *duplicatus*), lappriska, snölega, IK, UPS

Lactarius plumbeus, svartriska, SM

Lactarius salicis-herbaceae, fjällhedsriska, snölega, IK, UPS

Lactarius scoticus, kärrskäggriska, SM

Lactarius tabidus (*theiogalus*), småriska, SM

Lactarius torminosus, skäggriska, SM

Lactarius trivialis, skogsriska

Lactarius uvidus, lilariska, SM

Lactarius vietus, gråriska, SM

Leccinum holopus, kärrsopp, SM

Leccinum peracidum, blek björksopp, Bernt Linton

Leccinum versipelle, tegelsopp, SM

Melanomma pulvis-pyrius, leg Bengt Petterson, det TL

Mycena galericulata, rynkhätta, SM

Panaeolus reticulatus (*uliginosus*), leg, det, foto, mikroskopering: M. Luderitz, conf PAM, utställd

Pezizia badia, brunskål, Birgitta Gahne
Phellinus igniarius, eldticka, björk
Phellinus nigricans, svart eldticka
Piptoporus betulinus, björkticka
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling, SM
Pluteus cervinus,
Psatyrella piluliformis, kastanjespröding, SM
Psatyrella spadicea, tuvspröding, vid foten av fjällbjörk, SM,
det Ilkka Kytövuori
Rickenella fibula, SM
Russula aeruginea, grönkremla, SM
Russula claroflava, gulkremla, SM
Russula consobrina, nässelkremla, HK
Russula gracillima, spädkremla, SM

Russula lundellii, praktkremla, SM
Russula puellaris, siennakremla, SM
Russula queletii, krusbärskremla, HK
Russula sanguinea, blodkremla, under gran, HK
Russula vinosa, vinkremla, HK
Suillus luteus, smörsopp, SM
Trametes ochracea, zonticka, Karin Kellström
Tricholoma virgatum, gallsopp, SM
Tricholoma viridilutescens, Herbert Kaufmann, Lars
Ljungberg, det SM, UPS
Xerocomus subtomentosus, sammetssopp, SM
Xylaria filiformis, trådhorn, på stjälk av Aconitum, Mattias
Luderitz, UPS

Kommentar

Entoloma madidum, blårodling, minst 3 olika
fyndplatser vid Lillåsvallen (Bengt Petterson 2 och Mika
Toivonen i fyndplats) JOT

Lactarius aff flavidus, gul lilariska har under
Borgsjöveckor 1982-2003 anträffats sällsynt i kalkrik
björkskog i skogslandet i mittsvenska området. JOT
Detta är en ännu obeskriven art. SJ

Panaeolus reticulatus. Mattias Luderitz anger att
Panaeolus reticulatus är en kalksvamp som "växer med
mossor inkl. Sphagnum". Bestämningen bekräftades av P-A
Moreau. Arten synes vara ny för Sverige. JOT

Ljusnedal, Ljusnedal socken, Härjedalen

Ca 1335355;6940465

Nils-Göran Nilssons bondgård

Betesmarker med björk längs Ljusnan

12.08.2006

Skrivare: Jan-Olof Tedebrand

Ljusnedals gamla bruksgård omges av betesmarker som
består av såväl hackslåttmark som tidigare åkermark och
betad skog. Betesmarkerna ingår i kulturhistoriskt värdefull
miljö kring kyrkan. Nils-Göran Nilssons bondgård
"Storhagen" ligger oerhört idylliskt vid Ljusnans strand.
Här finns betade gräsmarker längs den meandrande älven.
Vi hade tillåtelse av Nils-Göran att inventera strandängar-
na. Vid en kort rekognosering inför mykologiveckan fann vi
nedanstående arter. Ingen utflykt förlades hit. Bonden Nils-
Göran Nilsson har kor och en snäll tjur som betar vid
Hamrafjället på uppdrag av länsstyrelsen. Han är bekymrad
för mjölkböndernas framtid. Ett stort problem för
Härjedalens kulturlandskap är nämligen bristen på betande
djur. I södra Härjedalen finns ingen mjölkbonde kvar
medan fem mjölkbönder ännu finns i fjällbygder i norra
delen av landskapet. I Sörviken, Hede, finns t.ex.
Margaretha Kristoffersson som även brukar Nyvallens
fäbod på Sänfjället. I Bruksvallarna finns två mjölkbönder

varav Stig Kristiansson är störst och väger in 400 000
kilo mjölk varje år. Han tänker nu öka till 60 kor och skaffa
mjölkrobot eftersom kroppen börjar ta stryk av mjölk-
ningen. Men en trolig utveckling är att mjölkbönder snart är
ett minne blott i hela landskapet Härjedalen. Orsaken är
för lågt mjölkpris och hårt slit. Det lönar sig mycket bättre
för unga människor att jobba med turism eller ta välbetal-
da jobb på norska sidan. Storleksrationaliseringen inom
jordbruket går snabbt idag. Mjölkföretaget Milko med
mejeri i Östersund välkomnar en utveckling mot jättelika
koladugårdar på de feta, bördiga jordarna i centrala
Jämtland. Det ger låga kostnader för hämtning av mjölken.
En tänkbar framtidsnisch för jordbruket i fjällsocknarna är
dels lokala mindre mejerier dels naturvårdstjänster.

Amanita vaginata, grå kamskivling
Coprinus niveus, snövit bläcksvamp, kodynga, vanlig!
Inonotus obliquus, sprängticka
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling

Laccaria laccata, laxskivling
Panaeolus sphinctrinus, kodynga, gråbroking
Paxillus involutus, pluggskivling
Peziza vesiculosa, kompostskål, gödselstack

Russula aeruginea, grönkremla
Russula depallens, bleknande björkkremla
Volvariella gloiocephala, vid slidskivling, i gräs vid ladugård,
SM, UPS

Älven Ljusnan

Ljusnan startar som fjällbäck nära norska gränsen. Den omges nedåt Ramundberget av vacker, parkartad ängs-björkskog med orkidérika backkärr. Björkskogarna kring Ramundberget är även kända för goda förekomster vissa år av kantarell. Nedanför Bruksvallarna slingrar sig Ljusnan kraftigt och omges av igenväxande ängsmarker. Första kraftverket är Kvarnströmmen vid Funäsdalen. Sedan når Ljusnan det enorma vattenmagasinet Lossen som under vår svampvecka i augusti var nedtappat till nästan lägsta tillåtna strandnivåer. Vattennivån varierar mellan 540 och 567 m.ö.h.! En bedrövlig syn att mil efter mil skåda ut över Lossens sterila stränder. Under sommaren 2006 blev folk i länets fjälltrakter arga över kraftbolagens hårda tappningar som medförde stora sterila sjöstränder. Vilket knappast går ihop med miljömålet om "storslagen fjällmiljö".

Tillstånden från 1950- och 60-talet är föråldrade och mycket mer exploateringsvänliga jämfört med dagens synsätt. Det borde kanske även vara dags att aktualisera

omprövning av en del gamla tillstånd? Förr gällde enbart ersättning för materiella skador på fastigheter. Många ton-givande personer såg även vattenkraften och dess billiga el som en enbart positiv del av välfärdssamhället t.ex. författare som Olof Högborg och Birger Norman. Senare ökade insikten om värdet av fritt strömmande forsar både för biologisk mångfald och fritidsfiske/turism. Striden om bevarandet av Sölvbacka strömmar i älven Ljungan i Härjedalen i början av 1980-talet blev riksbekant. De fina strömmiljöerna bevarades tack vare Storsjö byalags kamp. I Sverige tog älvutbyggnaden slut år 1987 då riksdagen beslöt bevara de sista fyra outbyggda älvarna (Vindelälven, Kalix, Pite, Torne älvar). Då hade vårt land byggt ut 70 procent av sina älvar, ett oslagbart världsrekord. Idag kring år 2010 är medvetenheten om naturvärden långt större. Artrikedomen kommer i framtiden att vara en del av hög levnadsstandard. De kvarvarande fritt strömmande älvpartierna i vårt land blir allt värdefullare för varje år.

Ormrudet, Ljusnedal socken, Härjedalen

Lars-Thure Nordin
Naturskog på rik mark
19.08.2006

Skrivare: Anne Molia

Ormrudet är välkänt sydberg med blommor som t.ex. Saxifraga nivalis (fjällbräcka). Anne Molia skrev grupplistan med 136 arter bl.a. många "urskogsarter" som idag blir allt sällsyntare i takt med att gammelskogarna avverkas. Bland deltagarna fanns Åke Strid, stor kännare av vedsvampar. Listan över spindlingar blev lång tack vare Norbert Arnold och Jan Vesterholt. Exkursionsledaren Lars-Thure Nordin sken som solen vid hemkomsten och utbrast: "Ormrudets naturskogar håller reservatsklass, jag vill ha artlistan så fort som möjligt". Lars Thure borde veta eftersom han är skogskännare och till vardags jobbar med reservatsbildning på länsstyrelsen i Uppsala län.

Agaricus campestris, ängschampinjon, TL
Agrocybe praecox, tidig åkerskivling, TL
Albatrellus ovinus, fårticka, Anne Molia
Amanita fulva, brun flugsvamp, Anne Molia

Amanita regalis, brun flugsvamp, Anne Molia
Amanita submembranacea, gråstrumpig kamskivling, leg Ann-Mari Bergström, conf SJ
Amanita vaginata, grå kamskivling, Anne Molia
Antrodia serialis, knölticka, Anne Molia
Ascobolus sp. kodynga, leg JV06-274
Asterodon ferruginosus, stjärntagging, gran, Åke Strid
Botryobasidium intertextum, granlåga, Gunilla Hederås
Bolbitius titubans, guldskevling, jord i barrskog, Åke Strid
Calocera viscosa, stor flåhätta, Anne Molia
Chalciporus piperatus, pepparsopp, Anne Molia
Cheilymenia sp. on cow dung, leg & det JV, JV06-276
Chondrostereum purpureum, purpurskinn, Anne Molia
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp, Anne Molia
Climacocystis borealis, trådticka, leg Ann Mari Bergström, det Åke Strid
Clitocybe odora, grön trattskivling, Anne Molia

Collybia cirrata, liten nagelskivling, Anne Molia
Collybia tuberosa, spetsknölig nagelskivling, Anne Molia
Coniophora olivacea, olivpulverskinn, Picea, Gunilla Hederås
Coprinus martinii, with Betula and Picea, leg JV, JV06-258
Coprinus atramentarius, grå bläcksvamp, TL
Cortinarius acetosus (Velen.) Melot, Betula och Picea, leg JV, det KS, JV06-278
Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, JV
Cortinarius angelesianus, tovspindling, JV
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, Nils-Otto Nilsson
Cortinarius brunneus, umbraspindling, ängsgranskog, Mats Karlsson & Nils-Otto Nilsson
Cortinarius callisteus, lokspindling, Anne Molia
Cortinarius camphoratus, stinkspindling, Anne Molia
Cortinarius citrinofulvescens, leg & det TL, herb TL
Cortinarius collinitus, violettfootad slemspindling, Anne Molia
Cortinarius claricolor, vitkransad spindling, with Betula and Picea, leg JV, det KS, JV06-262
Cortinarius crassus, brödspindling, leg Ann-Britt Staernes, det Ivar Sörensen, conf KS, UPS
Cortinarius erubescens, sommarspindling, Betula och Picea, leg JV, det KS, JV06-280
Cortinarius erythrinus, sommarspindling, Anne Molia
Cortinarius evernius, lilaspindling, with Betula and Picea, leg & det JV, JV06-264
Cortinarius fulvoochrascens (=riederi), Anne Molia, conf KS
Cortinarius gentilis, gulbandad spindling, Mats Karlsson + Nils Otto Nilsson, det SJ
Cortinarius hemitrichus, fjunspindling, Anne Molia
Cortinarius hinnuleus, glesskivig spindling, Anne Molia
Cortinarius laniger, ullspindling, Anne Molia
Cortinarius lepideus, Anne Molia
Cortinarius cf limonius, eldspindling, with Betula and Picea, leg & det JV, JV06-277
Cortinarius multiformis, lökspindling, leg Nils-Otto Nilsson, det SJ
Cortinarius ochrophyllus, ockraspindling, leg Mats Karlsson & Nils-Otto Nilsson, det SJ
Cortinarius palustris (=huronensis), grönskivig kanelspindling, Anne Molia
Cortinarius paragaudis, tegelbandad spindling, leg Mats Karlsson & Nils-Otto Nilsson, det SJ
Cortinarius pholideus, tofsspindling, Anne Molia
Cortinarius pluvius, liten gallspindling, with Betula and Picea, leg & det JV, JV06-273
Cortinarius rubellus, toppig giftspindling, Anne Molia
Cortinarius sanguineus, blodspindling, Anne Molia
Cortinarius scaurus, myrspindling

Cortinarius septentrionalis, auroraspindling, with Betula and Picea, leg & det JV, JV06-270
Cortinarius stillatitius, honungsspindling, Mats Karlsson
Cortinarius subtortus, doftspindling, leg Mats Karlsson & Nils-Otto Nilsson
Cortinarius talus, halmsspindling, leg Ann-Mari Bergström, det KS
Cortinarius transiens, with Betula and Picea, leg JV, det KS, JV06-267
Cystoderma granulosum, rostbrun grynskivling, leg Mats Karlsson, det SJ
Entoloma nitidum, svartblå rödling, leg Anita Blom, UPS
Entoloma turbidum, granrödling, Anne Molia
Fomitopsis rosea, rosenticka, leg Lars Thure Nordin, UPS
Galerina marginata, gifthätting, on Picea, leg & det JV, JV06-282
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling, Nils-Otto Nilsson
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling, Anne Molia
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling, leg & det JV, JV06-268
Hebeloma circinans, liten kakaofränskivling, leg Wolfgang Helfer, det JV, JV06-283
Hebeloma crustuliniforme, tårfränskivling, JV
Hebeloma velutipes, with Betula and Picea, leg & det JV, JV06-272, UPS
Helotiales sp. leg TL, C
Heterobasidion annosum, rotticka, gran, Anne Molia

Hydnum repandum, blek taggsvamp, (se bild) Anne Molia
Hygrocybe conica, toppvaxskivling, Anne Molia
Hygrophorus erubescens, besk vaxskivling, Anne Molia
Hygrophorus inocybiformis, skäggvaxskivling, Anne Molia
Hygrophorus karstenii, äggvaxskivling, leg, det & foto TL, herb C,
Hygrophorus korhonenii, vitgrå vaxskivling, Anne Molia
Hygrophorus piceae, granvaxskivling, Anne Molia
Hyphodontia abieticola, granknotterskinn, granlåga, Gunilla Hederås
Hypomyces viridis, grönsnyltling, Anne Molia
Inocybe cinnamomea, violtråding, Anne Molia
Inocybe flocculosa, luddtråding, with Betula and Picea, leg JV, det SJ, JV06-269
Inocybe geophylla, sidentråding, Anne Molia
Inocybe naematoloma, with Betula and Picea, leg & det JV, JV06-257

Inocybe cf nididiuscula, mosstråding, with *Betula* and *Picea*, leg & det JV, JV06-265
Inonotus leporinus, harticka, grånåga, Åke Strid, UPS
Inonotus obliquus, sprängticka, Anne Molia
Junghunia collabens, blackticka, fallen gran, Åke Strid, UPS
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling, Anne Molia
Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling, Anne Molia
Laccaria laccata, laxskivling, Anne Molia
Lactarius badiosanguineus, glansrisk, ängsgranskog, Mats Karlsson & Nils-Otto Nilsson
Lactarius deliciosus, läcker risk, Anne Molia
Lactarius deterrimus, blodrisk, Anne Molia
Lactarius fennoscandicus, Anne Molia
Lactarius flavidus sensu Korhonen, gul lilarisk, with *Betula* and *Picea*, leg & det JV, JV06-275
Lactarius fuliginosus, rökrisk, leg, det & foto TL, C
Lactarius glycosmus, kokosrisk, Anne Molia
Lactarius helvus, lakritsrisk, Anne Molia
Lactarius mammosus, mörk kokosrisk, Ann-Mari Bergström, det JV
Lactarius mitissimus, brandrisk, Anne Molia
Lactarius plumbeus, svartrisk, Anne Molia
Lactarius representaneus, gulrisk, *Betula* och *Picea*, leg & det JV, JV06-279
Lactarius rufus, pepparrisk, Anne Molia
Lactarius torminosulus, leg & det JV, JV06-261
Lactarius torminosus, skäggrisk, Anne Molia
Lactarius trivialis, skogsrisk, Anne Molia
Lactarius tuomikoskii, leg & det TL, C
Lactarius uvidus, lilarisk, leg Nils-Otto Nilsson, det PAM
Lactarius vietus, grårisk, Anne Molia
Leccinum percandidum, blek björksopp, björk vid fåbodvall, leg *Viola Fägersten*, conf. KS
Leccinum versipelle, tegelsopp, with *Betula* and *Picea*, leg & det JV, JV06-263
Lentinellus vulpinus, rävmussling, gran, leg & det TL, C
Lichenomphalia umbelliferifera, vecknavling, Anne Molia
Mycena acicula, leg & det TL, C
Mycena epipterygia, flåhätta, TL
Mycena galericulata, rynkhätta, TL
Mycena galopus, mjölkhätta, TL
Mycena laevigata, halhätta, on *Picea* trunk, leg & det JV, JV06-259
Mycena leptocephala, klorhätta, TL
Mycena pura, rättikhätta, TL
Mycena rubromarginata, rödeggad hätta, TL
Mycena stylobates, sockelhätta, leg & det TL, C
Mycena viridimarginata, gröneggad hätta, on *Picea* trunk, leg JV, det TL, JV06-260
Omhalina epichysium, grånävling, Claes Göran Mellberg, UPS
Onnia leporina, harticka, gran, Åke Strid
Ophiostoma polyporicola, leg & det TL, C

Orbilbia delicatula, leg *Gunilla Hederås*, det TL
Panaeolus papilionaceus (=sphinctrinus), gråbroking, Anne Molia
Piptoporus betulinus, björkticka, Anne Molia
Phanerochaete laevis, slätt strålskinn, grånåga, *Gunilla Hederås*
Phanerochaete sordida, gräddstrålskinn, grånåga, leg Ann-Britt Staernes, det *Gunilla Hederås*
Phellinus chrysoloma, granticka, grånåga, leg & det TL, C
Phellinus ferrugineofuscus, ulticka, på barken av grånåga, leg Ann-Britt Staernes, det Anne Molia
Phellinus igniarius, eldticka, Anne Molia
Phellinus lundellii, björkeldticka, björk, Anne Molia
Phellinus nigrolimitatus, gränsticka, grånåga, leg & det TL, C, UPS
Phellinus populicola, stor aspticka, asp, Anne Molia
Phellinus viticola, vedticka, grånåga, Anne Molia
Phlebia centrifuga, rynkskinn, grånåga, leg & det TL, C
Phlebia centrifuga, rynkskinn, grånåga, Anne Molia, UPS
Phlebia tremellosa, Anne Molia
Pholiota squarrosa, fjällig tofsskivling, gran i ängsgranskog, Mats Karlsson, det SJ
Pholiota tuberculosa, finflockig tofsskivling, leg & det TL, C
Piloderma croceum, gultrådsskinn, Anne Molia
Pluteus cervinus, hjortskölding, Anne Molia
Polyporus ciliatus, sommarticka, *Betula*, leg Jan-Erik Hederås, det *Gunilla Hederås*
Recinicum bicolor, tätgrynna, gran, Anne Molia
Russula sp. with *Betula* and *Picea*, leg & det JV, JV06-281
Russula sp. with *Betula* and *Picea*, leg & det JV, JV06-271
Russula aeruginea, grönkremla, Anne Molia
Russula consobrina, nässelkremla, Mats Karlsson & Nils-Otto Nilsson
Russula decolorans, tegelkremla, Anne Molia
Russula delica, trattkremla, Anne Molia
Russula emetica, giftkremla, Anne Molia
Russula favrei, gransillkremla, Anne Molia
Russula griseascens, grånande giftkremla, leg Mats Karlsson, det Herbert Kaufmann
Russula puellaris, siennakremla, HK
Russula queletii, krusbärskremla, HK
Russula taigarum, taigakremla, Anne Molia
Stereum sanguinolentum, blödskepp, gran, Anne Molia
Suillus variegatus, sandsopp, ängsgranskog, Mats Karlsson
Trametes ochracea, zonticka, Anne Molia
Trichaptum abietinum, violticka, grånåga, Anne Molia
Tricholoma inamoenum, luktmusseron, ängsgranskog, leg Mats Karlsson, det SJ
Tricholoma virgatum, gallmusseron, Anne Molia
Tricholomopsis decora, stubbmusseron, Anne Molia
Tricholomopsis rutilans, prickmusseron, Anne Molia
Xerocomus subtomentosus, sammetssopp, Anne Molia

Amanita regalis, brun flugsvamp. Molekylära data visar att det rör sig om en brun *A. muscaria*. Det finns tre röda arter av *Amanita muscaria*. Alla kan vara bruna! TL.

Climacocystis borealis, trådticka växer både på döda och levande granar i äldre, örtrika granskogar, ofta i stora takteggellagda anhopningar. JOT

Collybia cirrata, liten nagelskivling och **Collybia tuberosa, spetsknölig nagelskivling** är vanliga arter men med mycket speciell ekologi: de växer på ruttande hattsvampar! JOT

Cortinarius multiformis, lökspindling. Karl Soop skriver i mail 20/2 2007: "Flera fynd gjordes under mykologiveckan av en spindling som inte stämde så bra med kända arter. Sporererna är betydligt större än hos *C. allutus* och *C. ochropallidus* (= *C. talus* ss Brandrud). Det är utan tvekan *C. multiformis* var. *coniferarum* Mos. i Mosers mening, dvs. inte *C. multiformis* ss Brandrud (= *C. allutus*). Såvitt jag vet har den inget accepterat namn, det skulle i så fall vara *C. saporatus*, men denna är ju mest känd från ädelövskogar. Jag är övertygad om att vår fjällart från Hamra är skild. Jag ska försöka få med den i det DNA-projekt som jag jobbar med vid Tubingens universitet så får vi se om det blir en ny art. Jag har två kollektioner av den". JOT

Hebeloma circinans, liten kakaofränskivling växer sällsynt i kalkbarrrskog. Vid kvällsengenomgången sade Jan Vesterholt att den doftar the! JOT

Junghuhnia collabens, blackticka är en exklusiv, rödlistad naturskogsart. Dess miljöer är oftast av reserivatstyp. Med sin färg av drickchoklad tillhör blackticken de tickor som kan bestämmas i fält. Fina bilder av blackticka finns i Klas Jaederfeldts bok om tickor (Jaederfeldt 2003). Under de 14 Svampveckorna i Borgsjö i västra Medelpad 1982–2003 så fann vi blackticken på cirka tio naturskogslokaler. Den verkar även finnas sällsynt på grova granlångor i fuktiga, älvnära högörtsskogar. Den står som sårbar (VU) i svenska rödlistan (2005) och som akut hotad (EN) i norska rödlistan (2006). JOT

Lactarius aff flavidus. Fältblanketten har påskrift: "Ser mer ut som *L. flavidus* sensu Korhonen. Siw Muskos". JOT. Bekräftat av Ilkka. Det är *flavidus* ss Korhonen pp. Jag har materialet och deponerar på *C. JV*

Mycena acicula. Denna karaktäristiska hätta, med sina tjockväggiga hår både på hatt och fot, är mest känd under namnet *M. longiseta*. Men det visar sig att *M. longiseta*, beskriven från Java, är något helt annat. *M. acicula* föredrar fuktiga skogsmiljöer och är förmodligen rätt vanlig i mellersta Sverige. TL

Under Mycenaseminariet i Borgsjö 1991 med Rudolf Geesteranus gjordes flera insamlingar. TL samlade t.ex. arten norr om Bergåsen i Borgsjö och där i fuktig högörtsskog där vi även fann *M. oregonensis* (fagerhätta), se Borgsjörapport 2003 och artikeln om släktet *Mycena* i mittsvenska området på www.myko.se. JOT

Ramundberget–Klinken, Tännäs socken, Härjedalen

1321255;6961755 (2 km)

Jo-Ersbygget–Slättansvallen

Natura 2000-område (EU:s nätverk för värdefull natur), 450 hektar, biogeografisk region: alpin

Birgitta Gahne, Arne Ryberg inventerade söder om Ljusnan runt Slättansvallen, ca 1322555; 6961000 (1 km)

15.08.2006

Skrivare: Kerstin Bergelin

Utflykten var som "första grönbetet", alla sprang iväg. Troligen kom alla till rätta! De flesta höll till i östra delen av Natura 2000-området.

Den fine naturskildraren Carl Fries skriver i boken "Skogland och fjäll" (1967) om fåbodlivet kring övre Ljusnan: "Tiden är kort för det fåbodväsen, som ännu lever ytterst och överst i svensk bygd. Några årtionden häfter skall det också i Härjedalen vara ett minne ur bondens och markens historia. Just vår generation har den aldrig återkommande möjligheten att se det betespräglade landskapet i full hävd men också dess återgång till natur. I översta Ljusnedalen finns alla stadier i denna återgång. Kring

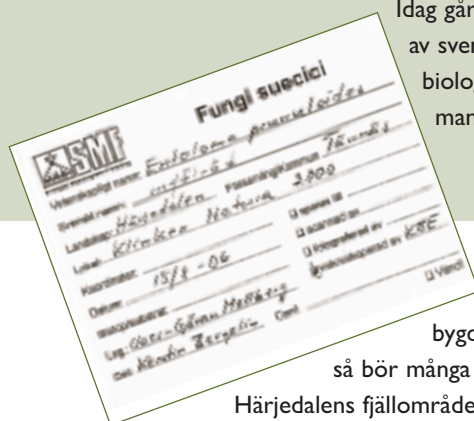
ännu levande fåbodommarker, som ger must åt djuren, mjölk och sovel åt människorna, ser man övergivna betesområden, där all markens fruktbarhet nu är lämnad åt sig själv. Det mjuka, höga gräset står oslaget, starren med svarthö och kung Karls spira mognar i fred för lie och mule. Det silvergrå videt skjuter fram sina positioner, dvärgbjörk och enris likaså. De fina slättergläntorna slukas upp i svällande snår. Fjällskogen byter ansikte. Och allt detta går fort – efter fem, sex, kanske tio år ser man i mark och växtlighet inte mycket av kreatursbondens epok". Carl Fries negativa profetia skrevs under värsta tiden av jordbruksnedläggning i vårt land. Men tack vare ökat intresse att värna biologisk mångfald, Natura 2000 och EU:s och svenska statens

Bevara Ormrkets naturskogar!

De verkliga pärlorna bland fjällnära skogar (55 områden) avsattes på 1980-talet som reservat efter fjällurskogsinventering 1980–84. Domänverket sparade även stora områden som domänreservat i fjällnära lägen. Därefter har kompletteringar skett. Men totalt sett har Sverige ur internationellt perspektiv en ovanligt låg andel skyddad skog. Nedanför fjällskogarna är bara cirka en procent av skogen lagskyddad. Naturskogarna vid sydberget Ormrudet borde självklart sparas åt framtiden som reservat. Under vårt enda besök så anträffades många indikatorarter för skyddsvärd naturskog bl.a. blackticka. Landskapet Härjedalen hyser t.ex. i Ljusnans dalgång vackra gamla lavtallskogar på sandfält. I Härjedalen dominerar annars enorma arealer med unga och medelålders kulturskogar med contortatall och vanlig tall som planterats ända upp mot fjällnära områden. Dessa kulturskogar producerar på sikt värdefull råvara till sågverk, värmeverk och bioenergikombinat. Men frekvensen av rödlistade och hotade arter är hundrafalt fler i reservat med riktigt gammal skog än i de monotona contortaskogarna som avverkas vid 50–60 års ålder. Därför behövs även i lag skyddade reservat som unika refugier och spridningskällor för sällsynta och rödlistade arter.

Viktigt är även att staten ökar satsningarna på biologisk mångfald, inte minst mot bakgrund av dagens höga svenska tillväxt som innebär starkt ökad press på naturen. De kommande klimatförändringarna förutsätter även god kännedom om förändringar i ekosystemen t.ex. i fjällen.

Idag går bara några få promille av svenska statsbudgeten till biologisk mångfald. Under mandatperioden 1998-

satsning på landsbygdsutveckling 2007–2013 så bör många fina fåbodvallar i

Härjedalens fjällområde kunna bevaras åt framtiden.

Klinkens gamla fåbodar är belägna längst upp i Ljusnans dalgång nordväst om Ramundberget. Här slutar renbeteslandet och här börjar fåbodområdet. Kör betaltväg från Ramundberget till Slättansvallen, parkera där och gå sedan vidare mot målet. Gamla förut hävdade slåttermarker längs Ljusnan med bl.a. brunkulla (*Nigritella nigra*), Jämtlands landskapsblomma. Brunkullan har aldrig varit vanlig i området men fanns i Ljusnans dalgång från Gröndalen ner mot Bruksvallarna och var beroende av slåtter längs älven.

2006 ökade anslaget till bildande av reservat från skandalöst låga 190 mkr/år till cirka 750–800 mkr/år. Enligt Naturvårdsverket behövs, utöver 753 mkr/år, ytterligare ca 1200 mkr/år (även 2007) för att klara riksdagens i full enighet beslutade reservatsmål om ytterligare 320 000 hektar i reservat till år 2010, under förutsättning att skogspriserna ligger stilla framöver. Även anslagen till biotopskydd och naturvårdsavtal behöver höjas upp för att klara målet om 80 000 hektar till 2010. Skogsstyrelsen bildar sådana naturvårdsavtal och även biotopskydd och de har tilldelats 174 mkr för år 2007. Fördelningen mellan biotopskydd och naturvårdsavtal avgör skogsstyrelsen själv. De tre olika skyddsinstrumenten (reservat, biotopskydd, naturvårdsavtal) är alla bra i sitt sammanhang, men inte utbytbara. Reservaten är grundstommen som ger ett långsiktigt skydd genom århundraden. Naturvårdsavtal har sina fördelar som bl.a. diskuterades initierat vid skogsexkursion under Borgsjöveckan 2003, se www.myko.se länken "Borgsjörapport 2003" och sidan 23-25 i rapporten.

Vid konferensen i Johannesburg 2002 (tio år efter Rio) åtog sig vårt land att stoppa förlusten av biologisk mångfald till år 2010. Vilket förutsätter rejält ökade satsningar på att stärka biologisk mångfald i vårt land. Nu när produktion och tillväxt går på högvarv får vår generation inte glömma bort försiktighetsprincipen om att tänka långsiktigt och värna biologisk mångfald. För en kommun som Härjedalen kommer skyddade områden framöver att bli verkliga pärlor som turistmål och därmed bidra till tillväxt i besöksnäringen, landskapets främsta näringsgren. Ormrkets naturskogar skulle passa väl i en sådan långsiktig strategi.

Selim Birgeranger i "Härjedalens kärlväxter" (1908) följande kända förekomster med brunkulla: *Tännäs Bruksvallarna* (Östm.), *Olof Svenssons nybygge* (Frist.), *Tävroaäinet* (Östm.), *Ytterhogdal* (Wistr.). Bengt Danielsson (1994) anger fem lokaler varav den rikaste med 90 blommande individer. Restaurering pågår/planeras av slåtterängar längs Ljusnan inom Natura 2000-området. Borttagning av buskar och återupptagen hävd bete bör kunna återskapa en del av den forna prakten och mångfalden. Svampfloran hade tyvärr inte kommit igång riktigt vid vårt besök. *Entoloma prunuloides* (mjölrodskevling) och flera vaxskivlingar tyder ändå på att området fortfarande hyser en fin flora av ängssvampar som formats av lieslåtter under högsommaren och kreaturens efterbete höstetid.

Amanita crocea, orange kamskivling, KB
Amanita fulva, brun kamskivling, KB
Amanita nivalis, snökamskivling, Jan-Åke Lönqvist
Amanita vaginata, grå kamskivling, KB
Amanita vaginata var. *oreina*, Nils-Otto Nilsson
Amphinema byssoides, kraterskinn, leg & det TL, C
Arrhenia retiruga, bryophyte in fen, leg & det TL + foto TL, C
Boletus edulis, karljohan, KB
Boudiera dennisii, leg Arne Ryberg, det TL + mikrosk. TL, TL-12590 (photo), C
Bovista tomentosa, kopparäggschamp, Mikael Jeppson
Cantharellus cibarius, kantarell, KB
Chalciporus piperatus, pepparsopp, KB
Clitocybe gibba, sommartratts-kivling, Norbert Arnold
Clitopilus prunulus, mjölskivling
Colpoma juniperi, Juniperus bark, leg TL, det Anna-Elise Torkelsen, C
Cortinarius albovariegatus, vitvattrad spindling, Betula, Norbert Arnold, conf HL
Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling
Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling, KB
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, KB
Cortinarius balaustinus, strålskivling ss *Cortinarius Flora*
Photografica, leg & det Norbert Arnolds
Cortinarius caperatus, rimskivling, KB
Cortinarius lepidopus, fjällbjörkskog, leg Norbert Arnold, det HL
Cortinarius pholideus, tofsspindling, Mats Karlsson
Cortinarius porphyropus, anilinspindling, KB
Cortinarius septentrionalis, auroraspindling, leg Viola Fägersten
Cortinarius spadicellus, råttspindling, fjällbjörkskog, leg Jan-Åke Lönqvist, det KS
Cortinarius stillatitius, honungsspindling, KB
Cortinarius torvus, strumpspindling
Cortinarius turmalis, tuvspindling, fjällbjörkskog, leg & det Jonny Svensson
Dacrymyces lacrymalis ss Torkelsen, Salix bransch, leg & foto TL, det A-E Torkelsen, TL12589, C
Cystoderma amianthinum, ockragul grynskivling
Cystoderma granulosum, rostbrun grynskivling
Ditiola radicata, rotplätt, Pinus boards, leg, det & foto TL, TL 12583, C
Entoloma conferendum, stjärnrödhätting, Klinken E of Ljusnan, 132200, 6961300, KB
Entoloma prunuloides, mjölröds-kivling, gamla slätterängar längs Ljusnan, leg Claes-Göran Mellberg, det KB, UPS
Entoloma sericeum, silkesrödhätting, KB
Entoloma sericellum, bleknopping, KB
Entoloma serrulatum, KB

Exidia repanda, köttkrös, leg & det TL
Exobasidium vaccinii, lingonsvult, KB
Helvella lacunosa, svart hattmurkla, leg & det TL
Hydnum repandum, blek taggchamp, Ewa Svensson
Hygrocybe turunda, mörkfjällig vaxkivling, KB
Hypholoma myosotis, olivslöjskivling, Carex stand, TL, TL-12593, C
Hypomyces ochraceus, (anamorph), på Russulaart, leg Anita Blom, det Wolfgang Helfer, UPS
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling, KB
Laccaria laccata, laxskivling, KB
Laccaria proxima, stor laxskivling
Laccaria tortilis, dvärglaxskivling
Lactarius brunneoviolaceus, leg Norbert Arnold, det PAM
Lactarius flexuosus, buktriska, leg Jan-Åke Lönqvist
Lactarius glyciosmus, kokosriska, leg & det TL. Herb TL
Lactarius necator, svartriska
Lactarius pilatii (= moseri Harmaja), KB
Lactarius pubescens, blek skäggriska
Lactarius representaneus, gulriska, KB
Lactarius spinosulus, fjällriska, leg & det TL, C
Lactarius theiogalus, gulmjölkig sötriska
Lactarius torminosus, skäggriska, KB
Lactarius trivialis, skogsriska, KB
Leccinum holopus, kärrsopp
Leccinum roseofractum, rodnande strävsopp, Mats Karlsson
Leccinum rotundifoliae, rensopp, KB
Leccinum scabrum, björksopp
Melanospora chionea
Mollisia ventosa, submerged, on Salix bark, TL, UPS
Mycena speirea, kvisthätta, KB

Foto: Thomas Laessle

Octospora humosa, leg Jan-Åke Lönqvist, det + foto TL, TL 12592 (se bild).
Ombrophila sp. leg & det TL, C
Paxillus involutus, pluggskivling, KB
Peziza alaskana, i jord intill fjällback söder om Ljusnan, i

område vid Slättansvallen, I 322555;696 I 000, Arne Ryberg, det TL, herb TL, UPS
Peziza apiculata, leg & det TL-I 2594, C
Peziza badia, brunskål
Peziza michelii, gulmjölig storskål
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling, leg & det TL, C
Pluteus pellitus, vitskölding, högstubbe björk, leg och det Jonny Svensson, conf SJ, UPS
Psilocybe inquilina, lumpskräling, leg & det TL, herb TL
Ramsbottomia asperior, jord söder om Ljusnan, i område vid Slättansvallen, I 322555;696 I 000, leg Arne Ryberg, det och foto TL, C
Rickenella pseudogrisella, levermossnaving, on/with Blasia, TL + foto, C
Russula aeruginea, grönkremla, KB
Russula aquosa, sumpkremla, Nils-Otto Nilsson, det Herbert Kaufmann
Russula betularum, bleknande giftkremla
Russula claroflava, gulkremla, KB

Russula consobrina, nässelkremla, KBa
Russula gracillima, spädkremla
Russula integra, mandelkremla, KB
Russula lundellii, praktkremla
Russula nana, fjällkremla
Russula paludosa, storkremla
Russula pubescens
Russula puellaris, siennakremla, KB
Russula saliceticola, videkremla, JV, UPS
Russula versicolor, skarp siennakremla, KB
Russula vesca, kantkremla, KB
Russula vinosa, vinkremla, KB
Russula violacea, fjällbjörk, leg Mats Karlsson, det Herbert Kaufmann
Russula xerampelina coll. sillkremla
Tricholoma viridilutescens, gulgrön kantmusseron, leg Anita Blom, det SJ, UPS
Typhula uncialis, stjälktrådklubba, Epilobium stems, TL
Xerocomus subtomentosus, sammetssopp, KB

Kommentar

Arrhenia retiruga växer på mossor och är inte uppgiven från norra Sverige i EK. JOT

Bovista tomentosa, kopparäggschamp är bunden till kalkrik hed och äng. JOT

Cortinarius spadicellus, råttspindling anges i Ekologisk Katalog (1998) vara bunden till gran och finns inte uppgiven från fjällen. JOT

Lactarius brunneoviolaceus nämns inte i EK. I danska monografin "The genus Lactarius" 1998 s. 90–91 finns bild och beskrivning. Där anges "with Salix in arctic and alpine areas". Vad som inte är känt att denna brunviolettera riska även växer med Salix i norrländska skogslandet se Borgsjörapport 2001 på www.myko.se och artikeln "Ruben fyndade i Borgsjöns strandskogar". JOT

Melanospora chionea finns upptagen från flera svenska landskap (Sm, Upl Gt, Vb) i Ove Erikssons bok om "The

non-linchenized pyrenomycetes of Sweden" (1992). Dock inte från Hjd. JOT

Pluteus pellitus, vitskölding samlades av Jonny Svensson som kände arten från sina bokskogar i Blekinge. Arten är förut bara noterad på bokved i bokskog i södra Sverige (NM 1992 och EK 1998). Inget norrländskt fynd finns omnämnt. Så Jonny ruskade på huvudet ett par gånger innan han trodde sina ögon. Men kursledare Stig bekräftade. Beviset finns deponerat i Uppsalaherbariet! JOT

Russula integra, mandelkremla var intressant fynd! Mandelkremlan är en fin matsvamp som i litteraturen anges växa upp till Mälardalsregionen och även i rik granskog längs kusten i midsvenska regionen. Namnet har kommit av att skivorna hos vuxna exemplar lätt faller sönder som mandelspån. En närstående art, R. integriformis är numera utskild, se diskussion i tidskriften Jordstjärnan 2002/2 s. 37. JOT

Ramundberget NO, Ljusnedal socken, Härjedalen

Kartblad I8C2f

19.08.2006

Anita och Leif Stridvalls lista

Fjällbjörkskog

Amanita fulva, brun kamskivling
Lactarius trivialis, skogsrisk
Leccinum versipelle, tegelsopp
Panus conchatus, broskmussling
Russula decolorans, tegelkremla
Russula intermedia, praktkremla

Fjällhed

Amanita nivalis, snökamskivling
Cortinarius caperatus, rimskivling
Leccinum rotundifoliae, rensopp
Pholiota myosotis, olivslöjskivling
Russula claroflava, gulkremla
Russula nana, fjällkremla

Foto: Hans Andersson

Lunchrast och genomgång vid Rutfjället.

Rutfjällets norrsluttning mot sjön Malmagen, Tännäs socken, Härjedalen

1311555; 6949000 (2 km)

Sur, mager, hedbjörkskog med blåbär, nordkråkbär, stagg, gullris
16.08.2006

Skrivare: Hans Andersson, Jan-Olof Tedebrand

Vi parkerade vid sjön Malmagens västra ände. Där berättade vår exkursionsguide Jan Sandström om traktens kulturhistoria bl.a. om ett stort gammalt fjällhemman, Västansjögården, som vi passerade under vår vandring, (se bild sid 16). Gården är på flera tusen hektar och ägs numera av en norsk fabrikör av sportfiskeredskap. Vi följde sedan stigen på södra sidan Malmagen. Fjällbjörkskogen var mager och dominerad av blåbär, kråkris, gullris. Gräset stagg var vanligt och tyder på långvarig betespåverkan. Vi nådde slutligen fram till ett övergivet sameviste med förfallna lappkåtor. Fjällen är urgammalt samiskt kulturlandskap med heliga offerplatser och samevisten. Vi hade med oss TV 4 som filmade och intervjuade deltagarna.

Amanita battarrae, zonkamskivling, Jan-Åke Lönqvist
Amanita fulva, brun kamskivling
Amanita vaginata, grå kamskivling
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Clitopilus prunulus, mjölskivling, Bernt Hägg
Collybia dryophila, blek nagelskivling, Bernt Hägg
Colpoma juniperi, enbark
Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, leg Birgit Ström, det SJ
Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius balaustinus, strålskivling, leg Hjördis Lundmark, det HL

Samefotografen Nils Thomasson (1880–1975) / Länsmuseet Jämtl.

Samisk kåta av torvkåtetyp vid Rutfjället. Vi såg samevistet vid Rutfjället som numera är förfallet.

Cortinarius cf. balteatus, bårdspindling, leg Jan-Olof Tedebrand, det KS
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling, Hans Andersson
Cortinarius decipiens, mörkpucklig spindling, leg SM, det HL
Cortinarius delibutus, gulspindling, Hjördis Lundmark
Cortinarius diasemospermus, SM, conf PAM, UPS
Cortinarius lepidopus, SM, conf. HL
Cortinarius obtusus, jodoformspindling, JV
Cortinarius septentrionalis, auroraspsindling, det KS
Cortinarius stillatitius, honungsspindling
Cortinarius trivialis, trappspindling
Ditiola radicata, rotplätt, på spång

Cortinarius trivialis, trappspindling
Ditiola radicata, rotplätt, på spång
Entoloma formosum, gräsig glänta i fjällbjörkskogen, det TL
Exidia repanda, köttkrös, björk, Anna-Elise Torkelsen
Exobasidium juelianum, lingonkvast, Bernt Hägg,
Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling, *Salix glauca* ssp
glauca (ripvide) PAM, det JV
Hebeloma nigellum, under *Salix* and *Betula nana*, leg TL,
 det JV, JV06-236
Hebeloma velutipes, *Betula*, det JV
Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxing, JV
Hyphodontia radula, pigglätt, leg Bernt Hägg, det Gunilla
 Hederås
Inonotus obliquus, sprängticka
Laccaria laccata, laxskivling
Lactarius fascians
Lactarius flexuosus, buktriska, vanlig
Lactarius fuliginosus, rökriska, Karin Kellström
Lactarius glyciosmus, kokosriska
Lactarius necator, svartriska
Leccinum scabrum, björksopp, Hans Andersson
Lactarius torminosus, skäggriska
Lactarius trivialis, skogsriska
Lactarius uvidus, lilariska
Lactarius vietus, gråriska leg & det JV, JV06-204
Leccinum holopus, kärrsopp, Hans Andersson
Leccinum rotundifoliae, rensopp
Leccinum scabrum, björksopp
Leccinum variicolor, fläcksopp
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lycoperdon nigrescens, mörk röksvamp, fjällbjörkskog (sur
 berggrund), leg J-Å. Lönqvist, det
 Jeppson (MJ)
Lyophyllum ulmarium, almmussling, björk
Peziza badia, brunskål, stigkant, det TL
Phellinus igniarius s.l. eldticka, björk
Phellinus nigricans, svart eldticka, Hans Andersson

Rutfjället near Hamra

Herbariebelägg Jan Vesterholt
 16.08.2006

Boletus sp, under *Betula pubescens*, leg & det JV, JV06-202
Clitocybe candicans, vit trattsivling, with *Salix* at roadside
 above timberline, leg & det JV, JV06-218
Cortinarius fennoscandicus, rensivling, under *Betula*
pubescens, leg & det JV, JV06-223
Entoloma sp. with *Betula pubescens* among tall herbs, leg
 JV, JV06-221
Entoloma olidum, herb JV

Pluteus cervinus, sköldskivling, björk
Polyporus ciliatus, sommarticka, Bernt Hägg
Roridomyces rorida, slemhätta, TL
Russula aeruginea, grönkremla
Russula aquosa, sumpkremla, leg Bernt Hägg, conf SJ
Russula atrorubens, svartröd kremla, Inga Lill Häggberg
Russula betularum, blek giftkremla
Russula claroflava, gulkremla
Russula consobrina, nässelkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula gracillima, spädkremla
Russula intermedia, praktkremla, vanlig!
Russula saliceticola, videkremla, *Salix*, det SJ
Russula scotica, leg Inga Lill Häggberg, det PAM, UPS
Russula versicolor, skarp siennakremla, leg Bernt Hägg, det
 Mattias Luderitz
Russula vesca, kantkremla, stor grupp
Russula vinosa, vinkremla, Hans Andersson
Russula xerampelina coll, sillkremla, liknade vinkremlor
Trametes ochracea, zonticka
Tremella mesenterica, gullkrös
Tricholoma album, rättikmusseron

Kommentar

Colpoma juniperi var en liten svart skålsvamp som
 Thomas Laessöe och Anna-Elise Torkelsen visade oss på
 enbuskar. På skålsvamparna växte gelésvampen **Tremella**
kartstenii parasitiskt. Under veckan fann vi dessa båda
 svampar på flera andra lokaler. JOT

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling var
 ett dominant inslag i den sura, magra fjällbjörkskogen
 bland blåbärsris och hönsbär. JOT

Hebeloma nigellum samlades av Thomas Laessöe
 nordväst om Malmagen på sandig mark. JOT

Russula lundellii, praktkremla var vanlig i sluttning-
 arna. Det handlar om en stor, flammigt rödgul kremla som
 får gula skivor. JOT

Entoloma sericellum, bleknopping, with *Salix* at roadside
 above timberline, leg & det JV, JV06-210
Exidia repanda, köttkrös, on twig of *Betula pubescens*, leg
 JV, det A. Torkelsen, JV06-217
Galerina sp, in wet moss and *Sphagnum* above timberline,
 leg & det JV, JV06-205
Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling, with *Salix* at
 roadside above timberline, leg & det JV, JV06-215

Hebeloma monticola, with *Salix* and *Betula*, leg TL, det JV, JV06-219
Hebeloma velutipes, *Betula*, JV, UPS
Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxskivling, in mire, leg & det JV, JV06-214
Inocybe arthrocytis Kuhner; with *Salix*, leg JV, det SJ, JV06-209
Inocybe praetervisa, stor löktråding, with *Betula nana* & *Salix*, leg & det JV, JV06-208
Lactarius pilatii, with *Betula nana*, leg & det JV, JV06-220
Lactarius uvidus, lilariska, under *Betula pubescens*, leg & det JV, JV06-200
Leccinum cyaneobasileucum Lannoy & Estadès, with *Betula nana*
Neottiella aphanodictyon, grusväg med *Polytrichum*, leg JV, det TL, foto JV & TL, JV06-207 (se bild)
Peziza badia, brunskål, at gravelly road in moss, leg JV, det TL, JV06-206
Pleurotus sp., on *Betula pubescens*, leg & det JV, JV06-203
Russula intermedia, praktkremla, under *Betula pubescens*, leg & det JV, JV06-201, JV06-216
Russula saliceticola, videkremla, with *Salix*, leg JV, det SJ, JV06-211
Russula sp., with *Salix* and *Betula nana*, mild, leg & det JV, JV06-212
Russula sp., with *Betula pubescens*, mild, leg & det JV, JV06-213

Kommentar

Entoloma olidum är beskriven av Noordeloos och Borgen i *Persoonia* 12: 269, 1984. Torbjörn Borgen har bekräftat att fyndet vid Rutfjället är just *E. olidum*. JV
Inocybe arthrocytis En av många arter i *dulcamara*-gruppen som beskrivits från alpin miljö i Frankrike och Schweiz. De flesta arterna växer med *Salix* i snölegor etc. Denna art är ej tidigare känd från Sverige. SJ

Foto: Jan Vesterholt

Neottiella aphanodictyon, ny för Sverige.

(Vägen mot) Västra Ruvalen, Ljusnedal socken, Härjedalen

Ca 1333000; 6947000 (1km ?)

Gammal barrskog, tidigare betade fåbodskogar, kalkmark
16.08.2006

Stig Jacobssons lista

Albatrellus confluens, brödticka
Alloclavaria purpurea, luddfingersvamp
Amanita fulva, brun kamskivling
Amanita regalis, brun flugsvamp
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Clitocybe squamulosa, småfjällig trattskevling
Collybia dryophila, blek nagelskevling
Cortinarius betulinus, blekblå spindling
Cortinarius brunneus, umbraspindling
Cortinarius cinnamomeus, kanelspindling
Cortinarius claricolor, vitkransad spindling
Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling
Cortinarius delibutus, gulspindling
Cortinarius dilutus, blekfotad spindling
Cortinarius evernius, lilaspindling
Cortinarius gentilis, gulbandad spindling
Cortinarius infractus, bitterspindling
Cortinarius limonius, eldspindling
Cortinarius paragaudis, tegelbandspindling
Cortinarius scaurus, myrspindling

Foto: Hans Andersson

Stig Jacobsson vid mikroskopet.

Cortinarius stillatitius, honungsspindling
 Cystoderma amianthinum, ockragul grynskevling
 Cystoderma carcharias, rödgrå grynskevling
 Entoloma conferendum, stjärnrödhätting
 Entoloma nidorosum
 Exobasidium vaccinii, lingonsvulst
 Fomitopsis pinicola, klibbticka
 Gloeophyllum sepiarium, vedmussling
 Gomphidius glutinosus, citronslemskevling
 Gymnopilus picreus, mörkfotad bitterskevling
 Hydnum repandum, blek taggsvamp
 Hydnum rufescens, rödgul taggsvamp
 Hygrophorus karstenii, äggvaxkevling
 Lactarius rufus, pepparriska
 Laccaria laccata, laxskevling
 Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskevling
 Lactarius deterrimus, blodrisker
 Lactarius plumbeus, svartriska
 Lactarius trivialis, skogsrisker
 Leccinum versipelle, tegelsopp
 Leccinum vulpinum, tallsopp
 Lepista flaccida, rödbrun trattskevling
 Lyophyllum conglobatum (=fumosum), röktuvskevling
 Marasmius androsaceus, tagelbrosking
 Micromphale perforans, barrbrosking
 Mycena abramsii, sommarhätta
 Mycena galericulata, rynkhätta
 Mycena pura, rättikhätta
 Mycena rubromarginata, rödeggad hätta
 Mycena sanguinolenta, mörkeggad blodhätta
 Phellinus chrysoloma, granticka
 Phellinus viticola, vedticka

Russula aeruginea, grönkremla
 Russula adusta, svedkremla
 Russula aquosa, sumpkremla
 Russula atroglaucosa
 Russula claroflava, gulkremla
 Russula decolorans, tegelkremla
 Russula gracillima, spädkremla
 Russula paludosa, storkremla
 Russula taigarum, taigakremla
 Russula vinosa, vinkremla
 Russula xerampelina, sillkremla
 Spathularia rufa, blek spadmurkling
 Suillus luteus, smörsopp
 Trichaptum abietinum, violeticka

Övriga fynd från Västra Ruvalen

Ceraceomerulius serpens, vindelgröppa, Populus tremulae trunk, leg, det & foto TL, TL 12616, C
 Ceriporiopsis mucida, strålticka, Betula trunk, leg, det & foto TL, TL 12619, C
 Clitopilus hobsonii, leg, det & foto TL, TL 12615, C
 Confertobasidium ochraceum, leg & det TL, TL 12611, C
 Cordyceps capitatus s. str. on Elaphomyces muricatus, huvudlik svampklubba på marmorerad hjorttryffel, leg, det & foto TL, TL 12609, C
 Cudonia confusa, blek mössmurkling, Picea litter, leg, det & foto TL, TL 12613, C
 Inocybe flocculosa, luddtråding, leg & det ABN
 Lachnellula suecica, leg, det & foto TL, TL 12612, C
 Nemanium atropurpureum, Populus tremulae trunk, leg & det TL, TL 12621, C
 Russula citrinoclora, leg & det PAM

Kommentar

Alloclavaria purpurea, luddfingersvamp var intressant fynd. Den växer mest i fina ängsgranskogar. I mellannorrland ser vi den ibland i exklusiva bäckmiljöer t.ex. vid Mpd, Haverö sn, Nipbäcken där luddfingersvampen växer i gammal örtrik granskog med lappsmörblomma, skogsbräsma och skogsfru. Luddfingersvampen fördes upp på svenska rödlistan år 2000 och i kategorin NT (missgyn-

nad). Övriga arter i listan är vanliga i granskogsmiljöer inom midsvenska området. JOT.
 Arten hänföres nu till släktet Alloclavaria som bl.a. kännetecknas av tjockväggiga hår. Arten är mer släkt med Hymenochaete än med övriga Clavariaarter som däremot är besläktade med typiska skivsvampar. TL

Ruvalen med omgivning, Tännäs socken, Härjedalen, I326755; 6945455

Kartblad I7C9f Småruta I7C9f 01

Gammal barrskog, tidigare betade fåbodskogar, kalkmark

6 km Funäsdalen NV

17.08.2006

Skrivare: Hans Andersson, Anita och Leif Stridvall

Albatrellus confluens, brödticka, Sonja Kuoljok

Amanita fulva, brun kamskevling, LAS

Amanita regalis, brun flugsvamp, Anita Blom

Amphinema byssoides, kraterskinn, Picea moss/litter TL
Antrodia heteromorpha, tickmussling, leg Arne Ryberg, det SJ
Ceraceomyces serpens, leg & det TL, C
Ceriporiopsis mucida, strålticka, leg & det TL, C
Chalciporus piperatus, pepparsopp, LAS
Chondrostereum purpureum, purpurskinn, LAS
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp, LAS
Clavaria purpurea, luddfingersvamp, fjällbjörkskog med gran och björk, Lars G. Ljungberg, UPS
Clitocybe candicans, vit trattskeivling, LAS
Clitopilus hobsonii, vedmjölmussling, leg & det TL, C
Collybia alpina, Ann-Mari Bergström
Collybia cirrata, liten nagelskeivling, LAS
Conferticium ochraceum, sprickskinn, leg & det TL, herb TL
Coprinus acuminatus, puckelbläcksvamp, LAS
Cordyceps capitata, huvudlik svampklubba, leg & det TL, herb TL
Cortinarius acetosus, LAS
Cortinarius acutus, Ann-Mari Bergström
Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling, LAS
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, LAS
Cortinarius badiovinaceus, granskog, leg Arne Ryberg, det HL
Cortinarius betulinus, blekblå spindling, LAS
Cortinarius biformis, Ann-Mari Bergström
Cortinarius brunneus, umbraspindling, LAS
Cortinarius brunneus var clarobrunneus, Lars G. Ljungberg
Cortinarius callisteus, lokspindling, Norbert Arnold, UPS
Cortinarius caperatus, rimskivling, Hans Andersson
Cortinarius casimiri, storsporig spindling, Eva Grönvall
Cortinarius cinnamomeus, kanelspindling, LAS
Cortinarius collinitus, violettfootad slemspindling, LAS
Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling, Ann-Mari Bergström, det SJ
Cortinarius decipiens, det Norbert Arnold, utställd
Cortinarius delibutus, gulspindling, Betula, Picea, Salix, Birgitta Gahne
Cortinarius dilutus, blekfotad spindling, Norbert Arnold, conf + mikrosk. SJ
Cortinarius evernius, lilaspindling, LAS, SJ
Cortinarius flabellus, Picea, leg Ann-Mari Bergström, det Norbert Arnold
Cortinarius flexipes var inolens, toppspindling, LAS
Cortinarius gentilis, gulbandad spindling, leg Ann-Mari Bergström, det SJ
Cortinarius illuminus, LAS, GB
Cortinarius laniger, ullspindling, Picea, Norbert Arnold
Cortinarius limonius, eldspindling, Norbert Arnold
Cortinarius melleopallens, honungsblek spindling, LAS + flera fynd
Cortinarius multiformis, lökspindling, LAS
Cortinarius ochrophyllus, ockraspindling, Ann-Mari Bergström
Cortinarius paragaudis, tegelbandspindling, LAS
Cortinarius pholideus, tofsskeivling, Betula, Norbert Arnold
Cortinarius sanguineus, blodspindling, Norbert Arnold
Cortinarius semisanguineus, rödskivig kanelspindling, Inger-Lise Walter
Cortinarius stillatitius, honungsspindling
Cortinarius subtortus, doftspindling LAS
Cortinarius talus, halmspindling, LAS
Cortinarius traganus, bockspindling LAS
Cortinarius trivialis, trappspindling, LAS
Cortinarius vibratilis, gallspindling, LAS
Cudona confusa, blek mössmurkling, leg & det TL, C
Entoloma conferendum, stjärnrödhätting, LAS
Entoloma formosum, LAS
Exidia repanda, köttkrös, björk, Inger-Lise Walter, det Anna-Elise Torkelsen
Exidia thuretiana, lövved, JV (mikroskoperad)
Flammulaster limulatus, LAS, conf SJ
Galerina calyptrata, luvhätting, LAS
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling, gran, Hans Andersson
Gomphidius glutinosus, citronsllemskeivling, LAS
Hydnum repandum, blek taggsvamp, Hans Andersson
Hygrocybe cfr aurantiosplendens, fager vaxskeivling, Norbert Arnold, conf. SJ
Hygrophorus erubescens, besk vaxskeivling, LAS
Hygrophorus inocybiformis, skäggvaxskeivling, LAS
Hygrophorus inocybiformis, skäggvaxskeivling, Lars G. Ljungberg & Ivar Sörensen, foto LGL, UPS
Hygrophorus karstenii, äggvaxskeivling, LAS
Hyphodontia cf breviseta, leg & det TL, C
Hypholoma capnoides, rökslöjskeivling, LAS
Hypholoma elongatum, långfootad slöjskeivling, LAS
Inocybe fuscicula, strecktråding, Picea-Betula-Salix, Birgitta Gahne (mikrosk.)
Inocybe geophylla, sidentråding, LAS
Inocybe lacera, mörktråding, LAS
Inocybe nematoloma, LAS, GB
Inocybe soluta, LAS, GB
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskeivling, LAS
Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskeivling, LAS
Laccaria laccata, laxskeivling, LAS
Laccaria proxima, stor laxskeivling, LAS
Lachnellula suecica, TL, C
Lachnellula suecica, JV, UPS
Lactarius deliciosus, läcker riska, LAS
Lactarius deterrimus, blodrisk, LAS

Lactarius flexuosus, buktriska, LAS
Lactarius mammosus, mörk kokosriska, LAS
Lactarius repraesentaneus, gulriska, LAS
Lactarius sphagnetii, vitmossriska, LAS
Lactarius spinosulus, fjällriska, LAS
Lactarius trivialis, skogsriska, LAS
Lactarius tuomikoski, LAS
Lactarius uvidus, lilariska, LAS
Lasiosphaeria strigosa, leg & det TL, herb TL
Leccinum scabrum, björksopp, Hans Andersson
Leccinum versipelle, tegelsopp, LAS, LAS
Lycoperdon lambinonii, grusväg i granskog, leg Arne Ryberg, det Jeppson, (MJ)
Marasmiellus perforans, barrbrosking, LAS
Marasmiellus perforans, barrbrosking, leg & det TL, herb TL
Marasmius androsaceus, tagelbrosking, Joachim Krumlinde
Mycena epipterygia, flåhätta, LAS
Mycena galericulata, rynkhätta, LAS
Mycena galopus, mjölkhätta, LAS
Mycena laevigata, halhätta, LAS
Mycena rubromarginata, rödeggad hätta, LAS
Nemania atropurpurea, leg & det TL, herb TL
Otidea caligata, marken, JV, UPS
Panus conchatus, broskmussling, LAS
Peziza badia, brunskål, vägkant, leg HK, det Nils Lundqvist
Phellinus nigricans, svart eldticka, LAS, conf Åke Strid
Pholiota heteroclita, lukttofsskivling, LAS + flera fynduppgifter
Pholiota subochracea, aprikostofsskivling, LAS, conf SJ
Pluteus cervinus, hjortskölding, LAS
Psilocybe tenax (= *medullosa* ss Ludwig, = *sylvatica*), deep in litter under *Picea*, TL + foto, TL 12614

Russula adusta, svedkremla, Hans Andersson
Russula aeruginea, grönkremla, HK, HK06021
Russula aquosa, sumpkremla, LAS
Russula atroglaucula, gran-björk, leg Ivar Sörensen, foto + mikros. HK, HK 06017
Russula citrinoclora, LAS
Russula citrinoclora, HK, HK06020
Russula consobrina, nässelkremla, LAS
Russula decolorans, tegelkremla, Wolfgang Helfer, utställd
Russula griseascens, grånande giftkremla, LA
Russula lutea, äggkremla, LAS, utställd
Russula nitida, åderkremla, LAS + HK
Russula olivina, olivinkremla, leg Ann-Mari Bergström, det HL, IK
Russula paludosa, storkremla, HK, LAS
Russula postiana Romell, HK
Russula puellaris, siennakremla, LAS
Russula sphagnophila, vitmosskremla, leg HK, conf SJ
Russula taigarum, taigakremla, LAS
Russula vesca, kantkremla, HK
Russula vinosa, vinkremla, LAS
Stereum sanguinolentum, blödskein, Åke Strid
Stropharia psedocyanea, pepparkragsskivling, LAS
Suillus luteus, smörsopp, LAS
Trichatum abietinum, violticka, granlåga, Åke Strid
Tricholoma inamoenum, luktmusseron, LAS
Tricholomopsis decora, stubbmusseron, LAS
Tubaria confragosa, ringskräling, björklåga, LAS
Tubifera ferruginosa, bikakesvamp, murken ved, Inger-Lise Walter
Vibrissia truncorum, bäckmurkling + *Scutellinia* sp. murken ved, Jan-Åke Lönqvist, UPS
Xerocomus subtomentosus, sammetsopp, JV

Kommentar

Cortinariusfynden blev många (36 arter) i ängsgranskogarna vid Ruvallen under bara ett besök. De 14 botaniska svampveckorna i Borgsjö socken, västra Medelpad har visat att nordliga gamla kalkgranskogar kan hysa cirka 75–100 olika arter av spindlingar t.ex. lokalerna Granbodåsen, Julåsen och N Getberget. De ”bruna spindlingar”, mest inom undersläktet *Telamonia*, vi fann vid Ruvallen är vanliga arter men kan ändå vara svårbestämda. Tack vare goda specialister på släktet *Cortinarius* (Håkan Lindström, Karl Soop, Ilkka Kytövuori m.fl.) så fick vi nu namn på alla funna spindlingar. Förhoppningsvis lärde vi oss några nya arter inom denna ekologiskt viktiga grupp av mykorrhizasvampar. Om några år kommer alla kända svenska spindlingar att presenteras i särskild del inom Svenska Artprojektet. JOT

Cortinarius callisteus, lokspindling. Stig Jacobsson konstaterade vid kvällens genomgång att lokspindling är vanlig i mittsvenska områdets mossiga granskogar. JOT

Entoloma formosum tillhör den grupp av rödskivling-

ar som håller till i gamla kvävefattiga gräsmarker och på fjällhedar. Vi finner således denna brungula art på fina gamla hackslåtmarker i skogs- och kustbygden i mittsvenska området. JOT

Hygrocybe aurantiosplendens, fager vaxskivling.

Insamlarens signatur var väldigt otydlig. Denne hade skrivit *Hygrocybe punicea*. Stig Jacobsson hade strukit över och istället skrivit dit *Hygrocybe* cfr *aurantiosplendens*. Fager vaxskivling är rödlistad i kategorin NT (missgynnad). JOT

Hygrophorus inocybiformis, skäggvaxskivling.

En rödlistad, gråbrun, fjällig art som är bunden till gammal mossig, kalkrik granskog och funnen från Dalarna och norrut i vårt land. Den står nära *H. korhonenii* som söderut växer i bl.a. granplanteringar. Skäggvaxskivlingen är dock sällsynt. Under de fjorton Borgsjöveckorna 1982–2003 så gjordes bara två fynd av denna rara taigaart. Siw Muskos fann den 1994 i Jämtgavelns naturskogar. Under musseronveckan 1995 fann Ilkka Kytövuori skäggvaxskivling i

kalkrika guckuskomarker intill Skarpbäcken i Granboda by. Fyndet bekräftades av holländaren Eef Arnolds som tog med sig belägget till Holland och Wijster (W). Flera av arterna inom släktet *Hygrophorus* (skogsvaxskivlingar) är sällsynta söderut i Europa. Eef Arnolds skrev t.ex. efter musseronveckan i Borgsjö i brev 19/12 1995: "I have very good memories of the nice company, beautiful forests and interesting mushrooms during the Borgsjö week in 1995. The richness of *Tricholoma* species and hydneous fungi was quite remarkable. In mycological respect I enjoyed in particular to study fresh collections of six *Hygrophorus* species from old coniferous forests which I had not seen before! Most of them were collected by Ilkka Kytövuori, an amazing mushroom hunter and good expert." Skotten Roy Watling ledde Borgsjöveckan 1993 och skrev i tidskriften *Jordstjärnan* 1994:3 "In Scotland members of the genus *Hygrophorus* are rare and cause a stir when found except for some exceptions eg *H. hypothecus* and *H. pustulatus*". Stockholmare Erik Malm var stor kännare av vaxskivlingar. Han brukade hålla små föredrag i fält om arternas kännetecken under Borgsjöveckorna. Många av skogsvaxskivlingarna är kalkgynnade och synes även trivas i bergssluttningar med högt, rörligt grundvatten där deras fruktkroppar ibland kan växa i stort antal och bilda stora ringar. JOT

***Hygrophorus karstenii*, äggvaxskivling** är en fin matsvamp som är vanligare i den norrländska skogen än söderut. Den föredrar äldre rikare granskogar. JOT

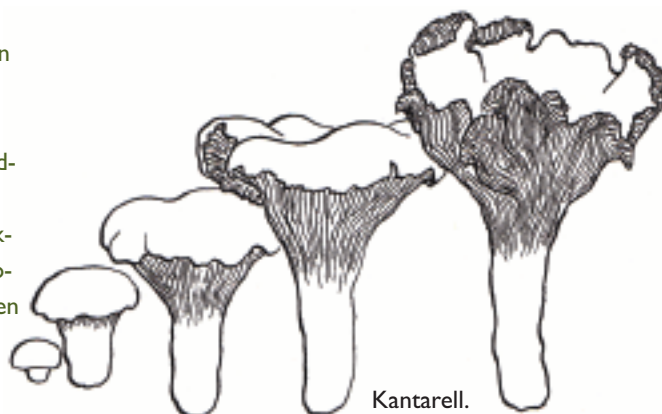
Inocybe nematoloma är uppförd på nya norska rödlistan i kategorin NT (missynnad). Denna spensliga gulgulbruna tråding verkar nordlig i sin utbredning och kalkgynnad. Vi ser den rätt ofta bland vitmossor i fuktiga skogar och myrar i jämtska rikområdet. Bild finns i tidskriften *Jordstjärnan* 1989 (2).

***Lycoperdon lambinonii*, småsporig röksvamp** är ganska okänt taxon, påminner morfologiskt om *L. molle* men har mindre sporer och annorlunda kapillitium. Känd över hela Europa men överallt sällsynt, växer gärna i fjällhed men även i vägkanter i borealasubalpina skogsmiljöer. M. Jeppson

Psilocybe tenax finns varken i EK eller i NM I. JOT. Detta är sensu Ludwig. IK använde ett annat namn vid möte häromåret i Finland. TL

***Russula olivina*, olivinkremla** är en sällsynt, nordlig art i fina gamla ängsgranskogar. Den är rödlistad i kategorin VU (sårbar). JOT

Russula citrinoclora var ett spännande fynd. Det handlar om en medelstor kremla med olivgrön hatt som är beskriven av Singer från Altaibergen i Asien. Inte ovanlig på sydvästra Grönland. (Knudsen & Borgen 1992). Under kremleveckan i Borgsjö 2001 samlades denna rara kremla på tre lokaler, samtliga belägna i kalkrik granskog med inslag av björk och gråal (belägg finnes i UPS). För mer utförlig beskrivning, se artikeln "Släktet *Russula* (kremlor) i Mittsverige" (*Jordstjärnan* 2002/3). Arten är troligen sällsynt, kanske även förbisedd. JOT

Kantarell.

Röstavallen, Tännäsdalen, Tännäs socken, Härjedalen

19.08.2006

Arne Rybergs lista

Boletus edulis, karljohan
Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp
Cantharellus cibarius, kantarell (se bild)
Clitocybe odora, grön trattskepp
Coprinus angulatus, liten brandbläcksvamp,
 brandplats, Arne Ryberg, UPS
Laccaria laccata, laxskepp
Lacrymaria lacrymabunda, tårspredning, vägbant,
 Arne Ryberg
Lactarius representaneus, gulriska

Lactarius torminosus, skäggriska
Lactarius trivialis, skogsrika
Leccinum holopus, kärrsopp
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lentinellus vulpinus, rävmussling, Arne Ryberg
Lycoperdon umbrinum, umbraröksvamp, leg Arne Ryberg,
 det Jeppson (MJ)
Lyophyllum decastes, mörk tuvskepp
Pholiota highlandensis, kolflamskepp
Russula aeruginea, grönskepp

Sandåsvallen, Tännäs socken, Härjedalen

I 323000; 6941155

Natura 2000 (EU:s nätverk för värdefull natur), biografisk region: alpin. 17 hektar.

Fäbodvall, färbetad björkskog, kalkrikt

16.8.2006

Skrivare: Kerstin Bergelin, Bengt Petterson

Fäbodvall i östra delen av Tännadalen som fortfarande är i bruk. Ängsmarken kring bodarna hävdas och den omgivande björkskogen får betas. Tala vänligt med markägaren som har skyltat "Privat"!

Kerstin Bergelin (KB) skrev besöksgruppens långa artlista med arterna snyggt och prydligt textade.

Amanita crocea, orange kamskivling, KB

Amanita flavescens, Nils-Otto Nilsson & Mats Karlsson

Amanita fulva, brun kamskivling, KB

Amanita nivalis, snökamskivling, Ann-Sofie Karlsson

Amanita vaginata, grå kamskivling, betad fjällbjörkskog, Ewa Svensson

Boletus edulis, karljohan, KB

Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp, KB

Bovista paludosa, sumpäggsavamp, leg Bengt Petterson

Bovista paludosa, sumpäggsavamp, rikkärr, leg Nils-Otto Nilsson, UPS

Cantharellus cibarius, kantarell, KB

Chalciporus piperatus, pepparsopp, KB

Chlorociboria aeruginascens, grönskål, KB

Clitocybe gibba, sommartratts-kivling, KB

Clitocybe odora, grön tratts-kivling, KB

Clitopilus prunulus, mjölskivling, färbetad björkskog,

Margareta Malmberg

Collybia dryophila, blek nagelskivling

Colpoma juniperi, Arne Ryberg

Cortinarius anomalus, björkspindling, KB

Cortinarius septentrionalis, auroras-pindling, KB

Cortinarius cf bivelus, håls-pindling, leg & det HL

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, KB

Cortinarius balaustinus, stråls-pindling, Betula, KB, det KS

Cortinarius balteatus, bårds-pindling, KB

Cortinarius biformis, gycklars-pindling, Norbert Arnold

Cortinarius caperatus, rimskivling, KB

Cortinarius delibutus, gulspindling, Ann-Sofie Karlsson

Cortinarius durus, betad fjällbjörkskog på andra sidan vägen, Viola Fägersten, det KS, utställd

Cortinarius glaucopus, strimspindling, KB

Cortinarius infractus, bitters-pindling, betad fjällbjörkskog, Ewa Svensson

Cortinarius lepidopus, KB, det KS

Cortinarius cf leucophanes, gräddspindling, KB

Cortinarius paragaudis, tegelbandspindling, Eva Grönlund

Cortinarius porphyropus, anilins-pindling, betad fjällbjörkskog, Viola Fägersten

Cortinarius septentrionalis, auroras-pindling, KB

Cortinarius torvus, strumspindling, KB, det KS

Cortinarius sp, leg Bengt Petterson, björkskog, vide KS, "okänd art", Sandåsvallen SO, I 323255/6940855

Crucibulum laeve, gul bröds-korgssvamp, KB

Cystoderma amianthinum, ockragul grynskivling, KB

Cytidia salicina, säl-plätt, leg Bengt Petterson, det Gunilla Hederås

Entoloma glaucobasis, leg Sören Gutén, det JV, UPS

Entoloma mougeotii, gråblå nopping, Ann-Mari Bergström

Entoloma serrulatum, naggnopping, KB

Exidia repanda, köttkrös, björk, leg & det A-E Torkelsen

Exobasidium juelianum, lingonkvast, KB

Fomes fomentarius, fnöskticka, KB

Galerina pseudomycenopsis, lapphätting, leg Anita Blom, conf SJ, UPS

Gomphidius glutinosus, citronsllemskivling, Wolfgang Helfer

Gymnosporangium cornutum, hornrost, KB

Hebeloma crustuliniforme, tårfränskivling, leg Ann-Mari Bergström det JV

Hydnum repandum, blek taggsvamp, KB

Hygrocybe chlorophana, gul vaxskivling, Claes-Göran Mellberg

Hygrocybe conica, toppvaxskivling, KB

Hyphoderma setigerum, vårtskinn, leg Ann-Sofi Karlsson, det Gunilla Hederås

Inocybe geophylla, sidentråding, KB

Inocybe cervicolor, hjorttråding, KB

Inocybe flocculosa, luddtråding, leg Bengt Petterson, det SJ

Inocybe rimosa, topptråding, leg & det Ellen Larsson

Inonotus obliquus, sprängticka, KB

Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling, KB

Laccaria laccata, laxskivling, KB

Lachnum bicolor, död ved, JV

Lactarius flexuosus, buktriska, KB

Lactarius fuliginosus, rökriska, Nils-Otto Nilsson

Lactarius representaneus, gulriska, KB

Lactarius rufus, pepparriska, KB

Lactarius theiogalus (=tabidus), småriska, KB

Lactarius torminosus, skäggriska, KB

Lactarius trivialis, skogsriska, KB

Lactarius vietus, gråriska, KB

Leccinum rotundifoliae, rensopp, Eva Grönlund
Leccinum scaber, björksopp, KB
Leccinum versipelle, tegelsopp, KB
Lyophyllum connatum, vit tuvskivling
Micromphale perforans, barrbrosking, KB
Mollisia cinerea coll, KB
Mycena pura, rättikhätta, KB
Orbilis sp, KB
Panaeolus semiovata (= *Panaeolus semiputrus*), ringbroking, hästspillning, Claes-Göran Mellberg
Paxillus involutus, pluggskivling, KB
Peziza echinospora, brun brandskål, Arne Ryberg
Phellinus igniarius, eldticka, KB
Phellinus nigricans, svart eldticka, KB
Pholiota heteroclita, lukttofsskivling, Bengt Petterson
Piptoporus betulinus, björkticka, KB
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmusling, KB
Polyporus brumalis, vinterticka, smal gren av lövträd, Berit Forsberg
Resupinatus applicatus, strimmussling, död ved, JV, UPS
Rickenella fibula, vecknavling, KB
Russula adusta, svedkremla, Berit Forsberg
Russula aeruginea, grönkremla, betad fjällbjörkskog
Russula betularum, bleknande björkkremla
Russula chamiteae, leg Bengt Petterson, det Mats Karlsson
Russula chloroides, trattkremla, KB

Russula claroflava, gulkremla, KB
Russula cyanoxantha var *pelteraei*, brokkremla, KB
Russula decolorans, tegelkremla, betad fjällbjörkskog
Russula font-queri, gyllenkremla, leg Ann-Mari Bergström, det HK
Russula gracillima, spädkremla, KB
Russula intermedia (= *lundellii*), praktkremla, KB
Russula lutea, äggkremla, betad fjällbjörkskog
Russulan nana, fjällkremla, KB
Russula vesca, kantkremla, Viola Fägersten
Russula vinosa, vinkremla, betad fjällbjörkskog, Viola Fägersten
Russula vinososordida, leg Bengt Petterson, det Mats Karlsson
Russula violacea, violkremla, KB
Russula xerampelina coll, sillkremla, KB
Stereum rugosum, styvskinn, KB
Stropharia semiglobata, gul kragsskivling, hästdynga, KB
Suillus luteus, smörsopp, Wolfgang Helfer, conf SJ
Suillus variegatus, sandsopp, Berit Forsberg
Trametes ochracea, zonticka
Tremella karstenii, på *Colpoma juniperina*, Arne Ryberg
Tricholoma fulvum, fläckmusseron, KB
Uromyces geranii, på *Geranium sylvaticum* (skogsnäva), Bengt Petterson, det Nils Lundqvist, UPS

Kommentar

Entoloma glaucobasis är en liten brunaktig rödskivling som verkar bunden till kalkrika ängsmarker i europeiska fjällområden. Den har tvåfärgad fot, upptill brun och nedtill blå. Enligt Noordeloos *Entolomabok* (1992) sällsynt i Mellaneuropas berg. Enligt EK noterad i naturbetesmark i Skåne. Kandidat till rödlistan 2010? JOT

Hyphoderma setigerum, vårtskinn mikroskoperas och bestämdes av Gunilla Hederås. Skinnsvampar spelar en viktig ekologisk roll i naturen som nedbrytare av död ved. En del skinnsvampar bildar även mykorrhiza med högre växter! Tyvärr är Gunilla en av få mykologer i vårt land som kan sätta namn på skinnsvampar. Därför blir denna grupp underrepresenterad vid mykologiveckor. JOT

Russula chamiteae Kuhner (= subrubens Lange) såg vi under mykologiveckan på fjällhedar. Här växte denna purpurroda-brunröda sillkremla på gammal fåbodäng. Arten finns inte uppgiven i EK men däremot i NM 2 med uppgift om förekomst i arktisk och alpin miljö med *Salix*. JOT

Russula cyanoxantha var pelteraei är ett taxon som använts för en grön form av brokkremla som sällsynt är funnen norr om Dalälven. Vi fann den t.ex. vid

Russulaseminariet i Borgsjö 1984 då Henning Knudsen använde namnet för en kollekt av en grönaktig kremla. Se tidskriften *Jordstjärnan* 2002 s. 36. Diskussionen om fyndet i nordvästra Härjedalens fjällvärld visar hur lite vi vet idag om svampars namn och svampars utbredning. JOT Fynd bör samlas och mikroskoperas innan vi kan vara säkra. Det var tydligen en grön kremla men var det verkligen brokkremla? Det finns annat som kan komma ifråga. Jag minns diskussionen om fyndet i Borgsjö 1984. Eftersom det är en så trivial art i Sydsverige och Danmark blir det lätt att mykologer inte tycker det är något att lägga tid på. SJ
Russula violacea, violkremla är inte uppgiven från norra Sverige i EK. Rik björkskog anges som ekologi. Violkremlan ingår i svårt och outrett komplex av arter runt *Russula pelargonica*, pelargonkremla, se tidskriften *Jordstjärnan* 2002/2 s. 25. Flera insamlingar av violkremla gjordes vid Sandåsullen. JOT

Tremella karstenii är en gelésvamp som växer parasitiskt på skålsvampen *Colpoma juniperi* som i sin tur växer på döda grenar av enbuskar. Vi såg båda svamparna på flera besökta lokaler under veckan. JOT

Skarvvälens sluttning N Tännäsdalen, Tännäs socken, Härjedalen

Ca 1322555; 6944555

Björkskog, dryashed, myr

19.08.2006

Lars Thure Nordin ledde vandringen över fjällvidderna.

Gruppen inventerade främst kring Skarvvälens längs leden upp mot Lillskarvens topp. (1224 m.ö.h.)

Amanita fulva, brun kamskivling
Clavulina cinerea, grå fingersvamp, Kjell Olofsson
Cerrrena unicolor, slingerticka, leg Nils Virhammar, det Åke Strid
Clitocybe strigosa
Cortinarius alpinus/favrei, Kjell Olofsson
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius infractus, bitterspindling, björkskog, Lars Thure Nordin, det SJ
Cortinarius stillatitius, honungsspindling, björkskog, Lars G. Ljungberg
Discinella sp. kalfjäll i mossa i snölega, leg och foto Kjell Olofsson, det TL, UPS
Entoloma caesiocinctum, det JV, UPS
Entoloma mougeotii, gråblå nopping, leg Nils Virhammar, det LAS, conf SJ
Entoloma poliopus, ängsnopping, kanten av rikkärr, Lars G. Ljungberg
Entoloma serrulatum, naggnopping, leg Bertil Svensson, det JV
Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling
Hygrocybe conica, toppvaxskivling, dryashed, Jan-Åke Lönqvist
Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling, Bertil Svensson
Inocybe bongardii, dofttråding, Skarvvälens sydsluttning, fjällbjörkskog, Jonny Svensson, UPS
Inocybe lacera, mörktråding
Laccaria laccata, laxskivling
Lactarius glyciosmus, kokosrisk

Lactarius torminosus, skäggriska
Leccinum rotundifoliae, rensopp
Leccinum scabrum, björksopp
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lichenomphalia hudsoniana, blånavling, Lillskarven, leg Jan-Åke Lönqvist, det TL, UPS
Lycoperdon nigrescens, mörk röksvamp, leg Kjell Olofsson, det Mikael Jeppson
Melanoleuca grammopodia, isabellmusseron
Mycena pura, rättikhätta
Neottiella vivida, dryasheden, Lillskarven, leg Jan-Åke Lönqvist, det TL, UPS
Ramsbottomia asperior, Lillskarven, leg Jan-Åke Lönqvist, det Arne Ryberg, UPS
Russula aeruginea, grönkremla, HK
Russula chloroides, trattkremla, HK
Russula claroflava, gulkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula emetica var. betularum, blek giftkremla, Lars G. Ljungberg
Russula font-queri, gyllenkremla, HK06018
Russula nana, fjällkremla
Russula versicolor, skarp siennakremla, HK
Tricholoma fulvum, fläckmusseron, Berit Rodling-Martinsson,
Tricholoma viridilutescens, gulgrön kantmusseron, leg HK, det SM, UPS
Xerocomus subtomentosus, sammetssopp

Kommentar

Neottiella vivida anges från Skåne i EK, nu tydligt på fjällsemester i Härjedalen! JOT

Skärkdalen, öster om vägen till Ljungdalen och 2.5 km N bron över Skärkan, Storsjö socken, Härjedalen, Storsjö sn

Ca 1347555; 6970555

19.08.2006

Ängsgranskog med björk

Collybia tuberosa, spissknollet flathatt, Anne Molia
Cortinarius bataillei, orangespetsig spindling, KS, UPS
Cortinarius borgsjöensis, blåbandad spindling, granskog, KS, HL mikroskopemat, UPS
Cortinarius camphoratus, stinkspindling, Nils Virhammar

Cortinarius huronensis, leg Elna Hultqvist, det KS
Cortinarius infractus, bitterspindling, leg Lars G. Ljungberg, conf KS, utställd
Cortinarius limonius, eldspindling, blåbärsgranskog, leg Ivar Sörensen, conf KS

Cortinarius scabrus, grön skivslörsopp, Anne Molia, det KS
 Cortinarius subtortus, dofttråding, Lars G. Ljungberg
 Hygrophorus piceae, granvaxskivling, leg Lars G. Ljungberg, det SJ
 Hypholoma marginatum, kantslöjskivling, granved, KS
 Lactarius leonis, lejonriska, IK
 Lactarius tuomikoskii, IK
 Russula aeruginea, grönkremla, HK
 Russula anatina, skimmerkremla, HK, HK06029
 Russula aquosa, sumpkremla, HK
 Russula chloroides, trattkremla, HK06023
 Russula claroflava, gulskremla, HK
 Russula consobrina, nässelkremla, HK
 Russula decolorans, tegelkremla, HK

Russula emetica, giftkremla, HK
 Russula gracillima, spädkremla, HK
 Russula queletii, krusbärskremla, HK
 Russula sanguinea, blodkremla, HK
 Russula sphagnophila, vitmosskremla, HK
 Russula vinosa, vinkremla, HK
 Spathularia rufa, blek spadmurkling, Lars G. Ljungberg, utställd
 Tubaria confragosa, ringskräling, björk, leg Nils Virhammar, det SM

Kommentar

Russula anatina var spännande fynd, se diskussion om denna art i Jordstjärnan 2002/3 s.33. JOT

Storkläppvallen, Ljusnedal socken, Härjedalen

1329650 / 6960750 (200 m)

17.8.2006

Kerstin Bergelin (KB) skrev gruppens artlista.

Fäbodvall inkl vägkanter, skogsmark till vallen. Inv. området ca 5 ha. Ingår i Stor-Mittåkläppens Natura 2000-område

Agrocybe praecox, tidig åkerskivling, KB
 Amanita crocea, orange kamskivling, KB
 Amanita fulva, brun kamskivling, under Betula pubescens, leg & det JV, JV06-228
 Amanita vaginata, grå kamskivling, under Betula pubescens, leg & det JV, JV06-229
 Amanita battarrae, zonkamskivling, KB
 Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp, KB
 Clitocybe odora, grön trattskivling, KB
 Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, KB
 Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling, KB
 Cortinarius balaustinus, strålskivling, KB
 Cortinarius caperatus, rimskivling, KB
 Cortinarius delibutus, gulspindling, leg Nils Virhammar, det JV

Cortinarius cf illuminis, leg Bengt Pettersson, det SJ
 Cortinarius porphyropus, anilinspindling, Bengt Pettersson, det SJ
 Cortinarius septentrionalis, auroraspindling, KB
 Cortinarius talus, halmsspindling, KB
 Cortinarius umbrinolens, jordspindling, dvärgbjörk, Sören Gutén
 Entoloma conferendum, stjärnrödhatting, KB
 Entoloma glaucobasis, Jan Vesterholt
 Entoloma sericellum, bleknopping, Alf & Britt Nilsson
 Exobasidium vaccinii, lingonsvult, KB
 Hebeloma crustuliniforme, tårfränskivling, KB
 Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling, Salix
 Helvella lacunosa, svart hattmurkla, naken jord, ABN
 Hygrocybe biminata, leg Bengt Pettersson, det + mikrosk. KB, Herb KB
 Hygrocybe conica, toppvaxskivling, KB
 Hygrocybe insipida, småvaxskivling, Alf & Britt Nilsson
 Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling, Bengt Pettersson
 Hypomyces spadiceus, skäggriskesnyltning, Kerstin Viking
 Inocybe flocculosa, luddtråding, Alf & Britt Nilsson
 Inocybe geophylla, sidentråskivling, Bernt Hägg
 Inocybe sp, under Salix, leg & det JV, JV06-235
 Inocybe lacera, in grassland, mörktråding, leg & det JV, JV06-233
 Laccaria laccata, laxskivling, KB
 Laccaria proxima, stor laxskivling, KB
 Lactarius glyciosmus, kokosriska, KB
 Lactarius trivialis, skogsriska, KB
 Lactarius vietus, gråriska, KB
 Leccinum rotundifoliae, rensopp, KB
 Leccinum holopus, kärrsopp, KB
 Leccinum scabrum, björksopp, KB

Foto: Siv Muskos

Jonas Ljungström, Erna Strid och Gunnel Avehag.

Lactarius theiogalus (=tabidus), smårisk, KB
 Lactarius torminosus, skäggriska, KB
 Leccinum versipelle, tegelsopp, KB
 Mycena galopus, mjölkhatta, KB
 Peziza badia, brunskål, KB
 Piptoporus betulinus, björkticka, KB
 Russula aquosa, sumpkremla, KB
 Russula betularum, blek giftkremla, KB
 Russula claroflava, gulkremla, KB
 Russula delica, trattkremla, KB
 Russula lundellii, praktkremla, KB

Russula nitida, åderkremla, KB
 Russula pubescens, KB
 Russula xerampelina coll, sillkremla, KB

Kommentar

Entoloma glaucobasis är ny för Sverige! Denna rara ängssvamp samlades även på Sandåsvallen i Tänn-dalen. JOT

Hygrocybe biminiata är enligt danska boken "The genus Hygrocybe" synonym med *H. substrangulata* som vi under veckan fann i en del rikkärr. JOT

Stor-Mittåkläppen/Kliepe (1212 m), Ljusnedal socken, Härjedalen,

I328655; 6962255

Natura 2000 (EU:s nätverk för värdefull natur), biogeografisk region: alpin. Drygt 1100 hektar.

17.08.2006

Inga Lill Häggberg skrev en lista

Ungefär mitt i byn Bruksvallarna finns skylt "Mittåkläppen" (2.5 km väster avtagsvägen mot Flon), sedan vägggift med 30 kr/bil. Vandringen utgår från Djupdalsvallen. Först passerar man genom fjällbjörkskog av lite torrare typ. Sedan öppnar sig landskapet mot hedarna. En härlig fjällvandring vidtar upp till toppen av detta artrika blomsterfjäll (1212 m.ö.h.) med sin typiska profil. På toppen finns kalkrik fjällsipp (dryashed) där Stig Jacobsson förut noterat bl.a. risken *Lactarius groenlandicus* och trådingen *Inocybe leucoblema*.

Fjällbjörkskog

Amanita vaginata, grå kamskivling Inga-Lill Häggberg
Cerrena unicolor, slingerticka, Inga-Lill Häggberg
Coltricia perennis, skinticka, Inga-Lill Häggberg
Coprinus lagopides, stor brandbläcksvamp, brandfläck, leg Berit Forsberg, det JV
Cortinarius albobviolaceus, blekviolett spindling, leg Ann-Britt Staernes, det Ivar Sörensen
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, Inga-Lill Häggberg
Cortinarius balaustinus, strålsindling, leg Karin Kellström, det JV, UPS
Cortinarius caperatus, rimskivling, Inga-Lill Häggberg
Cortinarius delibutus, gulspindling, Inga-Lill Häggberg
Cortinarius heterocyclus, leg Ann-Britt Staernes, det HL
Cortinarius ochrophyllus, ockraspindling, Ewa Svensson
Cortinarius septentrionalis, aurorasindling, Ann-Britt Staernes
Entoloma nitidum, svartblå rödning, leg Inga Lill Häggberg, UPS
Hydnum repandum, blek taggsvamp, Inga-Lill Häggberg
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling, Inga-Lill Häggberg
Laccaria laccata, laxskivling, Inga-Lill Häggberg

Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling, Inga-Lill Häggberg
Lactarius fuliginosus, rökriska
Lactarius vietus, grårisk, Inga-Lill Häggberg
Leccinum scabrum, björksopp, Inga-Lill Häggberg
Mycena pura, rättikhätta, leg & det TL, herb TL
Mycena rosea, rosa rättikhätta, björkskog, Berit Forsberg
Pholiota highlandensis, kolflamskivling, brandplats i björkskog, Berit Forsberg
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling, Inga-Lill Häggberg
Pluteus cervinus, sköldskivling, Inga-Lill Häggberg
Russula aeruginea, grönkremla, Inga-Lill Häggberg
Russula claroflava, gulkremla, Inga-Lill Häggberg
Russula vesca, kantkremla, Bo Eriksson
Russula vinosa, vinkremla, Inga-Lill Häggberg
Russula xerampelina coll, sillkremla, Inga-Lill Häggberg
Stereum rugosum, styvskinn, björkstubbe, leg Bo Eriksson, det Åke Strid
Trichaptum abietinum, violticka, tallstockar

Fjällhed

Agaricus campestris, ängschampinjon, Ewa Svensson
Amanita nivalis, snökamskivling, Inga-Lill Häggberg
Amanita oreina, leg Inga-Lill Häggberg, det PAM, UPS
Amanita oreina (J.Favre) Bon, *Salix herbacea*, leg & det PAM, PAMSU06-37, UPS
Bovista cretacea, nordisk äggsvamp, moist subalpine grassland, alt. 1000 m. leg A. Karlsson,
 J. Nilsson & M. Jeppson, det M. Jeppson (MJ 8147)
Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp, M. Jeppson
Clitocybe geotropa, häggtrattskivling, dvärgbjörk, leg Ann-Britt Staernes, det SJ, UPS

Clitocybe lapponica, lapptrattskeivling, leg Gerda Stenström, det PAM, UPS

Helvella elastica (ss NM I), smal hattmurkla, TL, UPS

Helvella nigricans (ss NM I), sotmurkla, leg Claes-Göran Mellberg, det TL, UPS

Hygrocybe calciphila, vid stig med lav och mossa, leg och det Sören Gutén, UPS

Laccaria montana, Inga-Lill Häggberg m fl

Lactarius dryadophilus, dryasrisk, leg Ann-Britt Staernes, det JV, UPS

Lactarius dryadophilus, dryasrisk, Eva Grönlund, UPS

Lactarius salicis-reticulatae, riprisk, among *Salix* sp, leg, foto, mikrosk. Mattias Luderitz, conf PAM

Lycoperdon cf *niveum*, *Dryas* vegetation, leg & det M. Jeppson, (MJ 8147)

Multiclavula vernalis, enkel lavklubba, Claes-Göran Mellberg

Mycena pura, rättikhätta, Claes-Göran Mellberg

Russula nana, fjällkremla, Ann-Britt Staernes

Scutellinia kerguelensis, leg Ewa Svensson, UPS

Kommentar

Hygrocybe calciphila mikroskoperades av Sören Guten som förut sett arten bl.a. på Gotland. Den är förut inte känd från norra Sverige. Fynden är en parallell till en del andra kalksvampar t.ex. *Geastrum minimum*, liten jordstjärna som finns söderut på kalksten men även anträffas på kalksten i fjällområden. JOT

***Lactarius salicis-reticulatae*, riprisk** växer på kalkrik fjällsippshed med viden, främst *Salix reticulata*, nätvide. som känns igen på brunröda bladskåft och nätådriga blad. Riprisk påminner till utseendet om *L. aspileus*, viderisk,

som växer med *Salix caprea*, sälg, i skogslandet. Ripriskan är beskriven utifrån insamling från fjället Laktatjuekko i Lappland av fransmannen Kuhner (holotypus). JOT
***Helvella nigricans*, sotmurkla** ej uppgiven från norra Sverige i EK. JOT

Lycoperdon* cf *niveum. The determination needs confirmation using molecular methods. M. Jeppson

***Multiclavula vernalis*, enkel lavklubba** växer på naken jord på fjällheden som täcks av alger. JOT

Scutellinia kerguelensis är en art av "ögonskål" som bara finns på kalkrik mark i kalfjällsmiljö. JOT

Foto: Siv Muskos

Nils Lundqvist som deltog i mykologiveckan är stor kännare av koprofila svampar, alltså svampar på dynga.

Storruet S, Tännäs socken, Härjedalen, I327125; 6946555

Här finns fin gammelskog som Naturskyddsföreningen i övre Härjedalen utsett till sin "kampanjskog". Flera nyckelbiotoper är inringade i området. För att lättast ta sig till området, kör bil till Ruvallens parkering (betalväg). Gå sti-

gen till Morvallen. Följ stig åt höger på en issjöstrandlinje. Fina aspbestånd i början. Tyvärr så blev inte området inventerat.

Foto: Hans Andersson

Renar vid utställningslokalen.

Renens bete viktigt för kalvfjällens biologiska mångfald!

Utanför vår arbets- och utställningslokal vid Hamra värdshus fanns dagligen renar från Tännäs sameby. Vi besökte även områden som hör till Mittådalens sameby t.ex. Flatruet. Gruppen som inventerade svamp på Flatruet stannade under hemfärden i Mittådalens sameby och handlade renkött och sameprodukter. Olika former av fiske- och jaktturism och försäljning av hantverk och renprodukter är en växande näring för samerna. Mykologiveckan ägde således rum mitt i renskötselns kärnområden.

Linné skriver i Lappländska resan 1734: "Renen tager stor skada då om hösten snö kommit som smältes och därpå fryser till is, att renmossan bliver frusen. Ty all sin föda om vintern tager renen merendels av renlav. Har han ej det, dör han, ty hö äter han ej. Lapparna hugga fuller neder träd, att han må äta skägglav". De milda vintrar som vi numera ofta har med isbark över lavmattorna, renarnas mat, innebär stora svårigheter för rennäringen.

I Sverige finns cirka 20 000 samer, varav 2–3000 lever i renskötande hushåll. Renskötselrätten får endast brukas av medlemmar i någon av landets 51 samebyar. De svenska kalvfjällens natur är delvis formad av renens bete och tramp. Vilket ger kortsnaggad vegetation och markblottor som gynnar ängs- och hedarter. Renbetet är en av förutsättningarna för miljömålet om "storslagens fjällmiljö" och för bibehållande

av fjällens biologiska mångfald. Den underbara mångfald av blommor, svampar, fjärilar och annat som finns på fjällheden skulle hotas om renbetet upphörde. Samtidigt bör renbetet inte ske så intensivt och koncentrerat att vegetationen försvinner. Renstammen har under århundraden varierat från 150 000 till 300 000 renar under vissa toppår (1890, 1910, 1930, 1955 och senast 1990). På Mittåkläppens fjällhed var ett stort antal renar instängslade kring 1990 vilket resulterade i överbetning och vegetationsblottor som nu börjar slutas efter femton år. Sedan dess har renantalet minskat till cirka 230 000 i hela landet. Men hotet mot fjällens biologiska mångfald är inte överbetning utan för svagt bete! Buskar, ris och viden breder ut sig vid svagt bete. Varmare klimat bidrar även till denna trend. Därmed hotas den kortsnaggade artrika fjällhedens alpina växter, djur och svampar. I framtiden torde fler av de exklusiva fjällhedsarterna i vårt land hamna på rödlistorna! För att kompensera denna negativa utveckling borde renantalet kanske ökas i framtiden? Men idag är rennäringen i Härjedalen hårt trängd. Den växande turismen medför störningar under t.ex. kalvningstiden. Samerna har i rättgång förlorat den fria rätten till vinterbete på privata skogsägares mark nere i skogslandet. Skogsbolagens och statens skogar är däremot certifierade enligt systemet FSC och där erkänns samernas rätt till vinterbete i skogslandet.

Tre trattsquivlingar på Dryashedarna

Stig Jacobsson lyfte vid kvälls genomgång fram nedanstående tre trattsquivlingar (*Clitocybe*) som visade sig vanliga på kalvfjällets dryashedar. JOT

***Clitocybe lapponica*, lapptrattsquivling.** en småfjällig art som påminner om den vanliga *Clitocybe gibba*, sommartrattsquivling. JOT

***Clitocybe geotropa*, häggtrattsquivling.** Arten växer norrut till Dalälven men verkar helt saknas i norr-

ländska skogslandet t.ex. aldrig noterad i Medelpad. Men så dyker den upp igen på kalkrika dryashedar i fjällen. Vid genomgången diskuterades om det finns en speciell fjällform av häggtrattsquivling. Våra fjällfynd hade i alla fall samma doft som de sydliga fynden. JOT

Clitocybe lateritia är en rödbrun art, beskriven av franske mykologen Favre. Den är bunden till kalkhedar i fjällen men verkar lite känd i nordiska länder. JOT

Svansjökläppen, Trååmbe (1125 m.ö.h.) Tännäs socken, Härjedalen

Kartblad: I7C8c Småruta: I7C8c44

I3I4355; 6944355

19.08.2006 och 20.08.2006

En lista finnes med följande uppgiftslämnare: Hjalmar Croneborg, Stig Jacobsson, Ellen Larsson, Håkan Lindström. Ellen och Hjalmar skrev även egna listor liksom Karl Soop samt Anita och Leif Stridvall.

Ca 1 km väster om Hamra värdshus finns betaltväg söderut (träportal) på vilken man når ända upp på kalfjället nära Svansjöns nordvästra ände. Vägen upp till kalfjället är mycket brant. Området kring vägens slut är småkuperat med kärr, gölar och videsnår i svackorna, omgivna av torra kullar med enbuskar och dvärgbjörk. Underbar utsikt över Tännadalen och Tännåns dalgång. Söderut ser man Storvigeln och gränsfjäll där myskoxar ibland betar sommartid. Lättgångna och uppmärksatta vandringsleder längs Svansjön och Rutfjället (det senare fjället kan även nås norrifrån, från Västansjögården). Svampfloran kring Svansjökläppen var utforskad före vårt besök. På dalens motsatta sida ligger det kalkrika Hamrafjället medan Svansjökläppen vilar på sur berggrund. En förkastning i jordskorpan har resulterat i kalkrika "grönskande" fjäll från Hamrafjället och Skarvarna i söder norrut över Mitåkläppen och Axhögarna till Helags och Vargtjärnsstöten och vidare in i Jämtland. Medan fjällen söder om Tännadalen, ner mot Dalagränsen, är kargare, gråare och artfattigare t.ex. i Rogens storsteniga naturreservat med sina sjöar och åsryggar.

Fattig (sur) fjällhed

Amanita nivalis, snökamskivling, LAS
Clavaria argillacea, hedfingersvamp, i grus, leg Monica Svensson + foto, det Johan Nitare, UPS
Clavulina cinerea, grå fingersvamp, Ilkka Kytövuori
Collybia alpina, Sören Gutén
Collybia alpina, sur fjällhed med kråkris, leg & det PAM, PAMSU06-36
Cortinarius alpinus, fjällhedsspindling, LAS
Cortinarius caperatus, rimskivling, EL
Cortinarius croceus ssp *norvegicus*, KS
Cortinarius delibutus, gulspindling, HL
Cortinarius diasemospermus, översilad sluttning med *Salix herbacea*, leg & det HL, PAM, PAMSU-06-29
Cortinarius fennoscandicus, renspsindling, KS
Cortinarius lepidopus, LAS
Cortinarius obtusus, jodoformspindling, LAS
Cortinarius parvannulatus, kragspindling, HL
Cortinarius polaris, LAS, herb LAS, HL, PAM
Cortinarius septentrionalis, auroraspsindling, HL

Cortinarius umbrinolens, jordspindling, LAS
Entoloma cetratum, skogsrödhätting, LAS
Entoloma conferendum, stjärnrödhätting, LAS
Entoloma lazulinum, KS
Galerina paludosa, trådkärrhätting, sphagnum, PAM
Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling, JV
Hygrocybe citrinopallida, LAS, Herb LAS
Hygrocybe pratensis, ängsvaxskivling, Hjalmar Croneborg
Hygrocybe substrangulata, sphagnum log, PAM, UPS
Inocybe sp. leg & det EL, herb EL
Inocybe acutella, leg & det EL, herb EL
Inocybe aurea, *Betula nana*, leg & det EL, herb EL
Inocybe cf acutella, *Salix herbacea*, leg & det EL, herb EL
Inocybe calamistrata, grönfotstråding, EL
Inocybe cf canescens, leg & det EL, herb EL
Inocybe cincinnata, violtråding, EL
Inocybe diabolica, leg & det EL, herb EL, foto PAM
Inocybe griseoscabrosa, leg & det EL, herb EL
Inocybe cf humilis, EL
Inocybe lacera, mörktråding, EL
Inocybe mixtilis, löktråding, EL
Inocybe ovatocystis (= *lanuginosa*), leg Sören Gutén, det SJ, herb EL
Inocybe rimosa, topptråding, KS
Inocybe salicis-herbaeae, sphagnum med *Betula nana*, EL + foto
Inocybe soluta, leg & det EL, herb EL
Laccaria laccata, laxskivling, LAS
Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling, EL+HC
Laccaria montana, KS
Lactarius moseri, knoppriska, blötmosse på fjället, leg Monica Svensson, det HL & KS
Lactarius rufus, pepparriska, EL
Lactarius salicis-herbaceae, fjällhedsriska, Ilkka Kytövuori
Lactarius torminosulus, dvärgbjörksriska, *Betula nana*, PAM, conf JV
Lactarius vietus, grårisk, LAS
Leccinum cyaneobasileucum, *Betula nana* + sphagnum, PAM
Leccinum rotundifoliae, rensopp, LAS
Lichenomphalia hudsoniana, blånavling, vindpinad bergkam med kråkris, på kiselhaltig berghäll, leg & det PAM, PAMSU06-28
Lichenomphalia umbellifera, vecknavling, vindpinad bergkam med kråkris, leg & det P-A Moreau, PAMSU06-27
Omphalina obatra, leg KS, det PAM, UPS

Pholiota myosotis, olivslöjskivling, LAS
 Russula citrinoclora, översilad sluttning med dvärgbjörk, dvärgvide, sphagnum, leg & det PAM, PAMSU06-30
 Russula claroflava, gulkremla, LAS
 Russula nana, fjällkremla, LAS
 Russula norvegica, nordkremla, leg Monica Svensson, det HL, UPS
 Russula oreina, rensillkremla, EL
 Russula saliceticola, videkremla, KS
 Russula scotica, vindpinad bergkam med kråkris och med dvärgbjörk i lägre, fuktigare partier, PAM, PAMSU06-31, UPS
 Typhula micans, Carex sp, Ibai Olariaga

Kommentar

Inocybe aurea växte med Betula nana (dvärgbjörk) på kråkrisheden vid Svansjökläppen. Denna guldgula tråding var förut mest känd från sur barrskog i södra Sverige. Men Hans-Gunnar Unger skriver i tidskriften Jordstjärnan 1994/1 om fyra mycel på Hemsön i Ångermanland. Han har även fin bild av arten. Nu dyker "guldrådingen" även upp i fjällvärlden! JOT.

Den är känd från alpin miljö i Alperna. SJ

Inocybe lanuginosa, spärrfjällig tråding anges i EK växa i "sur barrskog" medan NM I anger ekologin till "sandig mark och ruttna stubbar av lövträd"! Nu vet vi att arten även växer på sur fjällhed i Härjedalen!

Inocybe praetervisa, stor löktråding är inte uppgiven från fjällen i EK. JOT

Inocybe salicis-herbaceae är en vitt spridd alpin art som tillhör praetervisgruppen. Den är inte känd förut från Sverige men är förmodligen inte ovanlig. Ellen Larsson fann den två veckor före mykologiveckan vid Latnajaure i Lappland. SJ

Omphalina obatra är en alpin art, beskriven av Favre. TL

Russula scotica noterades flerstädes på hedarna kring toppen av Svansjökläppen. Denna milda, doftlösa kremla med hattfärg i gult och rött är beskriven av Pearson från Skottland, därav latinska namnet. Den kan möjligen förväxlas med Russula versicolor, skarp siennakremla. Men R. scotica är mild i smaken och har även större sporer. Arten är förut bara känd från Finland och Frankrike. Inga-Lill Häggberg fick äran av att

ha gjort första svenska fyndet! Grattis Inga-Lill! JOT

Russula norvegica är enligt fransmannen Lamoure (1982) den av fjällens kremlor som mest gillar sur mark. Men vi fann arten även på Hamrafjället. JOT

Fjällbjörkskog

Amanita crocea, orange kamskivling, KS
 Amanita fulva, brun kamskivling, KS
 Chalciporus piperatus, pepparsopp, KS
 Collybia confluens, brosknagelskivling, KS
 Collybia dryophila, blek nagelskivling, KS
 Cortinarius anomalus, björkspindling, KS
 Cortinarius armillatus group, KS, utställd
 Cortinarius balaustinus, strålskivling, leg Monica Svensson, det HL
 Cortinarius calopus, skönfotad spindling, KS
 Cortinarius caperatus, rimskivling, KS
 Cortinarius croceoconus, spetspucklig kanelspindling, KS
 Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling, myr vid bäck, leg Monica Svensson, det HL
 Cortinarius delibutus, gulspindling, KS
 Cortinarius flexipes var flabellus, KS
 Cortinarius obtusus, jodoformspindling, KS
 Cortinarius ochropallidus (=talus ss auct.), leg Mattias Luderitz, det KS
 Cortinarius raphanoides, rättikspindling, leg Monica Svensson, det HL
 Cortinarius septentrionalis, auroraspsindling, KS
 Cortinarius sphagneti (=tubarius), KS
 Gymnopilus sapineus nec. auctor, leg KS, det PAM
 Hypholoma myosotis, olivslöjskivling, KS
 Inocybe cervicolor, hjorttråding, leg & det EL, herb EL
 Inocybe rivularis, leg & det EL, herb EL
 Lactarius fuliginosus, rökriska, KS
 Lactarius glyciosmus, kokosriska, KS
 Lactarius mitissimus, brandriska, KS
 Lactarius repraesentaneus, gulriska
 Lactarius torminosus, skäggriska, KS
 Lactarius trivialis, skogsriska, KS
 Lactarius uvidus, lilariska, KS
 Lactarius vietus, gråriska, KS
 Leccinum holopus, kärrsopp, KS
 Leccinum roseofractum, rodande strävsopp, KS

Ögonblicksbild

Hjalmar Croneborg, Ellen Larsson och Stig Jacobsson vandrade på egen hand direkt från värdshuset upp på Svansjökläppen och inventerade svampar på de sura kråkrishedarna. Ellen och Hjalmar fortsatte runt den idylliska

Svansjön och kom tillbaka till värdshuset. Båda var strålande glada och mycket nöjda med den sköna fjällvandringen. Sådana ögonblick känns även som högtidsstunder för arrangörer av svampveckor!

Leccinum versipelle, tegelsopp, KS
Mycena megaspora, rothätta, KS
Mycena pura, rättikhätta, KS
Piptoporus betulinus, björkticka, KS
Pluteus cervinus, hjortskölding, KS
Polyporus ciliatus, sommarticka, KS
Pterula sclerotiicola, Aconitum, Ibai Olariaga
Russula aeruginea, grönkremla, KS
Russula claroflava, gulkremla, KS
Russula clavipes, olivsillkremla, KS
Russula decolorans, tegelkremla, KS
Russula gracillima, spädkremla, leg Monica Svensson, det

Hans Marklund
Russula xerampelina coll, sillkremla, leg Monica Svensson,
det Hans Marklund

Kommentar

Leccinum roseofractum är inte uppgiven från norra Sverige i EK. JOT

Arten finns inte längre på grund av resultatet av molekylära studier = scabrum. TL

Pterula scleroticola på stjälp av nordisk stormhatt. Arten finns inte i EK och i NM 3 står bara: "Norge: 3 Nordl (Rana)". Ny för Sverige. Congratulations Ibai! JOT

Sveg

Tallhed 2 mil söder Sveg intill väg 84

14.08 2006

Bankera fuligineo-alba, talltaggsvamp, IK, UPS

Sölendets naturreservat, Röros kommun, Sør-Trøndelags fylke, Norge

Slåttrade rikkärr och kalkrik fjällbjörkskog

15.08.06, 18.08.2006

Skrivare: Hans Andersson, Siw Muskos, Gerda Stenström, Berit Rodling-Martinsson, Birgitta Oskarsdotter-Hedberg, Jan-Olof Tedebrand

Inne på norska sidan finns naturreservat på 300 hektar med rika backmyrar och slåtterängar med 12 orkidéarter bl.a. "svartkurle" (brunkulla). Man kör till Byn Brekken, tar höger mitt i byn vid "Coop samvirkeslag", kör cirka 3 km, passerar över älven Glåma, sedan höger till parkeringen vid Sölendet. Först vandrar man genom lite plana, torrare björkskogar innan man når rikkärren. Hela den stora sluttningen lutar åt söder och i överkanten finns ett femtiotal källor där kalkrikt vatten (PH-värde 8) väller fram. Under högsommaren domineras rikkärren av orkidéerna brudsporre och av blodröda nycklar. Rena paradiset för alla som älskar ängar och ängsblommor. Bönderna i byn Brekken som vi passerar har i århundraden slåttrade tidigare de rikt bärande sluttningarna. Området är numera reservat och delar av området slåttras varje år. En del av området får även växa igen vilket möjliggör jämförande studier av vegetationen. Gott om skyltar där t.ex. står: "karene slog, kvinnfolka raka". Vår GPS-diggare Hans Andersson gav oss koordinater för ensam tallplanta i björkskogen 756 m.ö.h. Lättgången och efter ungefär halva vandringen finns stora sittbänkar mitt i härligheten där vi intog medhavd lunchmatsäck.

Vandringen över Sölendets orkideprydda blomsterängar blev en stark naturupplevelse. Monica Svensson utbrast: "Gud vad jag njuter". Här och var i sluttningarna lyste små vita prickar. Det var små runda, vita sumpäggsvampar, en

typisk karaktärsart i rikkärren. Den är uppförd på nya norska rödlistan (2006) i kategorin VU, alltså sårbar. I svenska rödlistan (2005) är arten placerad snäppet lägre i kategorin NT (hänsynskrävande). Den jämtländske naturvårdaren Bengt Petterson berättade att han finner "sumpägget" i nästan alla jämtländska rikkärr under goda svampår. Vilket är då hotet mot sumpröksvampen och dess miljö? Vid Sölendet kunde vi enkelt konstatera att arten var vanlig i de områden som slåttrades. Där slåtter inte ägde rum hade viden och björk tagit över och där såg vi ingen sumpröksvamp. Igenväxning av tidigare slåttrade rikkärr är troligen ett långsiktigt hot mot inte bara sumpröksvampen utan även mot rikkärrens flora, fauna och funga i övrigt. När vi under vandringen i rikkärren böjde oss ner på knä så kunde vi även konstatera många arter av olika svårbestämda rödskivlingar (Entoloma). De fanns på nästan varje kvadratmeter i den kalkrika kärrjorden. Många av rödskivlingarna kände vi igen från slåtterängar men utan att våga sätta namn. Just kalkkärr verkar vara en av rödskivlingarnas naturliga hemvister. Vi diskuterade om tänkbart samliv mellan orkideer t.ex. blodnycklar och vissa rödskivlingar. (Entoloma). De fanns på nästan varje kvadratmeter i den kalkrika kärrjorden. Många av rödskivlingarna kände vi igen från slåtterängar men utan att våga sätta namn. Just kalkkärr verkar vara en av rödskivlingarnas naturliga hemvister. Vi diskuterade om tänkbart samliv mellan orkideer t.ex. blodnycklar och vissa rödskivlingar. ...lista sidan 72

Härjedalens tallhedar

Vid planeringen av mykologiveckan hade vi lagt in exkursioner till Härjedalens fina tallhedar i trakten av Hede och Vemdalen. Men sommaren blev rekordhet och det var tyvärr svamptomt på tallhedarna när vi startade veckan. Ilkka Kytövuori samlade ändå talltaggsvamp som vi alla kunde beskåda i utställningshallen. Vi hade Johan Nitares fina häfte om skyddsvärda taggsvampar och taggsvampsmiljöer på bokbordet under mykologiveckan. Bengt Pettersson rapporterade senare under hösten flera förekomster av skrovlig taggsvamp (*Sarcodon scabrosus*) på tallhedar i trakten av Överhogdal. En del av fynden kan vara blåfotad taggsvamp (*S. glaucopus*). Forskare håller nämligen på att utreda artkaraktärerna hos dessa båda taxa. Bengt rapporterade även rikliga förekomster senhösten 2006 av goliatmusseron (*Tricholoma matsutake*), gråticka (*Boletopsis grisea*) och tallriska (*Lactarius mus-teus*) från tallhedsområden i Härjedalen. Den kvävefattiga lavtallheden kan hysa fler än hundra olika mykorrhizasvampar. Svamparna bistår med viktiga ekosystemtjänster genom att förse tallarna med vatten och näringsämnen.

Oroande är den ökande kvävegödslingen som skadar

detta samliv. Vi vet idag att en kvävegiva på gammal ängsmark kan uttradera hela florans av ängsblommor och ängssvampar! På samma vis försvinner t.ex. många sällsynta spindelskivlingar när tallheden kvävegödslas och ersätts av mer triviala svamparter t.ex. pepparriska (Kårén 1997). Hans-Örjan Nohrstedt (1994) visade i en studie väsentlig nedgång av kantarellens fruktkroppar i gödslingsförsök. Skogsstyrelsen håller nu under våren 2007 på att ta fram nya riktlinjer och rekommendationer om skogsgödsling (Hans Samuelsson ansvarig). Förslaget kommer att sändas ut på remiss. Institutet för Vatten- och luftvårdsforskning (IVL) har även tagit fram underlag, mest om markkemiska aspekter.

Idag ökar kvävegödslingen av skog dramatiskt. Det rimliga vore att t.ex. Artdatabankens experter på lavar, mossor, svampar m.m. nu bildade en grupp tillsammans med riksföreningar för dessa artgrupper. Biologiskt hållbara argument mot kvävegödsling av särskilt känslig och skyddsvärd natur borde kunna presenteras i en rapport som kunde lämnas till miljöminister och riksdag.

Foto: Hjärdís Lundmark

Lunchpaus vid Sölendet.

Kalkbjörkskog, rikkärr; fjälläng

Agrocybe elatella (= *paludosa*) leg Sonja Kuoljok, det PAM, UPS
Amanita crocea, orange kamskivling
Amanita flavescens, leg Hans Andersson, det JV
Amanita fulva, brun kamskivling, JOT
Amanita nivalis, snökamskivling, JOT
Amanita vaginata, grå kamskivling, Hans Andersson
Arrhenia lobata, kärrkantarell, JOT
Biscogniauxia repanda, Sorbus, leg Inger-Lise Walther, det TL, UPS
Boletus edulis, karljohan, Gerda Stenström
Bovista paludosa, sumpäggschamp, leg Monica Svensson, conf. M. Jeppson (MJ)
Cantharellus cibarius, kantarell, Gerda Stenström
Cerrena unicolor, slingerticka
Cantharellus cibarius, kantarell, Hans Andersson
Clavulina cinerea, grå fingersvamp, leg Anne Molia, det IK
Clitocybe candicans, vit trattskevling, leg Sonja Kuoljok, det PAM, UPS
Clitocybe clavipes, klubbtrattskevling, SM
Clitocybe gibba, sommartrattskevling, utställd
Clitocybe lapponica, lapptrattskevling, leg Monica Svensson, utställd
Clitocybe odora, grön trattskevling, JOT
Collybia dryophila, blek nagelskevling, JOT
Collybia peronata, brännagelskevling, leg SM, conf IK
Coprinus lagopides, stor brandbläcksvamp, brandfläck, Elna Hultqvist
Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, Inga Lill Häggberg, det Hans Marklund
Cortinarius albocyanus leg Siw Muskos det HL
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, JOT
Cortinarius brunneus, umbraspindling, Hans Andersson
Cortinarius caperatus, rimskivling, JOT
Cortinarius casimiri leg Siw Muskos det HL
Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling, Monica Svensson, det HL
Cortinarius cyanites, rodnande spindling, leg Inger Johansson, det SM, conf KS
Cortinarius delibutus, gulspindling, Birgitta Gahne
Cortinarius disjungendus, leg & det Sören Gutén
Cortinarius flabellus var. *inolens*, HL
Cortinarius flexipes var. *flabellus* leg SM, det HL
Cortinarius glandicolor, toppig umbraspindling, Hans Marklund
Cortinarius hinnuleus, glesskivig spindling, Gerda Stenström, det HL
Cortinarius infractus, bitterspindling, Åke Strid
Cortinarius ionophyllus, rutspindling, leg Hjärdin Lundmark, det Hans Marklund
Cortinarius lepidopus leg SM, det HL
Cortinarius obtusus coll, jodoformspindling, dvärgbjörk i rikkärr, det HL

Cortinarius raphanoides, rättikspindling, Hans Marklund & SM
Cortinarius septentrionalis, aurorasvamp, Hans Andersson
Cortinarius stillatitius, honungsspindling, Mats Karlsson
Cortinarius torvus, strumpspindling, fjällbjörkskog, leg Elna Hultqvist, det HL
Cortinarius trivialis, trappspindling, JOT
Cortinarius tubarius, kärrspindling, sphagnum, leg Mats Karlsson, det KS
Cortinarius venustus, skönfotad spindling
Cortinarius vespertinus, vagabondspindling, björkskog, leg Sören Gutén, det Sören Gutén, conf Sören Gutén (Sören har skrivit så på fältblanketten) + mikroskoperad av HL
Ditiola radicata, rotplätt, stigplankor, JOT
Entoloma byssisedum, musselrödning, rutten björklåga, Åke Strid, UPS
Entoloma jubatum, sepiarödning, leg Ann-Britt Staernes, det JV, UPS
Entoloma sericellum, bleknopping, JOT
Entoloma serrulatum, naggnopping, utställd
Entoloma turci, leg Anne Molia, det JV, UPS
Exidia repanda, köttkrös, leg Monica Svensson, det Nils Lundqvist
Fomes fomentarius, fnöskticka, Jan-Olof Tedebrand
Hebeloma velutipes, leg Siw Muskos, det JV
Hydnum repandum, blek taggsvamp, Gerda Stenström
Hygrocybe cf acutoconica, spetsvaxskivling, JOT
Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxskivling, Ann-Britt Staernes
Hygrocybe coccinea, Wolfgang Helfer
Hygrocybe conica, toppvaxskivling
Hygrocybe virginea, vit vaxskivling, Ann-Britt Staernes
Inocybe bongardii, dofftråding, dike med högorter, Åke Strid
Inocybe rivularis, rikkärr med en del fjällbjörk, leg Sonja Kuoljok, det EL
Inonotus obliquus, sprängticka
Laccaria laccata, laxskivling
Laccaria proxima, stor laxskivling, fjällbjörkskog, Inger-Lise Walter
Lactarius flavidus, Ingrid Högström
Lactarius flexuosus, buktriska
Lactarius fuliginosus, rökriska, Sonja Kuoljok, UPS
Lactarius glyciosmus, kokosriska
Lactarius helvus, lakritsriska, Sonja Kuoljok
Lactarius plumbeus, svartriska
Lactarius pubescens, blek skäggriska
Lactarius repraesentaneus, gulriska, Mats Karlsson
Lactarius rufus, pepparriska, Berit-Rodling Martinsson
Lactarius subcircellatus, dvärgbjörksriska, JOT
Lactarius tabidus (= *theiogalus*), småriska, leg Sonja Kuoljok, det PAM
Lactarius torminosus, skäggriska
Lactarius trivialis, skogsriska
Lactarius vietus, grårisa, Hans Andersson

Leccinum holopus, kärrsopp, Gerda Stenström m.fl.
Leccium roseofractum (=scabrum numera), rodnande strävsopp, fjällbjörkskog, leg & det Anne Molia
Leccinum rotundifoliae, rensopp, Sonja Kuoljok
Leccinum scabrum, brunskrubba (norska)
Leccinum variicolor, fläcksopp, Mats Karlsson
Leccinum versipelle, tegelsopp
Mycena pura, rättikhätta
Paxillus involutus, pluggskivling
Peziza echinospora, brun brandskål, Gerda Stenström, brandplats, utställd
Phellinus igniarius, eldticka
Pholiota heteroclita, lukttofsskivling, SM
Piptoporus betulinus, björkticka, Inga-Lill Häggberg
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling
Polyporus melanopus, tratticka,
Polyporus varius, strumpticka
Rickenella fibula, vaxnavling
Russula atrorubens, svartröd kremla, Mats Karlsson
Russula chamiteae, fjällbjörkskog, leg Anne Molia, det HK
Russula claroflava, gulkremla

Russula clavipes, olivsillkremla, det JV
Russula consobrina, nässelkremla, Mats Karlsson
Russula delicata, trattkremla, fjällbjörkskog, Monica Svensson
Russula decolorans, tegelkremla Gerda Stenström
Russula elaeodes, olivsillkremla
Russula font-queri, gyllenkremla, Mats Karlsson
Russula font-queri, gyllenkremla, Sören Gutén, UPS
Russula fragilis, skörkremla, Mats Karlsson
Russula gracillima, spädkremla, Mats Karlsson
Russula lundellii, praktkremla, rikkärr med fjällbjörk, leg & det Hjördis Lundmark
Russula lutea, äggkremla
Russula nana, fjällkremla
Russula paludosa, storkremla, Hans Andersson
Russula pubescens, fjällbjörkskog, Inger-Lise Walther
Russula puellaris, siennakremla, Mats Karlsson
Russula versicolor, skarp siennakremla
Russula vinososordida, fjällbjörkskog, leg Sonja Kuoljok, det HL
Russula xerampelina coll, sillkremla
Stropharia pseduocyanea, pepparkragskivling, IngaLill Häggberg, det JV

...fortsättning sidan 74

Ny Norsk Rödlista!

Våra fynd vid Sölendets naturreservat är inrapporterade till Artsdatabanken i Norge. Den norska Artsdatabanken tillkom år 2005 (www.artsdatabanken.no). Man ska arbeta för att skyddsvärda arter och naturtyper blir en viktig del av faktaunderlaget vid alla beslut. Enligt stortingsbeslut (nr 21, 2004–2005) ska även "förlust av biologisk mångfald i Norge stoppas till år 2010", en uppföljning av beslut vid internationella mötet i Johannesburg 2002. Artsdatabanken ligger i Trondheim, vackert belägen i ett stenhus intill Nidelva. En första huvuduppgift blev att ansvara för framtagandet av en ny norsk rödlista över hotade arter. Den nya norska rödlistan publicerades i slutet av år 2006. Ledare för jobbet med listan var Tor Erik Brandrud, känd bl.a. från Borgsjöveckorna 1982 och 2003 och specialist på spindlingar. I gruppen ingick även John Bjarne Jordal, expert på ängssvampar som bl.a. deltog i Hygrocybeseminarier i Borgsjö 1986. Nya norska rödlistan över storsvampar omfattar 744 arter mot 763 arter i förra listan (1998). Den senaste svenska rödlistan (2005) upptog 632 svamparter mot 609 arter i förra listan (2000). Man följer numera internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier vid rödlistningen. Liksom svenska rödlistan så omfattar norska listan svampar inom i huvudsakligen tre ekologisk-taxonomiska grupper: mykorrhizasvampar, ängssvampar och vedväxande tickor och skinn. Om man tar bort de nya arter som tillkommit så har antalet mykorrhizasvampar reducerats i nya listan i förhållande till antalet ängssvampar och vedväxande arter. Man skriver i förordet att detta "i viss mån återspeglar en annan

syn på den relativa hotbilden för dessa grupper".

Sedan förra norska listan har mycket kunskap tillkommit. Man har bl.a. funnit elva nya spindlingar (*Cortinarius*) för Norge och alla har hamnat på rödlistan. IUCN-kriterierna har även resulterat i lite tuffare syn på vissa arter. En grov tumregel har t.ex. varit att arter med fler än hundra kända lokaler fallit ur listan liksom arter i naturtyper som inte minskar i areal. Bombmurkla (*Sarcosoma globosum*) heter svartgubbe på norska och anges som försvunnen (RE) i Norge. Musslingen *Tectella patillaris* står som missgynnad (NT) på norska listan men finns inte med alls på svenska rödlistan. Den är dokumenterad av Härnösandsmykologen Elisabeth Wedin på ved av gråal i norra Europas största havsdelta (foto SM), Indalsälvens delta i Medelpad. Troligen enda kända svenska lokalen hittills för denna rara mussling!

Många arter har samma hotstatus i Norge som i Sverige t.ex. lilafotad fingersvamp (*Ramaria fennica*) och doftmusseron (*Tricholoma dulciolens*) som båda finns i kategorin starkt hotad (EN). Bland kremlor (*Russula*) finns guckuskokremla (*Russula olivobrunnea*) i svenska listan men inte i norska. Däremot har norska listan spindlingen *Cortinarius dalecarlicus* i kategorin starkt hotad (EN) medan denna knölfotade raritet saknas i svenska listan. Den växer bara i de mest exklusiva gamla kalkgranskogarna t.ex. i Åssjöskogen på Alnö, Medelpad. Frygisk spindling (*Cortinarius phrygianus*) har våra norska vänner i kategorin starkt hotad (EN) medan svenska listan nöjer sig med sårbar (VU).

Amanita flavescens, blekgul kamskivling är ljusare och mindre färad i hattkanten än *Amanita crocea*, orange kamskivling. Typlokalen är Slottsbacken i Uppsala varifrån Gilbert och Lundell beskrev den 1941. Utmärkt bild av blekgul kamskivling från Alnö kyrkgård i Medelpad finns i SMT 2006/3 S. 60 (foto: Jens H. Petersen). JOT

Arrhenia lobata, kärrkantarell växer kalkrikt i bl.a. rikkärr på krok- och skedmossor, *Drepanocladus* s. lat och *Calliergon* ssp. JOT

Bovista paludosa, sumpäggschamp har en närstående art som heter *Bovista cretacea* (nordisk röksvamp) och som är samlad av Lars-Erik Kers på Skenörsfjället i Härjedalen (S), se artikel av Mikael Jeppson i tidskriften Jordstjärnan 20 (1): 37-48.

Cortinarius cyanites, rodnande spindling var vanlig i de kalkrika fjällbjörkskogar som vi besökte under mykologiveckan. Flera rikliga insamlingar gjordes vid Sölendet. JOT

Cortinarius vespertinus, vagabondspindling synes ha en västlig, ocanisk utbredning. Den finns vid bottenhavs-kusten t.ex. vid Härnösand och i de västra fjällen. HL

Lactarius vietus, gråriska samlades av Hans Andersson som angett koordinater för alla sina fynd! Hans är mycket noggrann med sina fynduppgifter! JOT

Pholiota heteroclita, lukttofsskivling var vanlig på död björk i alla besökta fjällbjörkskogar under veckan.

Nere i skogslandet är arten mindre vanlig. JOT

Russula elaeodes, olivsilvskremla samlades av flera vid Sölendet. En del insamlingar gavs namnet *R. clavipes* av JV. Det handlar om samma art. Se diskussion i Jordstjärnan 2002/3 s. 13. JOT

Russula fragilis, skörkremla som Mats samlade tillhör ett svårt komplex av kremlor. Se diskussion i Jordstjärnan 2002/3 s. 36. JOT

Torkilsstöten, Storsjö socken, Härjedalen

Ca 1341555;6978555

17.8.2006

Skrivare: Karl Soop m.fl.

Byn Ljungdalen vid stranden av älven Ljungan är gammal. Här finns järnåldersgravar och en tusenårig pilgrimsled mot Trondheim. Från Ljungdalen åkte vi västerut mot Kläppen, tog av till liften vid Torkilsstöten. Således väg ända fram till fjället Torkilsstöten där p-plats finns sydost om fjället. Här finns även översilade sluttningar och rikkärr kring liften där snön fläckvis låg kvar vid vår rekognosering i mitten av juli. Brudsporre och gullspira finns vid denna tid. Den senare fjällblomman finns bara i de här sydliga kalkfjällen. Den saknas i Dalarna och Lappland. Stora områden med fjällsippshedar på toppen med rara växter t.ex. dvärgyxne, klippstarr och dvärglumner. Det hade regnat mer i Ljungdalenområdet än söderut och många intressanta fynd noterades på de vidsträckta kalkhedarna. Deltagarna var begejstrade vid hemkomsten till utställningshallen!

Från Torkilsstöten kan tuffa fjällvandrare traska 12 km upp till Helagsfjället, högsta fjället söder om Lappland. Ett mycket bättre förslag som vi nappade på var att ta fram lunchmatsäcken vid toppröset på Torkilsstöten samt i lugn och ro njuta av utsikten mot Helags och Sylarna.

Fjällbjörkskog

Amanita fulva, brun kamskivling, KS

Amanita vaginata, grå kamskivling, KS

Allophyllaria sp. leg & det TL, C

Anthracoidea kari, on *Carex dioica*, Nils Lundqvist, (NL)

Anthracoidea paniceae, on *Carex vaginata*, Nils Lundqvist, (NL)

Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling, KS

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, KS

Cortinarius caperatus, rimskivling, KS

Cortinarius croceoconus, spetspuckling spindling, KS

Cortinarius delibutus, gulspindling, KS

Cortinarius sphagneti, kärrspindling, sphagnum, *Betula nana*, Birgitta Gahne + mikrosk. utställd

Diatrype stigma s.l. slättnästing, KS

Entoloma cetratum, skogsrödhätting, KS

Exidia repanda, köttkrös, KS

Exobasidium juelianum, lingonkvast, KS

Exobasidium myrtilli, KS

Exobasidium splendidum, praktkvast, KS

Gymnopilus odinii, en samling fruktkroppar på marken nära björkar, leg Kjell Olofsson, conf PAM, PAMSU06-32 + foto

Hypholoma myosotis, olivslöjkskivling, KS

Inocybe cervicolor, hjorttråding, leg & det EL, herb EL

Lactarius tabidus (= *theiogalus*), småriska, KS

Lactarius torminosus, skäggriska

Lactarius trivialis, skogsriska, KS

Lactarius vietus, gråriska, KS

Leccinum scabrum, björksopp, KS

Mycena pura, rättikhätta, KS

Naucoria bohemica, silverskräling, fuktig björkskog, leg & det PAM, PAMSU06-36

Piptoporus betulinus, björkticka, KS

Russula aeruginea, grönkremla, KS
Russula citrinochlora, leg & det P-A. Moureau
Russula claroflava, gulkremla, Kläppen nedom Torkilsstöten, Nils Lundqvist
Russula pubescens, leg KS, det SJ, utställd
Tremella mesenterica, gullkrös, KS
Typhula crassipes, on *Aconitum septentrionale*, leg & det Ibai Olariaga
Uromyces geranii, on *Geranium sylvaticum*, Nils Lundqvist, (NL)

Kommentar

Gymnopilus odinii. Pierre-Arthur Moreau säger i mail 2/I 2007 om fyndet: "a pretty confused species which would be worth being redescribed, with characteristic small and undextrinoid spores". Uppgifter om svenska fynd i övrigt av denna intressanta skivling finns på hemsidan www.myko.se, länk "Borgsjörapport 2003" och sidan 42, artikel om "brandsvampar". JOT

Russula citrinochlora är en sällsynt kremla med olivgrön hatt, vita skivor, svagt grånande fot. Aningen skarp i smaken. Beskriven av Singer från Altaibergen i Asien. Inte ovanlig på sydvästra Grönland (Knudsen och Borgen 1992), sällsynt i södra och mellersta Finland. Funnen vid tre lokaler i Medelpad, Borgsjö socken och där i örtrika granskogar med inslag av gråal och björk (GB, UPS). JOT
Typhula crassipes har inga fynduppgifter i EK eller i NM 3. Nu vet vi att den finns i Torkilsstöten ängsbjörkskogar! JOT

Dryasheden

Amanita oreina, *Salix herbacea*, PAM, UPS
Anthracoidea bigelowii, on *Carex bigelowii*, Nils Lundqvist, (NL)
Anthracoidea misandreae, on *Carex atrofusca*, Nils Lundqvist, (NL)
Calvatia cretacea, arktisk röksvamp, leg Lilian Ryd, det M. Jeppson, UPS
Calvatia turneri, leg Gunilla Hederås, det M. Jeppson 2007 (MJ)
Cantharellopsis prescottii, kalknavling, bland fuktig mossas på kalkrik mark i lågalpin zon, PAM, conf. TL, PAMSU06-40, UPS
Clavulina cinerea, grå fingersvamp, Sonja Kuoljok
Clitocybe lateritia, Anna-Elise Torkelsen, conf PAM
Clitocybe lapponica, lapprattskeivling, kalkhed med fjällsippa, leg & det PAM, PAMSU06-33
Clitocybe lapponica, lapprattskeivling, leg A-E Torkelsen, det SJ, UPS
Clitocybe strigosa, leg A-E Torkelsen, det SJ, UPS
Collybia alpina, hed med *Betula nana* & *Salix*, Åke Strid
Cortinarius anomalus var. *calcipalpa*, HL, Herb HL
Cortinarius croceus ssp *norvegicus*, KS

Cortinarius norvegicus, *Betula nana*, leg A-E Torkelsen, det KS, UPS
Entoloma atrosericeum, low alpine grassland, PAM, UPS
Entoloma clandestinum f. *acutissimum*, leg & det PAM, *Salix herbacea*, utställd, Herb Kerstin Bergelin
Entoloma sericellum, bleknopping, Jonny Svensson
Entoloma serrulatum, naggnopping, Jonny Svensson
Erysiphe cichoriacearum, on *Gnaphalium norvegicum*, Kläppen nedom Torkilsstöten, Nils Lundqvist, (NL)
Fayodia maura, svartnavling, KS
Hebeloma alpinum, *Salix reticulata* (nätvide) i dryasmattor, leg Ellen Larsson, det JV
Hebeloma crustuliniforme, tårfränskeivling, bland *Dryas*, Kjell Olofsson
Hebeloma alpinum, under *Salix lanata* i alpine zone, leg Ellen Larsson, det JV, JV06-237, foto PAM
Hebeloma vaccinum, alpine zone with *Salix lanata* (ullvide), leg PAM, conf JV
Hygrocybe calciphila, vid stig med lav och mossas, Sören Gutén, UPS
Hygrocybe cinerella, lappvaxskeivling, Lilian Ryd
Hygrocybe conica, toppvaxskeivling, KS
Hygrocybe lilacina, violfotad vaxskeivling, Lilian Ryd
Hygrocybe lilacina, violfotad vaxskeivling, heathland with *Empetrum*, PAM, UPS
Inocybe calamistrata, grönfotad tråding, KS
Inocybe dulcamara, bittersöt tråding, leg KS, det Ellen Larsson
Inocybe egenula, leg & det EL, herb EL
Inocybe fraudans, KS
Inocybe fuscomarginata (*nespiakii*), leg & det EL, herb EL
Inocybe geraniodora, leg & det EL, herb EL
Inocybe lacera, mörktråding, KS
Inocybe leioccephala, KS
Inocybe aff nespiakii, på en kalkrik berghäll med fjällsippa och nätvide, leg & det PAM, PAMSU06-35
Inocybe pyriodora var. *chamaesalicis* Bon (cf. *Fraudans*) leg & det EL, herb EL
Inocybe soluta, leg & det EL, herb EL
Inocybe subbrunnea (cf. *leioccephala*), leg & det EL, herb EL
Lactarius brunneoviolaceus (= *robertianus*), *Salix herbacea*, PAM, UPS
Lactarius subcircellatus, dvärgbjörksriska, Sonja Kuoljok
Leccinum rotundifoliae, rensopp
Lichenomphalia alpina, kantarellnavling, fjällhed med kråkeris, leg & det PAM, PAMSU06-34
Lichenomphalia alpina, kantarellnavling, leg Jan-Åke Lönqvist, det TL, UPS
Lichenomphalia alpina, kantarellnavling, fjällhed i jord, Åke Strid, UPS
Lycoperdon cf *nigrescens*, mörk röksvamp, leg Sonja Kuoljok, det M. Jeppson, UPS

Marssonina potentillae, on Potentilla erecta, Kläppen
nedom Torkilsstöten, Nils Lundqvist, (NL)
Melamporidium betulinus, on Betula nana, Nils Lundqvist, (NL)
Mycena rubromarginata, rödeggad hätta, Empetrum in
heathland, PAM
Mycenella favreana, wet mosses, alpine, leg & det PAM
Omphalina hudsoniana, blåhavling, Gunilla Hederås + foto, confTL
Puccinia septentrionalis, on Bistorta vivipara, Nils
Lundqvist, (NL)
Russula claroflava, gulkremla
Russula delica, trattkremla, fjällhed bland dvärgbjörk, Sonja

Kuoljok
Russula dryadicola, dryaskremla, leg + foto Kjell Olofsson,
det PAM, UPS
Russula oreina (=pascua), rensillkremla, Salix herbacea,
PAM, UPS
Russula oreina (=pascua), fjeldsildekremle, leg A-E
Torkelsen, UPS
Russula saliceticola, videkremla, kalfjäll med viden, KS, conf
SJ, UPS
Russula saliceticola, videkremla, kalfjäll med dvärgbjörk
och viden, Birgitta Oscarsdotter-Hedberg

Foto: Thomas Laessle

Cantharellopsis prescotii, kalknavling.
vanlig på Torkilstöten.

Kommentar

Bovista cretacea, nordisk röksvamp. Arten är uppförd som hänsynskrävande (NT) i nya norska rödlista men är inte rödlistad i Sverige. JOT

Calvatia turneri (=C. tarensis), fjällröksvamp växer i alpina-subalpina hedar men även i glesa subalpina skogar. M. Jeppson

Cantharellopsis prescotii, kalknavling (se bild) noterades på flera ställen uppe i Torkilsstöten dryashedar. Vi ser denna vita navling i välhåvade, kalkrika ängsmarker i skogslandet t.ex. Gammelbodarna i Mpd, Borgsjö sn. Vi anträffar även kalknavling i fina rikkärr t.ex. i Jmt, Hammerdal, Vackermýran och vid foten av Nöjdfjället i Hotagen (Bengt Petterson). Den finns även kalkrika granskogar i Jämtland, västra Ångermanland och Mpd t.ex. Borgsjö, Ensillre kalkbarrskog där svamparna kalknavling och geléträttning växer bland norna, stort låsbräken och guckusko. Varken i NM 2 eller i EK finns någon uppgift om kalknavling från nordiska fjällområden. Vilket visar hur dåligt utforskad fungan är i våra fjällområden. JOT

Cortinarius anomalus var. calcialpina var enligt HL vanlig på kalkheden. JOT

Entoloma atrosericeum anges i EK bara växa bland fjällsippa och dvärgvide på kalfjället. JOT

Entoloma clandestinum. I sin monografi över släktet Entoloma (1992) anger Noordeloos att Fries beskrivit Agaricus clandestinus Fr. i Observ. mycol. 2: 166. 1818 och i Syst. Mycol 1: 206. 1821. Noordeloos säger vidare att arten finns i hela Europa men är sällsynt. Ekologin anges till gräsmarker och vägkanter. Men ingen uppgift finns om förekomst på fjällhedar. Det handlar om en liten rödskivling som skiljer sig från Entoloma papillatum genom mörkare färg, tjockare och mindre lameller och annan spormform. I EK anges bara fynd i sydöstra Sverige. Kerstin Bergelin uppger tre kända lokaler för Entoloma clandestinum i östra Skåne. JOT

Hebeloma alpinum. Ellen Larssons kollekt av denna alpina raritet väckte uppmärksamhet. Kursledaren Jan Vesterholt utbrast: "meget flott insamling, jag har bara sett

Kerstin Bergelin och Jan Vesterholt i arbetslokalen.

den en gång förut". Stig Jacobsson noterade arten även på Hamrafjället kring 1980. JOT

Hygrocybe calcephila. Arten är beskriven 1985 av holländaren Eef Arnolds från kalkmark. I Nordic Macromyces (1992) anges bara nordiska fynd från Danmark. I monografin "The genus Hygrocybe, Fungi of Northern Europe" (1995) anges även bara fynd i Danmark och neråt kontinenten: "Utbredningen är dåligt känd men arten är troligen spridd i Europa och har nyligen rapporterats från Nordamerika. Mycket sällsynt i Danmark från juli till oktober. Den växer i gräsmarker, vägkanter intill öppna skogar och i lövskog, alltid på kalkmark. Den verkar vara närstående *H. miniata*." I EK anges fynd i kalkrik gräsmark från södra och sydvästra Sverige. Vårt fynd av *Hygrocybe*

calcephila verkar vara första publicerade fyndet från dryas-hed i fjällen. Sören Guten känner arten bl.a. från Gotland. Arten är uppförd på nya norska rödlistan (2006) som VU (sårbar). JOT

Hygrocybe lilacina violfotad vaxskivling. Lilian har skrivit på fältblankettens baksida: "som fuktig hade den lila nyanser, speciellt på foten". JOT

Lactarius subcircellatus, dvärgbjörksrisk tillhör de alpina arter som även finns nere i norrländska skogslandet med björk och dvärgbjörk. Vi har ett tiotal belägg från Borgsjöveckor (S, UPS, + Maria Teresia Basso, Jacob Heilmann Clausen m.fl, privata herbarier). JOT

Mycenella favreana. Mycket spännande fynd! Ny art för Sverige! Beskriven av Horak. JOT

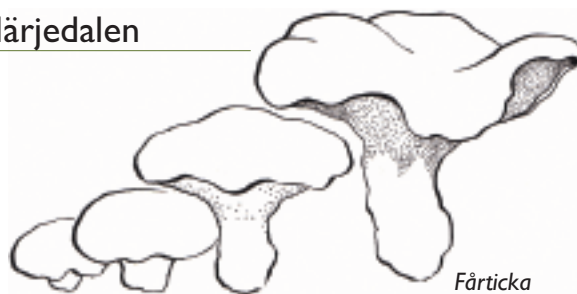
Torkilsstöten N och NO, Storsjö socken, Härjedalen

Ca Ca 1342000; 6979555

Kalkrik fjällgranskog med björk, inslag av fåbodänga
18.8.2006

Skrivare: Karl Soop

Vi hade under första halvan av mykologiveckan inventerat fina kalkrika ängsskogar med björk och nordisk stormhatt. Flera deltagare efterlyste nu liknande högrötsmiljöer men med gran som mykorrhizapartner till våra vänner svamparna! Håkan Sundin är framstående lav- och blomsterkännare med sommarstuga i Ljungdalen. Han hade tipsat om fuktiga gran-

Fårticka

sluttningar med stormhatt och tola norr och nordost om fjället Torkilsstöten i sluttningarna mot älven Ljungan. I sluttningarna finns även gammal fåbodmark och insprängda slutt-

ningskärr av medelrik typ. Dessa granslutningar nås bäst från vägen mot Kläppen och Kesudalen. Karl Soop ledde utflykten till denna fina fjällgranskog. Karl var helt lyrisk vid hemkomsten: "Vi har fin artlista från fjällgranskogen norr om Torkilsstöten. Där var kalkkrikt och frodigt och fullt med svamp. Massor av spännande cortinarier." Gruppen noterade 48 olika arter inom vårt största mykorrhizasläkte, spindlingar (Cortinarius), under besöket i stormhattgranskogen!

Gruppen hade även noterat ett växande stugområde i Torkilsstöten's frodiga norrslutningar vilket verkar vara lite dålig planering. Ökande fjällturism är i grunden en positiv företeelse. Men tyvärr saknar många fjällkommuner biologisk expertis. De har även planmonopol och släpper ofta igenom stugbyar, slalombackar och golfbanor i rika och värdefulla miljöer utan föregående inventeringar! Det är inte brist på byggbar mark utan större naturvärden i t.ex. Ljungdalens by med omnejd. Problem finns även med störande skotertrafik vintertid och fria småviltjakten sommartid. Nyligen kom EU-utslag om att även jägare från andra EU-länder får rätt till fria fågeljakten i fjällområdena. Den höga tillväxten i bl.a. Kina gör även att metallpriserna rasat i höjden. Märkligt är att gruvprospektering får ske inom naturreservat! Vad händer om man finner guld i Hamrafjället?

Albatrellus ovinus, färticka, KS

Allyphoraria n.sp. ?, granskog, on *Aconitum* stem, TL + foto TL, TL 12633, C, UPS

Amanita crocea, orange kamskivling, KS

Amanita fulva, brun kamskivling, KS

Amanita vaginata, grå kamskivling, KS

Camarophyllopsis hymenoccephala ss TL (phaeophylla ss Arnolds ?), lerskivling, bland gräs i granskog, leg, det & foto T. Laessöe, C, TL 12630

Clavulina cinerea, grå fingersvamp, leg Gunilla Hederås, det Johan Nitare

Climacocystis borealis, trådticka, granrot, Elna Hultqvist

Clitocybe odora, grön trattskepp, KS

Collybia confluens, brosknagelskivling, KS

Coniophora olivacea, olivpulverskinn, *Picea*, *Aconitum*, TL + foto, C

Cortinarius acutus, spetsspindling, leg Ann-Britt Staernes, det KS

Cortinarius alboviolaceus, blekviolett spindling, KS

Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling, KS

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, KS

Cortinarius badiovinaceus, KS, conf HL

Cortinarius balaustinus, strålskepp, KS

Cortinarius cf. balteatus, bådskepp, KS

Cortinarius biformis, gycklarskepp, KS

Cortinarius bivelus, hålskepp, leg Nils Virhammar, det KS

Cortinarius borgsjoensis, blåbandad spindling, leg KS, mikroskoperad även av HL, UPS

Cortinarius brunneus, umbraskepp, KS

Cortinarius camphoratus, stinkskepp, Nils Virhammar

Cortinarius caperatus, rimskivling, KS

Cortinarius collinitus, violettefotad skepp, KS

Cortinarius croceus, gulskivig kannelskepp, leg Elna

Hultqvist, det KS

Cortinarius delibutus, gulskepp

Cortinarius duracinus, broskskepp, KS

Cortinarius evernius, lilaskepp, Nils Virhammar

Cortinarius flexipes, toppskepp, KS

Cortinarius fulvochascens, KS

Cortinarius gentilis, gulbandad spindling, KS

Cortinarius illuminus, Ilkka Kytövuori

Cortinarius infractus, bitterskepp, Ivar Sörensen, conf KS

Cortinarius limonius, eldskepp, Nils Virhammar

Cortinarius melleopallens, honungsblek spindling, KS

Cortinarius obtusus, jodoformskepp, KS

Cortinarius ochrophyllus, ockraskepp, KS

Cortinarius ochropallidus (=talus), halmskepp, Ivar Sörensen, conf KS

Cortinarius oenochaelis, IK

Cortinarius palustris, KS

Cortinarius paragaudiois, falsk rödbeteslörsopp, leg Anne Mola, det KS

Cortinarius pholideus, tofsskepp, leg Inger-Lise Walter, det KS

Cortinarius porphyropus, anilinskepp, leg Bertil Svensson, det KS

Cortinarius renidens, glansskepp, leg Anne Mola, det KS, UPS

Cortinarius rusticus (canabarda), vargskepp, IK

Cortinarius sanguineus, blodröd kannelslörsopp, Anne Mola

Cortinarius scaurus var *sphagnophilus*, granskog vid myrkant, KS

Cortinarius septentrionalis, auroraskepp, KS

Cortinarius spadicellus, råttspindling, KS

Cortinarius sphagneti, KS

Cortinarius stillatitius, honungsskepp, leg Nils Virhammar, det KS

Cortinarius subtortus, doftspindling, KS

Cortinarius tabularis, KS

Cortinarius traganus, bockskepp, KS

Cortinarius turmalis, tuvskepp, KS

Cortinarius traganus, bockskepp, KS

Cortinarius trivialis, trappspindling, KS

Cortinarius uraceus, svartnande spindling, leg KS, conf HL, UPS

Cortinarius vibratilis, gallskepp, KS

Eleutheromyces subulatus, leg & det TL, C

Entoloma mougeotii, gråblå nopping, fuktig äng i skog, Ann-Britt Staernes, conf SJ

Exidia repanda, köttkrös, *Betula*, KS

Galerina clavata, blekfotad hätt, KS

Ganoderma lipsiense, platticka, KS

Gloeophyllum sepiarium, vedmussling, KS
 Gomphidius glutinosus, citronslemskivling, KS
 Entoloma sericatum, leg & det TL, herb TL
 Entoloma sericellum, bleknopping, leg & det TL
 Fibricium lapponicum, taigafiberskinn, leg & det TL, C
 Flammulaster limulatus var. lituus?, leg & det TL, C
 Hebeloma crustuliniforme, tårfränskivling, leg Elna
 Hultqvist, det JV, utställd
 Hebeloma lutense, Betula & Salix, KS, det JV
 Hemimycena sp. leg & det TL, C
 Heyderia abietis, granbarrmurkling, picea litter, TL, utställd
 Hydnum repandum, blek taggsvamp, KS
 Hygrocybe conica, toppvaxskivling, KS
 Hygrocybe mucronella, bitter vaxskivling, leg, det & foto TL, C
 Hygrocybe virginea, vit vaxskivling, KS
 Hygrophorus erubescens, besk vaxskivling, KS
 Hypholoma myosotis, olivslöjskivling, leg Ann-Britt
 Staernes, conf PAM
 Inocybe bongardii, dofttråding, Picea-Betula, leg TL, det JV, UPS
 Inocybe cervicolor, hjorttråding, leg Nils Virhammar, det SJ
 Lactarius badiosanguineus, glansriska, KS + fler insamlingar
 Lactarius deterrimus, blodriska, KS
 Lactarius fuliginosus, rökriska, det JV
 Lactarius pubescens, blek skäggriska, KS
 Lactarius scrobiculatus, svavelriska, KS
 Lactarius tabidus, småriska, KS
 Lactarius torminosus, skäggriska, KS
 Lactarius trivialis, skogsriska, KS
 Lactarius tuomikoskii, leg Nils Virhammar, det IK
 Lactarius uvidus, lilariska, KS
 Lactarius vietus, gråriska, KS
 Lactarius zonarioides, granriska, Anne Molia
 Leccinum holopus, kärrsopp, KS
 Leccinum scabrum, björksopp, KS
 Leccinum versipelle, tegelsopp, KS
 Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp, det M. Jeppson
 Lyophyllum connatum, vit tuvskivling, KS
 Micromphale perforans, barrbrösking, KS

Mucronella calva, dvärgpigg, leg & det TL, C
 Mycena amicta, fjunhätta, leg & det TL
 Mycena galericulata, rynkhätta, leg & det TL
 Mycena galopus, mjölkhätta, KS
 Mycena laevigata, halhätta, Picea wood, leg & det TL
 Mycena leptcephala, klorhätta, KS
 Mycena metata, frosthätta, leg & det TL
 Mycena mirata, leg & det TL, C
 Mycena pearsoniana ?, leg & det TL, C
 Mycena picta, Picea wood, Ibai Olariaga & TL, TL 12627 +
 foto TL, C
 Mycena pura, rättikhätta, KS
 Mycena rorida, slemhätta, leg & det TL
 Mycena speirea, kvisthätta, leg & det TL
 Mycena vulgaris, klibbhätta, leg & det TL
 Omphalina epichysium, grånavling, Picea trunk, det TL, UPS
 Orbilia delicatula, Picea trunk, det TL, UPS
 Phellinus chrysoloma, granticka, KS
 Pholiota alnicola, gul flamskivling, KS
 Piptoporus betulinus, björkticka, KS
 Protohydnum piceicola, leg & det TL, C
 Psilocybe cf tenax, leg & det TL, C
 Russula aeruginea, grönkremla, KS
 Russula claroflava, gulkremla, KS
 Russula consobrina, nässelkremla, KS
 Russula decolorans, tegelkremla, KS
 Russula paludosa, storkremla, KS
 Russula queletii, krusbärskremla, KS
 Russula vinosa, vinkremla, KS
 Tomentella fibrosa, leg & det TL, C
 Trametes ochracea, zonticka, KS
 Tremiscus helvelloides, gelétratting, Anne Molia, UPS
 Tricholoma inamoenum, luktmusseron, KS
 Tricholomopsis decora, stubbmusseron, KS
 Typhula crassipes, on Aconitum septentrionale, leg & det
 Ibai Olariaga
 Typhula uncialis, stjälktrådklubba, Ibai Olariaga, foto Ibai + TL
 Xerocomus subtomentosus, sammetssopp, KS

Kommentar

Camarophylloopsis hymenoccephala, lerskivling, är en liten gråbrun vaxskivling utan doft. Den tillhör ett släkte med få, sällsynta arter som vi i mittersvenska området bara ser i gamla grässvålar på fin ängsmark. JOT
 C. hymenoccephala är "arten utan karaktärer". De övriga arterna i släktet har alla en diagnostisk karaktär: stark doft, svarta fjäll på foten eller en helt mässingsgul fot. TL
Cortinarius borgsjoensis, blåbandad spindling är uppförd som sårbar (VU) på både norska och svenska rödlistan. Arten är uppkallad efter Borgsjö socken i Medelpad

där Cortinariusprojektet (CFP) inleddes 1982. Den är sällsynt och bunden till lite rikare granskogar i den nordliga taigan. Dess norska namn är "tusseslör-sopp"! JOT
Cortinarius rusticus är gammalt Karstennamn för vargspindling HL. Vargspindling är vanlig i fjällnära granskogar och trivs både i blåbärsskog och i örtrik skog. Cirka 10 mil söderut från Torkilstöten finns t.ex. fina svampskogar som i mykologiska sammanhang är kända som "canabarbaland"!
Hebeloma lutense är inte angiven från Sverige i EK. JOT
Mycena pearsoniana är förut bara uppgiven från barr-

skog i sydligaste Sverige. JOT

Fyndet skall bekräftas. TL

Mycena picta anges i EK och i NM 2 bara växa i boks-kog och alskog i södra Sverige! Den är även samlad under gråal och hassel vid Siljeberget, Selånger socken, Medelpad, se Borgsjörapport 2003 s. 43–46 på www.myko.se och artikeln "Ett litet bidrag till kännedomen om släktet Mycena i mittsvenska området". JOT

Orbilina delicatula anges i EK på lövved i södra Sverige. JOT. En vitt spridd och allmän art. TL

Tremiscus helvelloides, gelétratting växer sällsynt i Mittsvenska områdets kalkskogar.

Typhula crassipes tillhör släktet trådklubbor, små fingerlika utväxter på vissna örter. Den anges i EK ha "dåligt känd ekologi och utbredning". NM 3 har ingen uppgift om nordisk utbredning och om ekologin står: "On various debris e. g. rotten leaves of Betula and stems of Epilobium and Struthiopteris". Nu vet vi i alla fall att arten finns i Härjedalsfjällen där den bl.a. har nordisk stormhatt på menyn! JOT

Foto: Thomas Laessle

Fr v. Ibai Olariaga, Jan Vesterholts rygg och, Pierre-Arthur Moreau.

Salixprästen

Under våra vandringar i fjällen såg vi nätvide (*Salix reticulata*) och andra viden. Videsläktets arter och hybrider är nästan lika knepiga som arterna inom släktet spindlingar (*Cortinarius*)! Den mest kände botanisten i Härjedalen i äldre tid var kyrkoherden i Lillhärdal, Sven Johan Enander, kallad "Salixprästen". Enander blev känd över hela världen för sina *Salix*-kunskaper och reste vitt omkring. Han led t.ex. skeppsbrott på Grönland där han räddades av danske kungen Christian X som befann sig där på sin Eriksgata. En annan gång tillbringade han flera dagar i en rövarkula i Sibirien. Enander avled på hotellrum i British Columbia förgiftad av läckande gas. "Salixkungen" Enander vilar numera upp sig efter äventyren på Lillhärdals kyrkogård i Härjedalen där Vetenskapsakademien rest minnesvård.

Trappåsen, Ljusnedal socken, Härjedalen

1327555 – 6955555 (2 km)

Natura 2000-område (EU:s nätverk för värdefull natur). Biogeografisk region: alpin. 200 hektar.

Rik fjällbjörkskog, rikmyr

Området ligger ett par kilometer N Bruksvallarna. Nås enklast från den avgiftsbelagda vägen mot Bruksvallarna. Man kan också stanna längs vägen mot Ramundberget och vandra uppför sluttningen. Området täcks av fjällbjörkskog som omväxlande är örtrik och mer hedartad. Påminner mycket om den rika björkskogen på Hamrafjällets sydsluttning. Svampfloran är mycket artrik. Den är hittills dåligt känd bortsett från att det finns gott om kantareller. Bland tidigare noterade arter kan nämnas brun klibbskivling (*Limacella glioderma*), dofttråding (*Inocybe bongardii*) och bitterspindling (*Cortinarius infractus*).

Stig Jacobsson skrev listan för gruppen som besökte Trappåsen.

Amanita fulva, brun kamskivling

Amanita muscaria, röd flugsvamp

Amanita vaginata, grå kamskivling

Boletus edulis, karljohan

Cantharellus cibarius, kantarell

Cerrena unicolor, slingerticka, björklåga, Nils Lundqvist

Chalciporus piperatus, pepparsopp

Clitocybe candicans, vit trattskevling

Clitocybe fragrans, dofttrattskevling

Clitocybe odora, grön trattskevling, fjällbjörkskog, leg & det ABN

Cortinarius anomalus sensu lato, björkspindling

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling

Cortinarius caperatus, rimskivling

Cortinarius huronensis, grönskivig kanelspindling

Cortinarius porphyropus, anilinspindling

Cortinarius cf torvus, strumpspindling
 Cortinarius riederi, leg & det IK
 Cortinarius septentrionalis, aurorasvindling
 Cortinarius stillatitius, honungssvindling
 "Cortinarius torvopallidus Soop", leg & det SJ
 Diatrype stigma s.l. slättnästing, Arne Ryberg
 Entoloma sp. blöt sphagnummyr med dvärgbjörk, leg & det PAM, PAMSU06-26
 Entoloma asprellum, strimnopping, vägkant i fjällbjörkskog, ABN
 Entoloma bloxamii, blårodling, fjällbetesmark, ABN, UPS, koordinater:
 I328011/6955396
 Entoloma glaucobasis, kalkrik myr, SJ, JV, UPS
 Entoloma serrulatum, naggnopping, Alf & Britt Nilsson
 Exidia repanda, köttkrös
 Exobasidium juelianum, lingonkvast
 Exobasidium splendidum, praktkvast
 Exobasidium vaccinii, lingonsvulst
 Fomes fomentarius, fnöskticka
 Fomitopsis pinicola, klibbticka, Arne Ryberg
 Galerina antheliae, leg & det P-A Moreau
 Gerronema (= Sphagnomphalia brevibasidiata), på upphöjning med Sphagnum girgensohnii, leg & det PAM, PAMSU06-24
 Gymnopilus odini, bar torvjord, Mattias Luderitz + foto, conf PAM, Herb ML, UPS
 Hebeloma mesophaeum, diskfränksvindling
 Hygrocybe conica, toppvaxsvindling
 Hypholoma myosotis, olivslöksvindling, ABN
 Hepotrichia nigra, på Juniperus, Nils Lundqvist
 Inocybe dulcamara, bittersöt tråding, leg & det IK
 Inocybe lacera, mörktråding, vägkant i fjällbjörkskog, ABN
 Lactarius fuliginosus, rökriska
 Lactarius flexuosus, buktriska
 Lactarius glyciosmus, kokosriska
 Lactarius pilatii, i sphagnum med dvärgbjörk, leg & det PAM, PAMSU06-25
 Lactarius representaneus, gulriska
 Lactarius rufus, pepparriska
 Lactarius tormonus, skäggriska
 Lactarius trivialis, skogsriska
 Lactarius uvidus, lilariska, fuktigt med Betula, Birgitta Gahne
 Lactarius vietus, gråriska
 Leccinum scabrum, björksopp
 Micromphale perforans, barrbrösking, Arne Ryberg
 Mycena rorida, slemhätta
 Mycena urania, alpin zon på detritus av Empetrum, Juniperus, Vaccinium, Sphagnum, leg, det & foto
 Mattias Luderitz, conf PAM, UPS
 Omphalina rustica, hednavling
 Panus conchatus, bröskmussling

Peziza badia, brunskål, vägkant
 Pholiota alnicola, altofssvindling, leg Mika Toivonen, det IK
 Phragmotrichum chailleti, Arne Ryberg
 Pluteus cervinus, sköldsvindling
 Polyporus badius, stor tratticka
 Polyporus varius, strumpticka
 Pycnoporus cinnabarinus, cinnoberticka
 Russula aeruginea, grönkremla
 Russula albonigra, gråsvart kremla
 Russula aquosa, sumpkremla
 Russula betularum, blek giftkremla
 Russula claroflava, gulkremla
 Russula decolorans, tegelkremla
 Russula delica, trattkremla
 Russula globispora, fläckkremla, Mika Toivonen
 Russula gracillima, spädkremla, Joachim Krumlinde
 Russula lundellii, praktkremla
 Russula nana, fjällkremla
 Russula vinosa, vinkremla
 Uromyces geranii, on Geranium sylvaticum, Nils Lundqvist, (NL)

Kommentar

Cantharellus cibarius, kantarell. De fina fjällbjörkskogar-
 na här i Ljusnans dalgång vid t.ex. Bruksvallarna är kända för
 stora förekomster vissa år av kantarell. JOT

Galerina antheliae är beskriven av Gro Gulden, finns med i
 NM 2 och anges växa i arktisk och alpin miljö samt gärna i sent
 avsmälta snölegor. Den anges som synonym med *G. tundrae*
 Smith & Singer ss Kuhner. En lokal anges i Norge (Hord, Odda,
 Ulvik) och en lokal i Sverige (Torne Lappmark, Abisko). En sanno-
 lik gissning är att arten finns i alpina hedar längs hela skandinavis-
 ka fjällkedjan. JOT

Polyporus badius, stor tratticka är enligt EK inte förut
 noterad i norra Sverige. JOT

Russula globispora, fläckkremla och dess förekomster i
 midsvenska området beskrivs mer utförligt i tidskriften
 Jordstjärnan 2002/3 s.16–17. Har tidigare innefattats i *R. maculata*
 som numera anses vara en sydlig art under ek. Närliggande är *R.*
dryadicola som vi under veckan samlade på dryashed. JOT

Rikkärr

Entoloma glaucobasis det Stig Jacobsson & Jan Vesterholt,
 belägg JV

Kommentar

Entoloma glaucobasis. Noordeloos (1992) anger att
 arten växer bland viden i alpin miljö och anger att den
 enbart är känd från Norge (Noordeloos & Gulden 1989).
 Beskrevs från Grönland (Noordeloos 1984). Ny för
 Sverige. JOT

Tännån NV Malmagen, Tännäs socken, Härjedalen, I3I I000; 6952000

Område på båda sidor vägen ca 2 km NV sjön Malmagen, inte långt från gränsen till Norge. Det är högt beläget (drygt 800 m). Den hedbjörkskog som finns är lågvuxen, fattig, domineras av blåbär, kråkris, stagg, gullris och hyser sin speciella svampflora. Det finns också mycket öppen mark, både myr och torrare, grusiga ytor. Vid besök 2004 var svamptillgången inte så stor men särskilt de öppna ytorna hyser säkerligen många intressanta fjällsvampar. Ca

1 mil från Hamra. Obegränsade P-möjligheter. Vi passerar landets första högfjällshotell, "luftkurorten" i Fjällnäs som öppnades 1882. Lars Lundberg och Stig Jacobsson har haft svampveckor för gästerna vid denna fina anläggning. Tännås rinner även förbi Hamra där vi hade förläggning och utställning. *Hebeloma monticola* och *Naucoria macrospora* samlades under mykologiveckan längs Tännån.

Arbetslokalen i Hamra Världshus.

Foto: Hjördis Lundmark

Calypotella aff. *gibbosa*, leg & det TL, C
Capitotricha *bicolor*, leg & det TL, C
Clavulicium ?, leg TL, C
Clavulina *cinerea*, grå fingersvamp, SJ, UPS
Coprinus aff. *heptemerus*, leg & det TL, C
Coprinus *martinii*, leg & det TL, C
Cortinarius *porphyropus*, lilafläckig spindling, björkskog,
 Hans Andersson
Cyathicula (*Crocicreus*) *coronata*, on *Angelica*?, TL

Endogone sp. with *Aconitum* under *Betula* and *Salix*, leg
 TL, UPS
Entoloma *formosum*, stream bank (bäckstrand), leg TL,
 conf. JV
Hebeloma *monticola*, Tännån, *Salix*, JV
Hypsizygus *ulmarius*, almmussling, leg & det TL
Lactarius *spinosulus*, fjällrisk, leg, det & foto TL-12598, C
Lasiobolus *cumiculi*, on cow dung in *betula* forest, leg TL, UPS
Lasiosphaeria sp. leg & det TL, C

Foto: Hans Andersson

Marasmius androsaceus, tagelbrosking, leg & det TL
Mycena leptcephala, klorhätta, leg & det TL, herb TL
Naucoria macrospora, Tännån, Salix, JV
Omphalina velutipes, leg & det TL, C
Pulvinula convexella s.l. stream bank, leg & det TL, C
Stereum rugosum, styvskinn, leg & det TL
Tremella karstenii, leg & det TL, C

Kommentar

Coprinus heptemerus anges i EK enbart från södra Sverige. JOT

Coprinus martinii anges i EK enbart från Skåne. JOT. Den är även typisk i fjällmiljö. TL

Hebeloma monticola, se akvarell av Erhard Ludwig i "Borgsjörapport 1997" på hemsidan www.myko.se

Naucoria macrospora Lange nämns inte i EK och står som *N. salicis* i Nordic Macromycetes (1992). Arten har få kända fynd i Norden. Det handlar om en liten röd-brun-chokladbrun skivling med hatt 1–4 cm och som växer fuktigt under Salix. JOT

Storslagen fjällmiljö

Riksdagen har beslutat om 16 miljökvalitetsmål som styr inriktningen av miljöarbetet bl.a. mål om "storslagen fjällmiljö" och om "ett rikt växt- och djurliv". Renskötsel anges i fjällmålet som förutsättning för ett betespräglat landskap. Ett problem är buller från snöskotrar och terrängfordon som ökar i antal. Fjällens kulturmiljöer såsom fåbodrar och samiska kulturarvet kräver åtgärder för att målet ska klaras. Åtgärdsprogram för hotade arter i fjällen tas nu fram bl.a. för järv, fjällräv, jaktfalk, fjällgås, brunkulla, nordligt vityxne. Ett program för rikkärr med anknytning till fjällen är klart. Vi besökte under veckan flera rikkärr bl.a. på Hamrafjället. Inget sägs i texten om fjällmålet om hotade svampar i fjällen, beroende på att kunskapsnivån varit dålig om fjällens svampar.

Vivallen, Tännäs socken, Härjedalen, I 327555; 6944555

Gamla, kalkrika granskogar av fåbodtyp (tidigare betade), ohävdade fåbodängar

Cirka 700 m.ö.h. och gränsande mot fjället Lill-Skarvens ostsida.

17.08.2006

Skrivare: Mattias Luderitz, Siw Muskos, Arne Ryberg

Spännande, oskyddade, kalkpåverkade barrskogsområden ca 5 km NV Funäsdalen, kring Lillån. Här bör t.ex. finnas en hel del rödlistade skogsarter. Man tar in "Vivallsvägen" strax väster om tätorten Funäsdalen. Många olika skogstyper förekommer blandat. Gammal mossig granskog dominerar och särskilt i fuktstråk kan den vara ganska rik. Tall och björk finns förstås också rikligt av. Det finns även en rad gamla fåbodrar men de flesta är nedlagda och be vuxna med högväxta gräs och buskar. I anslutning till fåbodarna finns gravfält vid nivån 650 m.ö.h. och nära trädgränsen som varit föremål för utgrävningar. Ovanligt rikliga fynd av smycken och vapen har gjorts från tiden 800–1100 e Kr bl.a. silvermynt från Harald Hårdrådes kungatid 1060–1070. Vivallen är fortfarande i bruk liksom del av Ruvallen. Hela Vivallsområdet är kalkrikt och hyser sällsynta marksvampar, även populärt område för folk i trakten att plocka matsvampar.

Siw Muskos skrev veckans längsta grupplista (103 arter) medan Stig, Norbert, Viola, Herbert, Anita och Leif m.fl. ropade svampnamn i skogen. Arne Ryberg och Matthias Luderitz bidrog även med listor. Här i de fina fåbodskogarna fann vi många indikatorer på skyddsvärd

ängsgranskog t.ex. *Lactarius olivinus*, *olivinaris* och *Hygrophorus inocybiformis*, skäggvaxskivling.

Amanita fulva, brun kamskivling, SM

Amanita muscaria, röd flugsvamp, Mattias Luderitz

Amanita submembranacea, gråstrumpig kamskivling, Viola Fägersten

Bjerkandera adusta, svedkremla, Betula, Mattias Luderitz

Chalciporus piperatus, pepparsopp, SM

Chondrostereum purpureum, purpurskinn, SM

Clavaria purpurea, luddfingersvamp, SM

Climacocystis borealis, trådticka, SM

Clitocybe candicans, vit trattskevling, SM, conf. SJ

Clitocybe gibba, sommartrattskevling, SM

Coprinus pukei, SM

Cortinarius acetosus, SM

Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, SM

Cortinarius betulinus, blekblå spindling, Viola Fägersten

Cortinarius brunneus, umbraspindling, Norbert Arnold

Cortinarius caperatus, rimskivling, SM

Cortinarius collinitus, violettfootad slemspindling, SM

Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling,

Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling, SM

Cortinarius duracinus, broskspindling, Viola Fägersten
Cortinarius evernius, lilaspindling, SM
Cortinarius gentilis, gulbandad spindling
Cortinarius melleopallens, honungsblek spindling, SM
Cortinarius multiformis, lökspindling, Viola Fägersten
Cortinarius ochrophyllus, ockraspindling, SM
Cortinarius paragaudis, tegelbandsspindling, SM
Cortinarius pholideus, tofsspindling, SM
Cortinarius sanguineus, blodspindling, SM
Cortinarius scarus, myrspindling, Norbert Arnold
Cortinarius stillatitius, honungsspindling, SM
Cortinarius subtortus, doftspindling, Norbert Arnold
Cortinarius tabidus, SM
Cortinarius traganus, bockspindling, Norbert Arnold
Cortinarius trivialis, trappspindling, SM
Cortinarius cf venetus, olivspindling, SM
Cortinarius vibratilis, gallspindling, SM
Cudonia confusa, blek mössmurkling, SM
Cythidia salicina, sälglätt, on Salix, Mattias Luderitz
Diatrype stigma, slätstång, Arne Ryberg
Entoloma conferendum, stjärnrödhätting, SM
Entoloma formosum, SM
Entoloma lividoalbum, lundrödling, SM
Entoloma nitidum, svartblå rödning, Mattias Luderitz
Exidia repanda, köttkrös, SM
Flammulaster cf muricatus, piggvårtskräling, SM
Fomitopsis pinicola, klubbicka, Arne Ryberg
Galerina calyptrata, luvhätting, SM
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling, SM
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling, SM
Heterobasidion annosum, rotticka, SM
Hydnum repandum, blek taggsvamp, Jan-Olof Tedebrand
Hygrocybe conica, toppvaxskivling, Mattias Luderitz
Hygrocybe virginea var fuscescens, Mattias Luderitz
Hygrocybe virginea var virginea, Mattias Luderitz
Hygrophorus erubescens, äggvaxskivling, SM
Hygrophorus karstenii, äggvaxskivling, SM
Hygrophorus inocybiformis, skäggvaxskivling, SM
Inocybe calamistrata, grönfotstråding, SM
Inocybe geophylla, sidentråding, SM
Ischnoderma benzoinum, sotticka, SM
Inonotus obliquus, sprängticka, SM
Laccaria laccata, laxskivling, SM
Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling, SM
Laccaria proxima, stor laxskivling, SM
Lactarius badiosanguineus, glansrisk, leg Viola Fägersten, det IK
Lactarius deterrimus, blodrisk, Arne Ryberg
Lactarius fuliginosus, rökrisk, SM
Lactarius glyciosmus, kokosrisk, SM
Lactarius hysginoides, granskog, IK & Mika Toivonen, UPS
Lactarius mammosus, mörk kokosrisk, SM
Lactarius representaneus, gulrisk, SM
Lactarius rufus, pepparsopp, SM
Lactarius sphagnetii, vitmossrisk, SM
Lactarius spinosulus, fjällrisk, SM
Lactarius torminosus, skäggrisk, SM
Lactarius trivialis, skogsrisk, SM
Lactarius uvidus, lilarisk, Viola Fägersten
Lactarius vietus, grårisk, SM
Leccinum scabrum, björksopp, Mattias Luderitz
Leccinum variicolor, fläcksopp, Mattias Luderitz
Leccinum versipelle, tegelsopp, SM
Lentinellus micheneri, navelmussling, SM, UPS
Marasmius androsaceus, tagelbrosking, SM
Micromphale perforans, barrbrosking
Mycena galericulata, rynkhätta, SM
Mycena galopus, mjölkhätta, SM
Mycena laevigata, halhätta, SM
Mycena leptcephala, klorhätta, SM
Mycena megalopora, rothätta, Mattias Luderitz
Mycena rubromarginata, rödeggad hätta, SM
Mycena sanguinolenta, blodhätta, SM
Nematoloma (Pholiota) subochracea, aprikostofsskivling, SM
Phellinus chrysoloma, granticka, SM
Phellinus lundellii, björkeldticka, SM
Phellinus nigricans, svart eldticka, SM
Phragmotrichium chailletii, Arne Ryberg
Piptoporus betulinus, björksopp, Mattias Luderitz
Pluteus atricapillus, hjortskölding, SM
Rhodocybe popinalis, fläckrussling, Mattias Luderitz
Rickenella fibula, vaxnavling, Mattias Luderitz
Rickenella setipes, Mattias Luderitz
Russula aeruginea, grönkremla, SM
Russula aquosa, sumpkremla, SM
Russula betularum, blek giftkremla, Mattias Luderitz
Russula claroflava, gulkremla, SM
Russula decolorans, tegelkremla, SM
Russula favrei, gransillkremla, SM
Russula foetens, stinkkremla, SM
Russula gracillima, späd kremla, SM
Russula graminea, leg SM, det HK
Russula griseascens, grånande giftkremla, SM
Russula heterophylla, gaffelkremla, Mattias Luderitz
Russula lutea, äggkremla, SM
Russula nitida, åderkremla, SM
Russula nauseosa, strimkremla, SM
Russula olivina, olivinkremla, IK, UPS
Russula paludosa, storkremla, SM
Russula puellaris, siennakremla, SM
Russula renidens, IK, UPS
Russula taigarum, taigakremla, granskog, IK
Russula versicolor, skarp siennakremla, SM
Russula vinosa, vinkremla, JOT
Trametes ochracea, zonticka, SM

Stropharia pседocyanеa, pepparkragskivling, SM
Suillus luteus, smörsopp, SM
Trichaptum abietinum, violticka, SM
Tricholoma inamoenum, luktmusseron, SM
Tricholoma virgatum, gallmusseron, SM
Tricholomopsis decora, stubbmusseron, SM
Tubaria confragosa, ringskräling, lövved
Typhula uncialis, stjälktrådklubba, on Aconitum, Mattias Luderitz
Xylaria filiformis, trådhorn, on Aconitum, Mattias Luderitz

Kommentar

Entoloma nitidum, svartblå rödning är inte uppgiven från Norrlands inland i EK. Men vi fann denna vackra rödsporiga art varje dag under mykologiveckan. Vilket visar hur dålig kunskapen är om svampars utbredning i vårt land. JOT

Hygrophorus inocybiformis, skäggvaxskivling är en stor raritet i nordliga, gamla kalkgranskogar av reservatsklass. Under SMF-veckan i Ramsele 2002 samlades skäggvaxskivling av Stig Jacobsson i reservatet vid Sör-Skirsjöberget. Totalt finns cirka 20 svenska fynd bl.a. i fjällnära urskogar. JOT

Lactarius hygginoides är en lite känd riska som växer med gran, björk och Salix sp. i den nordliga taigan. Bild och beskrivning i danska boken "The genus Lactarius" (1998). JOT

Rhodocybe popinalis var mycket intressant fynd. Arten är mycket sällsynt och aldrig förut noterad i mittsvenska

området (länen Västernorrland och Jämtland) t.ex. under de 14 botaniska svampveckorna i Borgsjö 1982–2003. En närs-tående art, *Rhodocybe mundula*, samlades år 1985 av holländaren Machiel Noordeloos på gammalt gårdstun med hackslåttmark (äng) vid byn Oxsjön i Torp socken, Medelpad. Byen är numera igenvuxen med skog. Eventuellt är *R. mundula* och *R. popinalis* samma art. JOT

Russula graminea, en nordlig barrskogsart. Se beskrivning i Jordstjärnan 2002/3 s. 17. JOT

Russula renidens är en vanlig kremla i nordlig, fuktig björkskog, se tidskriften Jordstjärnan 2002/3, sidan 26–27.

Russula heterophylla, gaffelkremla är mest känd från ekskogar i södra Skandinavien. Men vi finner även gaffelkremlan sällsynt i kalkrika granskogar i mittsvenska området. Den samlades t.ex. på Andersön i Jämtland vid nordiska mykologikongressen 1981. Vid Russulaveckan i Borgsjö 1983 vandrade kremläkännarna Herbert Kaufmann och Henri Romagnesi tillsammans i de fina granslutningarna vid Ormberget i Borgsjö. Där blev Henri mycket förtjust över att se *Lycopodium annotinum* (revlumner)! Tillsammans plockade Henri och Herbert även en riklig kollekt av just *R. heterophylla* (gaffelkremla). Arten samlades även under Borgsjöveckan 1984 från finnbyn Juläsens artrika kalkgranskogar och bestämdes av dansken Henning Knudsen. Vi har även under många år sett gaffelkremlor i ekparken vid Norafors gamla järnbruk i Sättna sn, Mpd. JOT

Mykorrhizasvampar och kalhuggning

En del av de fina kalkrika fåbodskogarna vid Vivallen blev till salu under hösten 2006. Eftersom skog är dyrbar i inköp så torde de nya ägarna kalhugga en del av de gamla fåbodskogarna närmaste decenniet. En kärnfråga vid rödlistningen av mykorrhizasvampar är frågan om även sällsynta arter t.ex. *Hygrophorus inocybiformis* (skäggvaxskivling) återkommer i ny skog efter kalhuggning. I förordet till den nya norska rödlistan (2006) har Tor Erik Brandrud och hans rödlistegrupp en diskussion om vikten av skoglig kontinuitet. Texten lyder i svensk översättning: "Effekten på mykorrhizasvamparna av skogsbruk i form av kalhuggning kan vara betydande, särskilt för barrskogsarterna. Förekomsterna dör ut om skogen kalhuggs utan tillräckligt med kvarstående levande rötter av värdrädslandet. Många arter har emellertid förmåga att återetablera sig i ungskog/plantskog, men graden av återetablering verkar starkt avhängig av förekomsten av 1) optimalt habitat och 2) livskraftiga moderpopulationer i övriga delar av området (Ödegaard m.fl. 2006). Detta innebär att många arter kan ha livskraftiga populationer med god återetablering efter kalhuggning i vissa kärnområden/rika kalkområden, men kan vara på tillbakagång i mindre rika/suboptimala områden med förhållandevis små populationer (Blom m.fl. 2004).

Sådana arter är, med viss osäkerhet, rödlistade efter C-kriteriet. Här är behovet stort av mer data om 1) grad av återetablering i ungskog, och 2) grad av överlevnad efter så kallad "kalkskogshuggning" (former för luckhuggning) som är införd i en del hotspotområden."

För en glad svampamatör förefaller det självklart att merparten av mykorrhizasvamparna återkommer i nya skogen efter kalhuggning. Det kan man se med blotta ögat genom att vandra i unga och medelålders gran- och tallskogar. Samtidigt verkar det även troligt att floran av mykorrhizasvampar blir talrikare i områden som inte kalhuggits t.ex. i reservat och där en rik mångfald av marksvampar fått utvecklas på trädrötterna under århundraden. Vad gäller vedsvampar såsom tickor och skinnsvampar finns vetenskapliga studier som bevisar mycket högre frekvens av sällsynta och rödlistade arter i skogar med kontinuitet än i skogar som lagts kala. Det kanske vore dags att initiera mer svensk vetenskaplig forskning om mykorrhizasvampars återetablering i ungskog efter kalhuggning! Vi amatörer kan här göra en insats genom att notera vilka arter som dyker upp i t.ex. unga och medelålders gran- och tallplanteringar.

Fjällsippor vid sjön Malmagen!

När vi vandrade tillbaka från besöket på Rutfjället fann Thomas Laessöe mattor med fjällsippa nära landsvägen intill sjön Malmagen. Selim Birger skriver redan i "Härjedalens kärleväxter" (1908): *Dryas octopetala*, här och där å de högsta fjällen. Storsjö, Helagsstötarna (Sjöstr.), alla fjäll vid Ljungdalen (Sjöstr.), Axhögen (En.), Tännäs, Skarffjället (Sjöstr. Dusén), Mittåkläpp (Hen.) Hamrafjället även i regio subalp. vid landsvägen mellan V. Malmagen och riksgränsen (Sern.).

Född: myskoxe

Myskoxen Sofie har i juli 2006 lyckligt nedkommit med en kalv. Därmed består den svenska stammen av myskoxar i Funäsdalsfjällen av nio djur. Fader till kalven är tjuren Pitorak som hämtats ända från Grönland.

Foto: Hjärdís Lundnark

Utblommade fjällsippor.

Foto: Hans Andersson

Siw Muskos, Anita och Leif Stridvall diskuterar intressant kremla, Vivalen.

Vivallsfloarna, Tännäs socken, Härjedalen, NO I 329555; 694555

Det finns ett fritidshusområde vid Lillån före Vivallen.

Norr om myrområdet finns gammal oskyddad granskogsumpskog med mycket död ved (låg) som

Naturskyddsföreningen i övre Härjedalen och dess ordförande Bengt Warensjö värnar om. Avverkningar har inletts i området. Det handlar om en sluttning med gran- och

tallskog och jättestora myrstackar men även planare

sumpskogsområden. Duvhök, tretåig hackspett och lavskrika finns. Ta bil fram till raststuga. Gå vägen till höger åt fäbodvall. Följ skidspår över bro (Lillån). Kompassgång därifrån åt nordost. Cirka 700 m.ö.h. Tyvärr blev området inte inventerat under mykologiveckan.

Foto: Thomas Laessle

Hans Marklund
och Anna-Elise Torkelsen.

Västra Ruvalen, Ljusnedal socken, Härjedalen, I 333255; 6947255

I 333000; 6947000

16.08.2006

Skrivare. Stig Jacobsson

Vägen mellan Funäsdalen och Bruksvallarna går i Ljusnans dalgång. På höger sida om vägen vidtar en ganska brant sluttning som är bevuxen med granskog av urskogskaraktär bl.a. mycket död ved. Området är oskyddat. Här finns en rik biologisk mångfald av både vedsvampar och marklevande svampar och många indikatorer på skyddsvärd urskog. En lämplig utgångspunkt är att parkera där gångstigen börjar upp till den gamla, nedlagda fäboden Västra Ruvalen (vid besök 2005 höll P-platsen på att växa igen). I granskogen finns här och var gott om låg och vedsvampsfloran är rik med bl.a. rosenticka (*Fomitopsis rosea*). På fäbodvallen fanns åtminstone i början av 1980-talet en hel del ängssvampar men vallen växer nu igen. Bland förut noterade arter kan nämnas vit krag-skipling (*Stropharia albonitens*) på fäbodvallen, spadmurkling (*Spathularia flavida*), brödspindling (*Cortinarius crassus*), *C. heterosporus*, dvärgbjörks-riska (*Lactarius subcircellatus*).

Cortinarius claricolor, vitkransad spindling, leg Ann-Britt Staernes, det KS, *Cortinarius fervidus*, rödskivekanelslörsopp, leg Anne Molia, det SM *Cudonia confusa*, blek mössmurkling, leg, det & foto TL (C, TL I 2613) *Exidia cartilaginea*, broskkrös, leg Inger-Lise Walter, det Anna-Elise Torkelsen *Fomitopsis rosea*, rosenticka, granlåg, Anne Molia, X 6947393 Y I 332215 *Inocybe flocculosa* coll, granskog, leg Inger-Lise Walter, det SJ *Lachnellula suecica*, leg, det & foto TL (C, TL I 2612) *Lactarius theiogalus*, smårisk, ABN *Lactarius zonarioides*, granrisk, Inger-Lise Walter, utställd *Nemania atropurpurea*, *Populus tremula* trunk, leg & det TL (C, TL I 2621) *Phellinus chrysoloma*, granticka, på stående död gran, Anne Molia, utställd, X 6947393 Y I 332215 *Phellinus ferrugineofuscus*, ulltick, granlåg, Anne Molia, utställd *Phellinus lundellii*, björkeldtick, granlåg, Åke Strid, utställd *Psilocybe tenax* (=medullosa ss Ludwig), VAD ÄR DET, deep in litter under *Picea*, leg, det & foto TL (C; TL I 2614), Ruvalen N *Russula adusta*, svedkremla, Inger-Lise Walter *Russula xerampelina* s str. SJ *Spathularia rufa*, blek spadmurkling, Anne Molia

Kommentar

Cordyceps capitata, huvudlik svampklubba och dess värdsvamp **Elaphomyces muricatus**, marmorerad hjorttryffel, är inte uppgivna från fjällskog i EK. Dynsvampen *Nemania atropurpurea* är mest känd från bokved i ädellövskog men är även funnen tidigare på asp. *Clitopilus hobsonii*, vedmjölmussling, är inte tidigare noterad från fjällområdet. JOT

Överänget, Tännäs sn

1327500; 6943000 (1 km)

Fäbodäng och granskog

19.08.2006

Agaricus silvaticus, skogschampinjon, Inge Bodin

Lepista gilva, dropptrattskevling, Inge Bodin

Melanoleuca aff subalpina, Inge Bodin, det SJ

Helags 1329555; 6981555

Helagsstöten med sin glaciär 1797 meter över havet är drottningen bland fjäll i området, högsta fjället söder om polcirkeln i Lappland. Massivet är dramatiskt bl.a. med den prominenta "Predikstolen". Delar av fjället består av amfibolit, en rikare bergart. Vid östra foten av fjället ligger STF:s Helagsstugor, lämplig utgångspunkt för bestigning av toppen med landets sydligaste glaciär. Området Helags-Sylarna har landets starkaste stam av fjällräv. Från rast-

skyddet och bilparkeringen vid Kläppen, 5 km norr Ljungdalen går den markerade leden mot Helagsstugorna först på traktorväg genom Kesudalens yppiga, översilade ängsbjörkskogar, längs Kesusjön och sista biten över hedar. Vandringen fram och tillbaka till Helagsstugorna är på 24 km, onekligen en helagstur, förlåt heldagstur. Vi inventerade inte Helagsfjället under mykologiveckan.

Samfotografen Nils Thomasson (1880–1975) / Länsmuseet Jämtl.

Bilder från reportage i ”Fjällnytt”, Funäsdalen

Foto. Fjällnytt, Funäsdalen

Jan Sandström Funäsdalen och Maj-Britt Såthe Östersund.

Jan-Åke Lönqvist (t.v.) Olofström och Arne Ryberg från Jämshög har tillsammans hållit på med mykologi i 35 år.

Karin Engerström-Gerstel från Tullinge färgar garn med svamp.

Thomas Laessöe från Köpenhamns Universitet gav professionellt stöd när det gäller att artbestämma.

Samefotografen Nils Thomasson (1880–1975) / Länsmuseet Jämtli.

Samen Tomas Jonsson i samedräkt. Ljungdalen omkring 1905.

Hamrafjällets dryashed. Från vänster Hjalmar Croneborg, Stig Jacobsson, Ellen Larsson, Håkan Lindström, Anita Stridvall, Pierre-Arthur Moreau och Leif Stridvall.

Gulkremla
(*Russula claroflava*),
Härjedalens landskapssvamp
Teckning: Siw Muskos